

S u l h P e y g a m b e r i
KUTLU DOĞUM

içindekiler

EDITÖR'DEN	3
PEYGAMBERİMİZ HER YERDE SULH İSTERDİ	4
İNCİNMEYEN VE İNCİTMEYEN PEYGAMBER	9
KALMASIN DOĞMADIĞIN BİR GÖNÜL	12
O'NUN RAHMETİ ESİRLERİ DE KUŞATMIŞTI	14
HERKESİ OLDUĞU KONUMDA KABUL EDERDİ	19
NÛR-U MUHAMMEDÎ (sallallâhu aleyhi ve sellem)	21
O (sallallâhu aleyhi ve sellem) NEZÂKET ve ZERÂFET TİMSALİYDİ	22
SEVGİ ve MÛSÂMAHA	24
NESL-İ MÛBÂREK	26
TÂİFTE ALLAH RESULÜ'NÜ ÜZEN NE İDİ?	27
EFENDİMİZ'İN UYGULADIĞI 20 İLETİŞİM DÜSTURU	30
EFENDİMİZ SOSYAL BARIŞI TEMİN ETMİŞTİR	34
DİYALOG ORTAMINI SÛREKLİ KORUMAYA ÇALIŞMIŞTI	36
ŞANLI KUR'ÂN BÛLBÛLÜ	38
BARIŞ VE MERHAMETLE İLGİLİ BAZI HADİS-İ ŞERİFLER	39
HAYATA ÇAĞIRAN SON PEYGAMBER	42
İNSANLIĞIN EFENDİSİ (ŞİİR)	45
PEYGAMBER EFENDİMİZİN HAYAT KRONOLOJİSİ	47
EFENDİMİZ HER YÖNÜYLE MUHATAPLARINI TANIRDI	50
SONSUZ NUR İLE GELEN KARDEŞLİK	53
TARİHTEN BİR LEVHA	59
RAHMET VE ŞEFKATİ HERKESİ KUŞATMIŞTI	60

YAYIN YÖNETMENİ
Dr. Faruk VURAL

YAYIN EDİTÖRÜ
Ali BUDAK

GÖRSEL YÖNETMEN
Engin ÇİFTÇİ

GRAFİK TASARIM
Sinan ÖZDEMİR

KAPAK
İhsan DEMİRHAN

TASHİH
Ahmet ÖZDEMİR

YAYIN VE İLETİŞİM ADRESİ
Emniyet Mah. Huzur Sk. No: 5 P.K. 72
Üsküdar- İSTANBUL
Tel: 0-216 318 10 00 Faks: 0-216 422 41 40

BASILDIĞI YER
Çağlayan A.Ş. Sarnıç Yolu Üzeri
No:7 Gaziemir/İZMİR
Tel: 0 232 252 20 97 Faks: 0 232 252 21 00

BASIM TARİHİ
Mart 2008

İNTERNET ADRESİ
www.rehber yayinlari.com
alibudak@rehber yayinlari.com

Karşılıksız kalmayacak bir sevgi beslemek istiyorsak, onu Allah ve Resûlü'ne besleyelim.

Sınırsız bir bağ arıyorsak sevgimizin karşılığında, onu vereceğimiz Zat Efendimiz olsun.

Her şeyiyle benzemek istediğimiz bir Sevgili arzu ediyorsak, o, İnsanlığın İftihar Tablosu olsun.

Cenab-ı Hakk'ın affını ve mağfiretini kazandıran bir sevgi peşindeyse, o ancak Habibullah'a duyulan sevgidir.

Küçük kusurlarımıza aldırış edilmemesini istiyorsak, sevgimizi O'na gösterelim.

Öte âlemlerde beraber olmak istediğimize harcayalım sevgimizi.

İmanın tadını tatmayı diliyorsak, her şeyden fazla sevelim Allah'ı ve O'nun Habib'ini.

Kısa ve tehlikesiz yoldan Allah Teâlâ'nın rızasına nail olmayı diliyorsak, sevgimizi o sevgi medeniyetinin bânisine hasredelim.

Evet, insanlar, câhiliye dediğimiz karanlık bir devrede, büyük bir sapıklık içindeyken Allah O'nunla insanlara hidayete giden yolları göstermiştir. İnsanlık O'nun sayesinde pek çok zilletten, harpten ve kargaşadan kurtulmuş, gerçek sulha ve huzura kavuşmuştur.

Bu kitap-dergimizde "Barış Peygamberi"ni anlatmaya çalıştık. O'nun engin rahmet deryasından birkaç katre sunmaya gayret ettik.

Dünyada sulh ve barışın nasıl temin edilmeye çalışılacağına çözümlerinin arandığı bir devirde, O'nun sosyal barışı nasıl temin ettiğine değinmeye çalıştık. Karşısındakinin giyimine tahammül gösteremeyenlerin cirit attığı bir dönemde, gerçek sevginin, insanlarla münasebet kurmanın, kardeşliğin ve barışı sağlamanın her zamankinden daha fazla önem arz ettiği bir zamanda, "en güzel örnek" Efendimiz'in insanlara sunduğu hayat modelini sizlerle buluşturmak istedik.

Kendi medeniyet ve kültürüne sırtını dönerek batıda aradığı ve bulduğunu zannettiği değerlerin Efendimiz'in getirdiklerinde olduğunu fark ettirecekse eğer, en azından birlikte yaşadığı insanlara tahammül göstermeyi, onları anlama gayreti içine girmeyi netice verecekse eğer, bu çalışmanın maksadına ulaştığını söyleyebileceğiz.

Ne mutlu Efendimiz'i tanımaya çalışıp onu kendine rehber edenlere...

PEYGAMBERİMİZ SALLALLAHU ALEYHİ VE SELLEM HER YERDE SULH İSTERDİ

Din düşmanları cihadın mânâsını çarpıtarak, vefasız dostlar da zaman ve mevsimleri birbirine karıştırarak sürekli zihin bulandırmaktadırlar; her iki gruba da bazı şeylerin doğru olarak anlatılması lazım...

Birinci olarak, İslâm bir millet veya ferdin, kendi varlığını tehdit eden, onu yok etmeye, öldürmeye çalışan mukabil güce karşı, nefis müdafaasını, karşı koymayı meşru kılar hatta bazı durumlarda onu emreder. Allah Resûlü tam 14 asır evvel kuvvet kullanmayı da bir disiplin olarak kabul etmiş ve Müslümanın, Müslümanca yaşayabilmesi için, hikmetin yanında kuvvetin, irşadın yanında caydırıcı gücün bulunması zaruretine de parmak basmış ve onurlu, haysiyetli yaşama yollarını göstermiştir. Evet, kuvvetli olacak, kuvveti hakkın emrine verecek, sözünüzü dinletecek ve kesilmesi gerekli olan sesleri keseceksiniz ki yeryüzünde, dünya muvazenesinin temsilcisi olabilesiniz.

İkinci olarak, dünyada mazlumlar, mağdurlar vardır. İslâm'da, mazlumun, mağdurun, mahkumun sahipsiz ve garibin imdadına koşmak için harp, meşru kılınmıştır. Zaten mü'minler imdada koşmazlarsa başka kim koşacak? Allah (celle celâluhu) müminleri yeryüzünde ihkâk-ı hâkla vazifelendirmişti.

Üçüncü olarak, İslâm'da harp ve cihad, hak ve hakikati, doğruluk ve istikameti neşretme hürriyetini engelliyorsa o hürriyeti muhafaza etmek ve sağlama almak için harp edilir. Dikkat ediniz; hak ve hakikati neşretmek için muharebe yapılmaz! Hak ve hakikati neşretme hürriyeti engelleniyorsa onun için muharebe yapılır. Şimdi bir de bize bakın! Her halîfe ve tabîi başta Allah Resûlü olmak üzere etrafa asker gönderirken "*Yaşlılara, kadınlara, çocuklara, kendisini ibadet ü taate vermiş ruhbanlara ve mabedlere ilişmeyiniz! Ağaçları yakmayınız! Hayvanlara dokunmayınız! Ve ser-*

vetleri heder etmeyiniz.” diye emirler veriyorlardı. Bombaların canavarca kullanılışlarını tasvip eden kimselerin, bilmem ki bu disiplinlere riayet etmesi mümkün mü? Şimdi, muvazenede, inanmış insanların bulunmamasının nasıl bir boşluk meydana getirdiğini bir kere daha müşahede edin; sonra ister ağlayın ister inleyin! Keşke süper güçlerin birinin yerine biz olabilseydik! Herhalde o zaman, bunca zulüm ve işkence olmazdı... Şimdi size soruyorum: Sadece bu netice için dahi olsa cihad yapmak gerekmez mi? Evet, bunlar için yola da çıkılır, cihad da yapılır ki, Allah Resûlü de bundan dolayı hep o yolda idi.

Evet, 10 senelik Allah Resûlü döneminde, dünya kadar hakikatleri gerçekleştirmek için karşı tarafla yaka paça olunuyor ve İslâmî cepheden -diğer cepheyi bilmiyorum- sadece 100 kûsur insan vefat ediyor. Hâlbuki, yukarıda da söylediğimiz gibi İkinci Dünya Savaşında öldürülen insanların sayısı

için harp etti, bunlar için kan döktü ve Balkan Harbi'nin, Birinci Cihan Harbi'nin, İkinci Cihan Harbi'nin, Körfez işgalinin, Somali çıkartmasının arkasında hep bunlar vardır. İslâm'da harp ise, yüce bir dâvâ uğruna, fikir hürriyeti, düşünce hürriyeti adına, insanlığa giden yolları açma uğruna yapılmıştır. Bununla beraber gerektiğinde sulha gitmeyi de ihmal etmemişlerdir. Çünkü sulh esas, harp ise tâlidir.

“Eğer onlar barışa yanaşırlarsa Sen de yaş ve Allah'a güven. O şüphesiz işittir, bilir.” (Enfâl, 8/61)

“Ey îman edenler! Hep birden barışa girin, şeytana ayak uydurmayın, o sizin apaçık düşmanınızdır.” (Bakara, 2/208)

“Eğer mü'minlerden iki topluluk birbiriyle savaşırsa aralarını düzeltiniz; eğer biri diğeri üzerine saldırırsa saldırganlarla, Allah'ın emrine dönecekleri ânâ kadar savaşınız; eğer hizaya gelirlerse aralarını

O güne kadar kimsenin burnunu kanatmamış, kimseye bir şey dememişti. Hatta O, birine bıçağı verirken dahi onun keskin tarafını, kendine doğru tutar, sapıyla uzatırdı. Çünkü adam ürperebilir, korkabilirdi. Evet O, böylesine incelerden inceydi..

40 milyonu aşkındı. Bu rakam içinde yaralanan, sakat kalan ve sonra ölenler yoktur. Saadet Asrı, insanlık duygusunun, düşüncesinin, insana saygı ve hürmetin geliştirildiği bir dönemdir ve günümüzde Hümanizma bu noktaya henüz ulaşamamıştır. Ulaşması da mümkün değildir. Çünkü bu çığırı açan Hz. Muhammed'dir. (şallâhu aleyhi ve sellem) O'nun dünyasında mü'min harp eder. Harp eder ama, hiçbir zaman sulh esintileri kesilmez ve insanî değerler tezyife uğramaz. Boş yere insan öldürülmez, ülkeler işgâl edilmez ve başka milletler sömürülmez.

İSLÂM'DA BARIŞ ESASTIR

Büyük çoğunluğu itibarıyla Batı, ne dün ne de bugün bu ilahî değerleri tanımadı. Ülkeleri istila etti. O ülkenin yeraltı-yerüstü servetlerine el koydu, insanları köleleştirdi ve müstemlekeler kurdu. Bunlar

adaletle bulunuz, âdil davranınız. Şüphesiz Allah âdil davrananları sever.” (Hucûrât, 49/9)

Evet, işte bu ve benzeri âyetler, Müslümanları sulh ve barışa davet etmiş, onlara harp halinde dahi itidâl ve istikameti göstermiştir. Onun dışındaki sistemler ise harpleri canavarlık üstüne canavarlık, sulhları da harpten farklı olmamıştır. Adları, ne olursa olsun bu sistemler insanlığı idlâl adına ortaya attığı sistem kılıklı kargaşa düzeninden, şeytan nizamından başka bir şey değildir. O şeytan, bunları allar-pullar ve taraftarlarını aldatır. Çünkü o, insanın apaçık bir düşmanıdır. Bunu sizi kendi özünüzden, mânânızdan, tarih şuurunuzdan, tarih felsefenizden uzaklaştırmak için de yapabilir. Evet harp ederken dahi sulh.. bazen mü'minler de mü'minlerle savaşabilirler, yine sulh, yine sulh!

Evet, şartlar ve hâdiseler sizi maddî cihada çeker-

se yani siz dininizi neşrederken, neşretme hürriyeti engellenir veya yeryüzünde mazlumların, mağdurların, mahkumların iniltilerini durduracak kimse olmazsa yahut siz hakkı neşretmek isterken birileri buna karşı güç kullanırsa ya da sizin vatan ve toprağınza tecavüz ve hayatınızı tehdit ederlerse işte o zaman, meydana çıkıp onlarla yaka-paça olma zamanı gelmiştir. Harbe iyi hazırlanma adına moral gücü, caydırıcı güç olmak ve gerektiğinde kılıca başvurmak gibi prensiplerin yanibaşında itaat şuuru ve Efendimiz'in askerî dehası ve farklı taktikleri kullanmasının önemli bir yeri bulunuyordu.

ASKER NEBÎ VE FARKLI TAKTİKLER

Allah Resûlü iyi bir asker olarak daima değişik taktikler uygulamıştı. Bir defasında uyguladığı taktiği, âdetâ bir başka defa uygulamıyordu. Onun için, hasımları, O'nun karşısında daimî bir şaşkınlık yaşıyorlardı. Günümüzde çok kullanılan, fakat o zamanlarda fazla bilinmeyen "kerr u ferr" ki hücum etme, saldırıma, geriye çekilme, düşmana beklenmedik baskınlar yapma.. Kureyş'in kafasını allak-bullak etmişti.

Allah Resûlü, Bedir'de düşmanlarını, böyle karşılamıştı. Doğrusu, müşrikler neyle karşılaşacaklarını bilmediklerinden daha işin başında şaşkına dönmüşlerdi. Hem de tam teknil ordularıyla, atlarıyla, develeriyle, malzemeleriyle hazır bulunmalarına rağmen. Müslümanlarınsa bizim tesbitimize göre o gün sadece iki veya üç tane atları vardır. Ve her-kese bir mızrak ve birkaç ok ya düşüyor veya düşmüyordu. Zira onlar, farklı bir mülahaza ile Bedir'e kadar gelmişlerdi. Bununla beraber düşman, strateji adına o güne kadar yapageldiği şeylerin hiçbirinin tatbik edilmediğini görünce paniğe kapıldı ve artık, takdir çizgisinde esbap onları adım adım kovalıyor ve Allah'a eş-ortak koşulmanın tokatları olup suratlarına iniyordu.

Ve, yine bir taktik cephede cemaatle namaz kılıyor, düşmana karşı bir fütûrsuzluk sergiliyor ve etrafa güven dağıtıyordu. Karşı taraf bunu bir fırsat olarak değerlendirmeyi düşünebilirdi ancak durum hiç de onların umdukları gibi değildi çünkü Cenâb-ı Hak, cephede kılınacak namazı Habîbî'ne şöyle

ta'lim etmişti:

"Sen içlerinde olup da namazlarını kıldırıldığı zaman, bir kısmı seninle beraber namaza dursun ve silahlarını da yanlarına alsınlar..." (Nisâ, 4/102)

Sen namaza durduğun zaman arkanda bir kısım cemaat Seninle namaza dursun. Bir diğer cemaat karşı tarafta pusuya yatsın, mevzilensin, onlar bir rekat kıldıktan sonra, onlar mevzilensin, bu defa da ilk mevzilenenler gelip namaza dursun.

Düşman onları uzaktan gözetliyor; kılıçları, kalkanları, okdanlıkları yanlarında öyle namaz kılıyorlar. Tam hücum etmeyi düşündükleri zaman bir de bakıyorlar ki namazın içinde bile strateji. Mevzidekiler namaza, namazdakiler mevziye gidip geliyor...

Allah Resûlü, Rabbinin emriyle namaz içinde dahi taarruz, müdâfaa ve düşmanın içine korku salma plânları yapıyor.

a. Kitmânîlik: Sezdirmeden Hareket Etme

Hitler, askerlik mesleği adına "Sezilmeme sırrını ben keşfettim" dedi. Oysa ki eskilerin ifade ettiği şekliyle, "Kitmânîlik" Hz. Muhammed (sallallâhu aleyhi ve sellem) tarafından ortaya atıldı ve insanlık O'nun sayesinde kitmânîliği tanıdı. Ne taarruz ne de müdafaada O'nun hedef ve stratejisini kim-senin bilmesi mümkün değildi. Yolun bir bölümünü katetmeden ewel, şuraya buraya gidiyorum demezdi. Mekke'ye bir konak mesafe kalıncaya kadar, ne müşriklerin ne de kendi ordusunun net olarak hedeften haberi yoktu. On bin yerde, tam on bin tane ateş yakınca, Kureyş'in içini bir korku sardı. Ne var ki, artık çare yoktu. O kadar burun-larının dibine sokulmuşlardı ki bir şey yapmaları mümkün değildi.

b. Haber Ağları

Bu arada, o güne kadar duyulup bilinmedik öyle bir haber ağı kurmuştu ki haberler merkeze anında ulaşıyor ve vakti vaktine değerlendiriliyordu. Allah Resûlü'ne ait haberlerin düşmana ulaştığına dair tarih hiçbir şey kaydetmiyor. Hatib b. Ebî Beltea bir aralık, küçük bir yanlışlık yapıp O'nun Mekke'ye doğru hareketini, Mekkelilere haber vermek iste-

mişti ama ulakla yolda yakalanmıştı. Tabii ona da bir şey dememişlerdi. Hem meseleyi hallettikten sonra, niye desin ki! O zaafını ifade etmiş, belli bir boşluğunu konuşmuştu.. gerçi bu zat, Bedir'de bulunmuştu ama belli bir boşluğu vardı.. O da muvakkaten o boşluğa takılmıştı... Boşluğu olmayan Zat ise onu bağışlamıştı.

Evet Allah Resûlü kendi hesabına bir haber ağı kurmuştu ama O'na ait sırları elde edecek haber ağlarına fırsat ve malzeme vermemişti. O'nda öyle bir kitmânîlik vardı. "Sezilmeme"ye dair kim ne söylerse söylesin, 14 asır ewel her şeyi, O'na tâlim eden, Zat, bunu da O'na tâlim etmiş ve insanlık, gerçek kitmânîliği Hz. Muhammed Mustafa'yla (sallallahu aleyhi ve sellem) tanımıştır. Bir devenin bütün hızıyla koşup 48 saatte ulaşabileceği bir noktaya, Efendimiz, çok daha az bir zaman zarfında haber ulaştırabiliyordu. Düşünün ki Efendimiz, Medine'de duruyor, orduları ise, tâ Suriye önlerinde savaşıyorlardı. Bu uzak mesafeyi katetmek için, durmadan gidilirse 10 gün gerekiyordu. Ama, bu 10 günlük mesafeye Efendimiz'in habercileri 8 günde haber ulaştırabiliyorlardı. İşte böyle müthiş, ve baş döndürücü bir haber ağı kurmuştu. Niye olmasın ki Allah (celle celâluhu), O'na yol gösteriyordu, O da hep Allah'ın (celle celâluhu) gösterdiği yolda yürüyordu. İlk ulak, bir konak mesafelik bir yere kadar gidiyor ve orada istirahata çekiliyordu. Haberi ikinci ulak alıyor ve bir konak ilerde duran üçüncü ulağa haberi ulaştırıyordu. Üçüncü ulak dördüncüye, o da beşinciye, derken haber en dinç bineklerle, en dinç ulaklarla, en kısa zamanda, ulaşması gereken yere ulaşıyordu. Başka türlü, Mekke'de durup da Fizan'dan haber almanın yolu var mı?

O günün şartları ve imkânları içinde, muhteşem fetanet, her referansıyla ayrı bir huzur, ayrı bir itminan, ayrı bir inşirah veren televvünler gösteriyor ve bize kendi risaletini ilan ve itiraf ettiriyor.

Bütün bunların yanında O, çok iyi bir asker olarak, sulh iktiza ettiği zaman hemen sulha yöneliyor ki yukarıda bu hususa bir nebze temas etmiştik. Burada tamamlama kabilinden, şunları da ilave etmemizde yarar olacak. Kur'ân O'na şöyle diyor-

du: "Eğer onlar sulha yanaşırlarsa Sen de yavaş ve Allah'a tevekkül et!" (Entâi, 8/61). Yani esbaba riayet et ama, Allah'a (celle celâluhu) tevekkülde de kusur etme! Esbaba riayet etmeden tevekkül, tembelliğin, şuursuzluğun, idraksizliğin; esbaba riayetten sonra tevekkül ise teslimiyetin, inkiyadın, Allah'a (celle celâluhu) bağlılığın, şeriat-ı fitriye ve âyât-ı tekviniye prensiplerini, kanunlarını bilmenin ve onlara riayet etmenin ifadesidir.

c. Tebliğde Devreler

Bir devre de Cenâb-ı Hakk'ın, O'na emri şu idi: "Rabbinin yoluna hikmetle, güzel öğütle çağır; onlarla en güzel şekilde tartış; doğrusu Rabbin, kendi yolundan sapanları daha iyi bilir. O, doğru yolda olanları da en iyi bilir." (Nahl, 16/125).

Kim sapıklıkta, kim hidâyette Allah (celle celâluhu) onu çok iyi bilir. Sen sadece vazifeni yap ve gerisine karışma! Bu âyet bir bakıma O'nu ve cemaatini âdeta mağarada şarj olmaya, gerilim kazanmaya davet ediyordu. Arkadan bir devir geldi ki Efendimiz, Allah'tan (celle celâluhu) aldığı şu emirlerle tebliğini açıktan ve sert bir dille yapmaya başladı. Cenâb-ı Hak bu âyetle de O'na şöyle diyordu: "Önce en yakın hisimlerini uyar!" (Şuarâ, 26/214). "Artık Sana emrolunani başları çatlatırcasına anlat ve müşriklerden yüz çevir!" (Hicr, 15/94).

Hayatından Kısa Kesitler

İslâm açığa vurulunca, baskılar arttı ve bunun üzerine şehit olanlar da oldu. Sümeyye gibi, Yâsir gibi ve daha niceleri.

Kimisi açlıktan, kimisi işkenceden, kimisi sînesinden yediği bir mızrak, bir oktan.. ve derken hicretler başladı... Habeşistan'a hicret, kendi kentlerine geriye dönüş ve ilerde gerçekleşecek olan Medine'ye hicret ve hüznün senesi; Hz. Hatice-i Kübrâ ve Ebû Tâlib'in birden vefat etmesi ve esbab açısından Allah Resûlü'nün bütün bütün desteksiz kalması... Aslında Allah (celle celâluhu), sebepler adına, O'nun dayanabileceği her şeyi koparıp O'nun elinden alıyor, O'na, sürekli Müsebbibü'l-Esbab'a teveccüh yollarını açıyordu. Zira sebepler bütün bütün sükut etmezse fitrat ve tabiat kanunları için mukarrabin ölçüsünde Müsebbibü'l-Esbaba

teveccüh tahakkuk etmez. Sebebler bütünleriyle yok edilmeli ki insan, o esnada fitrî meyillerinin yanında ızdırârî ve cebrî olarak da "Allah"â yönelip tevhdî nurunun sırlarını sezebilsin.. sezebilsin de vicdânında sırr-ı ehadiyet zuhur etsin, tıpkı Yunus b. Mettâ'da olduğu gibi.. sonra da O'na yaptığı gibi sahil-i selamete çıkarsın ve şecere-i yakfîn altında, ona görmesi gerekli olan nûr-u a'zamı göstersiz.

Evet, Ebû Tâlib'i alırken O'nun bir dayanağını alıyor, Hz. Hatice-i Kübrâ'yı (radiyallahu anha) alırken ayrı bir dayanağını alıyor, böylece, arkadan gelenlere en büyük dersi vermek üzere O'nun nazarında sebebleri birer birer yok ediyor, O'nu Müsebbibü'l-Esbâb'a çeviriyor ve sanki O'na şöyle diyor: "Sen daima 'Allah (celle celâluhu)' demeye namzet birisin; görmüyor musun ki daha dünyaya gelmeden babanı, geldikten az sonra ananı, daha sonra dedeni, evet, Sen'i kim himaye ettiyse birer birer elinden alarak daima Sana şunu ihtar etti:

"Habib-i zîşânım, sakın ha, gözlerinin içine başka hayal girmesin! Her zaman Ben'i ara, Ben'i gör, Ben'i duy, Ben'i bil ve kâinatta, her çaldığın kapının arkasında Benim sesimi duymaya çalış!" Allah'ın, O'nu yaşamaya zorladığı bu yol; ağır, çetin, zor, tahammülfersâ idi ama Hz. Muhammed Mustafa'nın (sallallahu aleyhi ve sellem) götüremeyeceği bir yük değildi çünkü O, Allah'ın (celle celâluhu) gücüyle çok güçlü, Allah'ın (celle celâluhu) kuvvetiyle çok kuvvetli, acz u fakriyle kanatlı, yenilmez bir insandı.

Zahirî sebeplerin vefasızlık ettiği yerlerden biri de Taif'di. Allah Resûlü mesajını sunacak temiz sineler bulma ümidiyle gitmiş ve başından, vücudundan, ayaklarından, şakır şakır kanlar akarak geriye dönmüştü.. sonra Akabe'de ilk yedi kişiyle karşılaşma.. bunlar Ebû'l-Heysem et-Teyyihânî ve arkadaşlarıydı. Allah Resûlü'nün elini sıkıyor, sonra dönüp Medine'ye gidiyor ve ertesi sene ikisi kadın olmak üzere yetmiş iki kişi olarak biat etmek üzere Allah Resûlü'ne geliyorlar. Bunların içinde kadın olarak Nesibetü'l-Maziniye (İslâm Tarihinin daima şerefle kendisini yâd edeceği Ümmü Ümâre dediğimiz büyük kadın) ve bir de Esmâ binti Amr var. Bu büyük kadınlar o günden sonra seferde, hazer-

de Allah Resûlü'nden ayrılmadılar. Hatta irtidat hâdiselerinde, Ümmü Ümâre, oğlu Habîb'in şehit olduğu Yemâme'de bizzat yine elinde kılıcı ve Uhud'dakine denk kahramanlığıyla sözünde ve vazifesinin başındaydı. Medine'nin bu ilkleri tarafından Allah Resûlü Medine-i Münevvere'ye davet edilir.. ve kumandan ordusunun başındaydı artık.

O güne kadar kimsenin burnunu kanatmamış, kimseye bir şey dememişti. Hatta O, birine bıçağı verirken dahi onun keskin tarafını, kendine doğru tutar, sapıyla uzatırdı. Çünkü adam ürperebilir, korkabilirdi. Evet O, böylesine incelerden inceydi ve o güne kadar hayatında hiç kimseyi incitmemişti. Ne var ki, hak ve hakikatin intişarı ve Kur'ân'ın dört bir yanda şehbâl açması karşısında rahatsız olan, rahatsız olup engellemeye çalışan yarasalara karşı elbette O "Sahibü'l-kadîb", kılıcını kullanacak ve "Ey yarasalar! Artık nurun önünü alamazsınız! Size gece yaşamak düşer.. savulun, gündüzün ışık ordusunun ve ışık süvarilerinin önünde durmayın!" diyecekti ve dedi de.

Lider, tebasıyla iç içe ve kumandan ordusunun başında idi. Önce içtimaî meseleleri halletti. Ashab-ı Kiram'ı kardeş yaptı, Ehl-i Kitabı kendi saf-larına çekti, onlarla sulh oldu ve bir anayasa hazırlayarak herkese emniyet ve güven telkin etti.

Daha sonra askerliğe yöneldi ve küçük müfrezeler teşkil etti. Derken etrafa keşif kolları çıkarmaya başladı. Keşif kollarının sayı itibarıyla on kişi ve daha az olanları ekseriyetle istihbarat ağırlıklı vazife görüyorlardı. Bunlar etrafı gözetiyor, muttali oldukları haberleri gelip Allah Resûlü'ne ulaştırıyorlardı.

Bir de sayı itibarıyla daha fazla olan müfrezeler vardı. Bunlar silahlıydılar, eğitilmiş idiler. Her an vazifeye hazır bulunurlardı. Bunlara bugünkü ifadesiyle vurucu timler diyebiliriz. Allah Resûlü'nün timleri, yer yer keşif vazifesi de yaparlardı. Ama, iktiza ederse vuruşmasını da çok iyi bilirlerdi. Kendileri de dört defa bunların başında bulundu. Bazen sayıları ikiyüz kişiye varan keşif kolları da olurdu. Bunlar, daha çok, düşmanı sindirme, içlerinde pânîk hasıl etme gibi vazifeler görürlerdi.

(Sonsuz Nur'dan)

“Size kendi içinizden öyle bir Peygamber geldi ki sizin hüsrânınıza üzülür, saadetinizi cidden ister; mü’minler için yüreği rikkatle ve merhametle çarpar!”

(Tevbe, 9/128)

İNCİNMEYEN ve İNCİTMİYEN PEYGAMBER

Prof. Dr. Hasan Kamil YILMAZ

Kur’ân Allah Resûlü’nün yaratılmışlara olan şefkatine, insanlara olan merhamet ve refetine işaret etmektedir: “Size kendi içinizden öyle bir Peygamber geldi ki sizin hüsrânınıza üzülür, saadetinizi cidden ister; mü’minler için yüreği rikkatle ve merhametle çarpar!”¹

Allah Teâlâ bu âyette kendi isimlerinden olan Rauf (çok şefkatli) ve Rahim (pek merhametli) sıfatlarını Peygamber Efendimiz’e de vermiştir ki, önceki peygamberlerden hiçbiri bu sıfatların ikisini birden mazhar olmamıştır.

Beşerî ilişkilerde empatinin en önemli vasfı yumuşaklıktır. Peygamberimiz de bu özelliği sebebiyle insanların kabulüne mazhar olmuş, gönüllere taht kurmuştur. Zaten beşerî münasebetlerde insanları etkileyen deha ve zeka değil, karakter ve tutarlı şahsiyettir. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurur: “Allah’ın Sana olan rahmeti sayesinde insanlara karşı yumuşak dav-

randın. Sen katı yürekli, sert ve acımasız olsaydın insanlar etrafından dağılıverirdi.”²

İnsânî ilişkilerin nirengi noktası, karşısındakinin farkına varmak ve onun da insan olduğu duygusuna ermektir. Sadece “kendi” merkezli yaşamak, “ben merkezli” düşünmek ve karşısındakileri hiçe sayıp görmezden gelmek insânî ilişkilerin en önemli zaaf noktalarından biridir. Beşerî münasebetler, insan ilişkileri ve kişisel gelişimle ilgilenenler derler ki insânî ilişkilerin temel noktası, “empati” denilen kendini karşısındakinin yerine koyma prensibidir.

Bu açıdan baktığımızda, Asr-ı Saadet’te insanlar Peygamber Efendimiz’in karakter ve şahsiyetine hayranlık duyarak sıcak bir duygu, yanık bir gönülle kendilerini onun etrafında pervane etmişlerdir. O’nun (sallallâhu aleyhi ve sellem), bulunduğu konumu şahsî çıkarları için kullanmayan, külfette en önde, nimet paylaşımında ise en sonda bulun-

ması insanların gözünden kaçmamıştır. Medine’de sebebi bilinmeyen bir gürültü koptuğunda "Ne oldu, bu ses neyin nesî?" diyerek herkesin birbirinden medet umduğu bir sırada O, Ebu Talha'nın (radiyallahu anh) Mendub isimli atına binecek sesin geldiği yere gitmiş ve durumu tetkik ettikten sonra "Korkulacak bir şey yok" sözüyle ashabına sükunet telkin etmiştir.³

Diğer yandan, Hendek savaşında hendek kazımı esnasında Cabir ibn Abdullah'ın (radiyallahu anh) sofrasına davet ettiği yüzlerce sahabeyi bizzat kendisi servis yaparak doyuran ve en sonunda sofraya oturan O'ydu.⁴ O'ndaki bu fedakâr, gözü tok ve riskten kaçınmayan tavır ashabının hayranlığını celb ediyordu.

Allah Resûlünün, yakın çevresinde bulunan aile fertlerinden başlayarak bütün ashabına ve topyekun insanlara karşı şefkat ve merhametle davrandığını, hiç kimseyi asla incitmediğini görüyoruz.

Gördüğü yanlışlar ve hatalar karşısında insanları uyarırken, "galat-ı ru'yeti" kendine izafe ederek, yani kendisinin yanlış görmüş olduğunu söyleyerek "Bana ne oluyor ki ben bazı kardeşlerimi şu şu hâllerde görüyorum."⁵ derdi. O bu ifadeleriyle, "Kardeşlerim böyle yapmaz, ben herhâlde yanlış görüyorum" demek isterdi.

Kendisine yapılan her türlü hak-sızlık ve yanlışla karşı olgunluk-

İncinmemek, incitmemekten daha zordur. Çünkü incitmemek eldedir. Elinize, dilinize, gözünüze sahip olursunuz, kendinizi frenlersiniz ve insanları incitmeyebilirsiniz. Ama insanların ham, çığ davranışları karşısında incinmemek elde olan bir şey değildir. Bu ancak çok engin bir gönülle aşılabilecek bir nefis engelidir. Allah Rasûlü incitmediği gibi incinmezdi de.

la mukabele eder, insanların yanlışlarını bağışlardı. Nitekim bir ganimet dağıtımı esnasında kendisinden bol miktarda ganimet isteyen, bunu isterken de yakasına yapışma cüretinde bulunacak kadar ileri giden bedeviye tebessüm ederek talebini yerine getirmiş ve bağışlamıştı.⁶ Çünkü Allah Teâlâ: "(Ey Rasûlüm!) Sen af yolunu tut; bağışla; uygun olanı emret; câhillere aldırış etme!"⁷ buyurmuştu. Haddini bilmeyen, sınırı aşan insanlarla ilişkide sürekli hoşgörülü davranmak, incinmemek ve incitmemek zor bir iştir. Hatta denilebilir ki incinmemek, incitmemekten daha zordur. Çünkü incitmemek eldedir. Elinize, dilinize, gözünüze sahip olursunuz, kendinizi frenlersiniz ve insanları incitmeyebilirsiniz. Ama insanların ham, çığ davranışları karşısında incinmemek elde olan bir şey değildir. Bu ancak çok engin bir gönülle aşılabilecek bir nefis engelidir. Allah Resûlü incitmediği gibi incinmezdi de. Ashab arasında

bedevilikten gelmeleri sebebiyle kaba davranışlar sergileyen insanlar olurdu. Hatta Mescid-i Nebi'ye bevletmeye kalkanlar bile vardı. Ancak, O bunlara kızmaz ve bu davranışları sergileyen kimseleri incitmemeye özen gösterirdi. Ashab arasında ölçüsüz tepki gösteren olursa onları da uyarır, hoşgörüyeye ve incitmeyen nazik tavra davet ederdi.⁸ Kendisinden, zina etmek üzere izin istemeye gelen bir delikanlıyı hiç kırmadan, incitmeden birtakım sualler sormak suretiyle bu işin yanlış olduğuna inandırmış ve düşüncesinden vazgeçirmişti.⁹ Temelinde hamlık ve hoyratlık bulunan kaba davranışlar ve haddini aşan cinsten tavırlar insanları incitir, üzer ve gönüllerini kırar. Nübüvvet pınarının serçeşmesi olan peygamberler ve başta Hz. Peygamber incinme ve incitmeme konusunda insanlığa model olmuştur. Ahlâkî erdemler de ancak model şahsiyetlerden öğrenilebilir. İslâm tarihi boyunca ümme-

tin yaşadığı güzelliklerde Allah Rasûlü'nün yüce şahsiyetinin ve üstün karakterinin izleri vardır. İnsanlar o şahsiyete yaklaşabildikleri ölçüde toplumda kabule layık faziletlere ermişlerdir.

İncinmeme ve incitmeme felsefesi edebiyatımızda da ayrı bir güzellik rüzgârı oluşturmuş ve pek çok şair bu konuda duygularını dile getirmiştir. Bunlardan biri olan Pertev Paşa bu mânâyı şöyle ifade eder:

*Ne şemm et bülbülün verdin
ne de hârdan incin
Ne gayrın yârine meyl et ne
sen ağyardan incin
Ne sen bir kimseden âh al ne
âh u zârdan incin
Ne sen bir kimseden incin ne
senden kimse incinsin*

(Ne bülbülün âşık olduğu gülü kokla ne de dikenden incin, dikenden inciniyor ve korkuyorsan gülü koklamamalısın çünkü gülü seven dikenine katlanır.

Ne Allah'ın dışında başkasının sevgilisine ilgi duy ne de ağyar sayılan Allah'ın dışındakilerden incin.

Allah'ın dışındaki fânî şeylere gönlünü kaptırırsan incinirsin çünkü fânîye güvenmek sonuçta insanın güvenini yıkar.

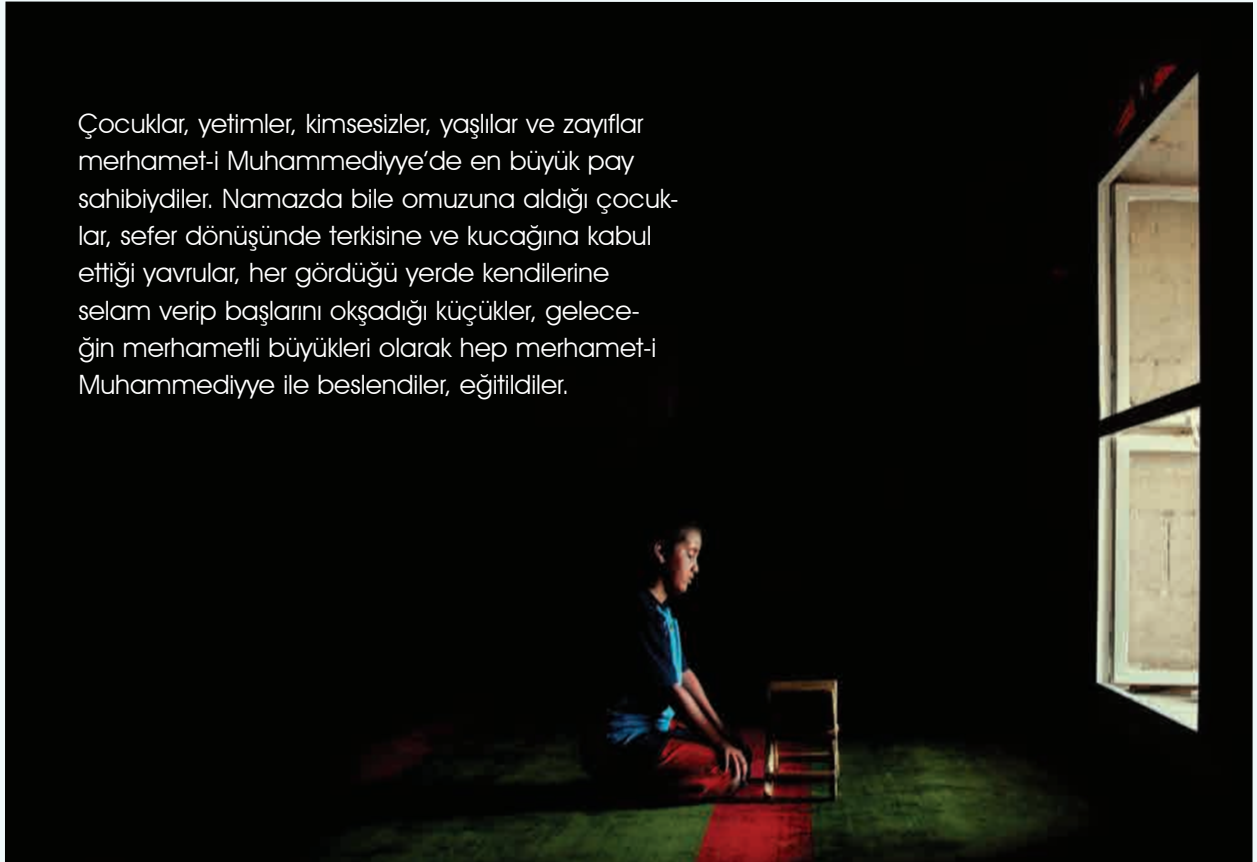
Ne sen başkasından ah al ne de başkasının ah u zârından incin çünkü başkasından ah alacak işler yapanın başkalarının kendisine ah çektirmesiyle incinmeye hakkı yoktur.)

Doğrusu başkasından incinmemek ve başkasını incitmemektir. Tek kelimeyle kalb-i selim sahibi olmaktır.

DİPNOTLAR

1. Tевbe, 9/128; Ayrıca bkz.: Enbiya, 21/107
2. Ali- İmran, 3/159
3. İbn-i Sa'd, Tabakât, I, 373; Buhârî, Edeb, 39.
4. Buhârî, Megâzî, 29; Vâkıfî, II, 452.
5. Bkz. Buhârî, Menâkıb, 25; Müslim, Salât, 119.
6. Buhârî, Humûs 19, Libâs 18, Edeb 68; Müslim, Zekât 128. Ayrıca bk.z Ebû Dâvûd, Edeb 1; Nesâî, Kasâme, 24; İbni Mâce, Libâs 1.
7. A'râf, 7/199.
8. Buhârî, Vudû' 58, Edeb 80. Ayrıca bkz. Müslim, Tahâret, 98-100; Ebû Dâvûd, Tahâret 136; Tirmizî, Tahâret 112; İbni Mâce, Tahâret 78.
9. A. b. Hanbel, Müsned, V, 256-257; Heysemî, Mecmau'z-zevâd, I, 129.

Çocuklar, yetimler, kimsesizler, yaşlılar ve zayıflar merhamet-i Muhammediyye'de en büyük pay sahibiydiler. Namazda bile omuzuna aldığı çocuklar, sefer dönüşünde terkisine ve kucağına kabul ettiği yavrular, her gördüğü yerde kendilerine selam verip başlarını okşadığı küçükler, geleceğin merhametli büyükleri olarak hep merhamet-i Muhammediyye ile beslendiler, eğitildiler.

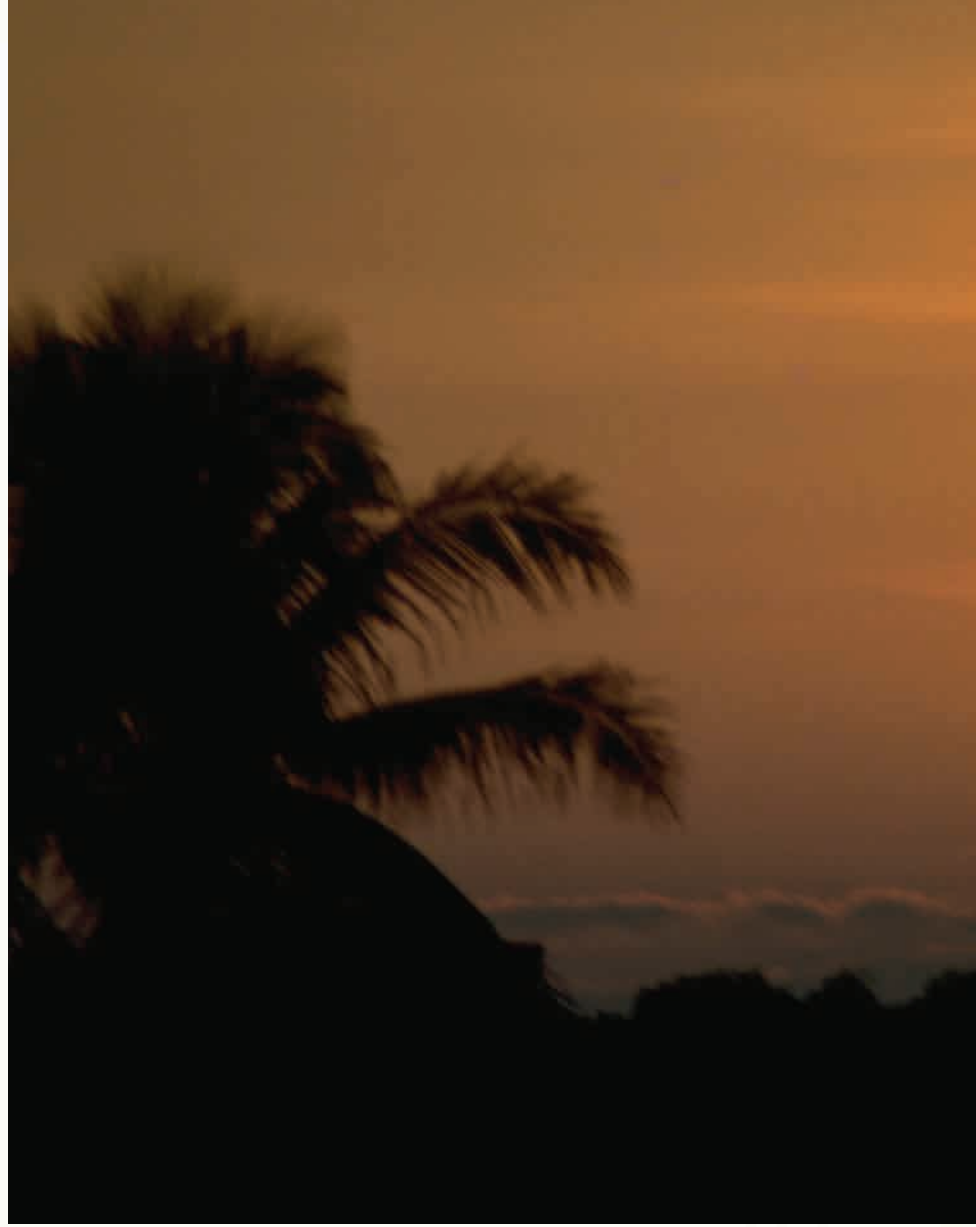

Ahmet ÖZDEMİR

Sen ki düştüğün her gönülle yeniden doğarsın. Seni tanıyan her kalb – ne önemi var takvimdeki doğum gününün – yeniden ve asıl o zaman doğmuş olur. Sen'i tanıyan her kalp, asıl o zaman insan olmuş olur.

Doğum gününü anlatıyordu karşımdaki adam. "Bende her türlü kötü alışkanlık vardı. Esrar, eroin, içki içer; eşimi döverdim. Ayda bir de hapse düşerdim. İçeride olduğum günlerden birinde, bunları yapmadan da hapse düşen biri ile tanıştım. Suçunu sordum, gülümsedi. 'Ne desem şimdi sana!' dedi. 'Kitap okurken yakalandım.' Bu defa ben güldüm. "Ne kitapmış ama; lakin üzülme. Bak ben hayatta elime kitap almadım, yine buradayım." 'Neden buradasın' dedi. 'İyi bir insana benziyorsun.'

Şaşırdım. Yüzüne daha bir dikkatlice baktım. Samimiydi, iyi olduğuma inanarak söylüyordu. 'Biliyor musun' dedim. Bana bu sözü yıllar önce ilkokul öğretmenim söylemişti. 'Sen iyi bir çocuksun.' demişti. Ondan sonra da kimseden duymadım. 'Yok yok' dedi, 'Sen iyi bir insana benziyorsun. Lakin burada olduğuna göre, başkaları tarafından iyi sayılmayan bazı şeyler yapmışsın.'

'Sen de', dedim gülümseyerek. Ama ben, senin gibi kitap okuduğum için burada olmak isterdim. Ne yazık ki, beni buraya sokan sebep hakkında, ben de başkaları gibi düşünüyorum; sitemim yok kimseye. Madem sebeplerden açtık, ne okudun da düştün buraya? 'Efendiler Efendisi'ni ve onun getirdiği mesajı okuyor,

başkalarına da tavsiye ediyordum.' Peygamber Efendimiz'in Hayatını mı okumaktan düştün buraya? 'Evet, ondan. Eş dost birlikte okuyorduk. Eve, giren çıkanın fazla olmasını başka şeylere yormuş alt komşum. Şikâyet etmiş bizi. Gördüğün gibi şimdi buradayım.'Görünüşte ne kadar benziyor burada olma sebe-

KALMASIN DOĞMADIĞIN BİR GÖNÜL

bimiz. Biz de bir evde toplanmıştık; ama içmek için. Galiba biraz fazla gürültü yapmışız. Rahatsız olmuş komşu. Şikâyet etmiş. Polis arkadaşları hayal meyal hatırlıyorum. Gördüğün gibi şimdi buradayım; lakin ben alışığım buraya. Bu ay komşu şikâyet eder, bir başka ay, sarhoşken arabasına zarar verdi-

ğim bir vatandaş. Aslında ne kadar isterdim, senin suçlandığın şeyle burada olmayı... Yok dedi, burada olmayı dilemeyelim; lakin dışarıda okumama izin verilmeyen burada serbest, içeriye girdikten sonra hanımdan, önce kitaplarımı getirmesini istedim. Tatile gelmedik ya buraya. Belki de yüce Allah, sakın, gürül-

tüden uzak olduğu için burada okumamı takdir etti.

Asıl sen iyi bir insansın dedim, belli belirsiz. 'Pardon anlamadım.' dedi. Bu defa biraz daha açık ve anlaşılır bir şekilde, sen biraz önce bana hiç tanımadığın hâlde, 'iyi bir insana benziyorsun.' demiştin ya; asıl sen iyi bir insansın. Güldü, 'O zaman ikimiz de iyi bir insanız.' dedi.

Kısa bir süre sessizlik oldu. 'Şimdi, getirdiğin kitapları tek başına mı okuyacaksın' dedim. Başını kaldırıp şefkatle gülümsedi. Devam ettim. Hani, dışarıda eş dost toplanıp kitap okuduğunuzu söylemiştin ya, şimdi onların buraya gelme imkânları yok. Beni de dostlarından sayıp kitabını sesli okur musun?

Bu sefer hem gülümsedi hem ağladı. 'Tabi' dedi. "Beklenen şafak... Işığa hamile kapkaranlık bir dünya ve Nebi'nin zuhuru-na az bir zaman kala, müjdeler var ufukta.. vicdanlarda tesiri o kadar fazla ki, birçok Mekke'li, gelecek son Nebi'yi anlatmakta. Tavsiyeler, tavsiyeler: Zuhur eder, etmez, hemen koşun O'na! Ve bütünleşin O'nun ruhuyla"

Doğum gününü anlatıyordu karşımdaki adam...

O'NUN sallallahu aleyhi ve sellem RAHMETİ ESİRLERİ DE KUSATMIŞTI

Doç. Dr. Mustafa AĞIRMAN

*J*slâm'da esas olan sulhtur, yani barıştır. Savaş istisnâî bir durumdur. Çünkü İslâm kelimesi sulh ve selâmet manasına gelmektedir. Ama ne var ki, bir devletin tek taraflı olarak harp istememesi bir mana ifade etmez. Karşıdaki düşman size saldırmak için hazırlanıyor ve bu uğurda fırsat kolluyorsa sizin de her zaman buna hazır olmanız gerekir. Bu konuda yüce Peygamberimiz şöyle buyurmaktadır:

"Ey cemaat, düşmanla karşılaşmayı temenni etmeyin, Allah'tan afiyet isteyin, onlarla karşılaştığınız zaman da sabredin. Biliniz ki Cennet kılıçların gölgesi altındadır."

Bu hadîs-i şerîf ile Hz. Peygamber, müminleri savaştan uzak tutmakta; ama savaş kaçınılmaz olduğu zaman da onu en güzel şekilde başarmayı emretmektedir.

İslâm'da savaş, kan dökmek, toprak kazanmak, ganimet elde etmek için yapılmaz. Bu gayelerin hepsi merduttur. Savaş büyük ve kutsal bir hareket

olan cihâdın bir parçasıdır. Ama kaynaklarda cihâd bazen savaş yerine de kullanılır. Yani cihâd, savaş da içine alan bir harekettir. Ama harb ve savaş kelimeleri, cihâdın ihtiva ettiği manayı tamamen kapsayamaz. Cihâd Allah'ın arzında Allah'ın kanunlarını hâkim kılma davasıdır. Kiyamete kadar devam edecek olan bir harekettir; kesintisizdir. Bu harekete mâni olan İslâm düşmanları ile yapılan mücadele ise savaştır.

Hz. Peygamber, ordu kumandanlarına verdiği emirlerde mealen şöyle buyurmaktadır:

"Müşriklerden olan düşmanlarınızla karşılaştığınız zaman onları İslâm'a davet edin, kabul ederlerse onlar sizin kardeşlerinizdir. Kabul etmezlerse İslâm devletine itaat etmeye davet edin; onu da kabul etmezlerse Allah'tan yardım dileyerek onlarla harp edin."

Bu hadîs-i şeriften anlaşılıyor ki, asıl maksat insanları savaşla imha etmek değil onları İslâm'a kazandırmaktır; ihya etmektir. İslâm'ın asıl hedefi bütün

insanların dünya ve âhiretlerini mamur bir hâle getirmektir. Dinimiz İslâm, hiçbir dine ve sisteme benzemediği gibi o dinin peygamberi olan Hz. Muhammed'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) savaş komutanlığı da dünya tarihindeki diğer komutanlarla mukayese edilemez çünkü O, rahmet peygamberidir. Savaşta komutanlığında bile rahmet peygamberi olduğunu göstermiş, düşman tarafının ölmesi ve imha edilmesi için değil, onların hem kendilerinin hem de kıyamete kadar gelen nesillerinin ihyası için gayret göstermiş ve bu uğurda üstün bir savaş sanatı ortaya koymuştur.

Hz. Peygamber'in, savaşlarda asıl hedefi, düşman birliklerini imha etmek olmadığı için toplu imha girişimlerinde bulunmamıştır. Her zaman barışa önem vermiştir. Hudeybiye barışı, onun hayatında büyük bir zaferdir. O yüce peygamber Mekke'yi bile kan dökmeden fethetmiştir. İsteseydi Mekkelerin hepsini kılıçtan geçirebilirdi. Ama bunu yapmadı. Çünkü O, rahmet peygamberidir. Mekkeliler bir yanlışlık yapıp İslâm ordusuna saldırmaları ve kan dökülmesin diye onlara mağlubiyeti peşinen kabul ettirdi ve şöyle haber gönderdi:

"Kim Kâbe'ye sığınırsa emindir, kim Ebû Süfyân'ın evine sığınırsa emindir, kim evinin kapısını kilitle ve kendi evinde oturursa ona dokunulmayacaktır, o da emindir."

İslâm'da savaş, kan dökmek, toprak kazanmak, ganimet elde etmek için yapılmaz.

Hz. Peygamber bu şekilde üstün bir taktikle Mekkelilerin kuvvetlerini dağıtıyor ve kan dökülmesini önüyordu. Daha sonra da affa uğrayan Mekkeliler bu iyilikler karşısında Müslüman olmaktan başka çare bulamadılar ve toptan Müslüman oldular.

Bugünkü modern dünyada cereyan eden savaşlarda büyük bir problem hâlini alan "Savaş esnasında sivillerin ve çevrenin korunması" prensibi, Hz. Peygamber'in komutanlığı döneminde çok güzel halledilmişti. O, Bedir ve Uhud gazalarını şehir dışında yaparak Hendek savaşında da şehrin etrafını hendeklerle çevreleyerek sivil halkı koruma altına almıştır. Yukarıda zikrettiğimiz gibi Mekke fethinde de ayrı bir taktik uygulayarak düşman tarafındaki sivillerin korunmasını göz önünde bulundurmuş ve bunu başarmıştır.

SİVİLLERİN KORUNMASI

Hz. Peygamber bir hadîs-i şerifinde rahmet ve savaş

kelimelerini bir arada kullanarak şöyle buyurmaktadır: *"Ben rahmet peygamberiyim, ben savaş peygamberiyim"*

Bu iki kelimeyi bir arada kullanması onun savaşlarının bile bir rahmet olacağına işarettir. Hz. Peygamber, her şeye olduğu gibi savaşa da ayrı bir mana kazandırmıştır. İnsanlar ölmeden, mamur yerler harap olmadan, dünya ateşe verilmeden de savaşın olabileceğini göstermiştir. Savaş sonrası, düşman tarafına ve düşman ölülerine gösterdiği merhamet eşi görülmemiş bir üstünlüktür. Onunla savaşan kimselerin hemen savaş sonrasında Müslümanlığı kabul etmeleri, ona kılıç çeken insanların biraz sonra ona asker olmaları onun en büyük zaferlerindedir. On senelik devlet başkanlığı müddetince yirmiden fazla savaşa katılan Hz. Peygamber'in katıldığı savaşlarda düşman tarafından ölen insanların sayısı yaklaşık olarak 250, Müslümanlardan şehid olanların sayısı da yaklaşık 150 civarındadır.

SAVAŞA KATILMAYANLARIN DOKUNULMAZLIĞI

Hız. Peygamber, hiçbir savaşta sivil halka saldırma yoluna gitmemiştir. Onların canlarının ve mallarının koruma altına alınmasına azamî derecede dikkat göstermiştir. Onun savaşta öldürülmesini yasak ettiği kişileri şu şekilde sıralayabiliriz.

Kadınlar ve Çocuklar: Hız. Peygamber'in savaşlarında bu iki sınıfın öldürülmesi yasaktır. Abdullah ibn Ömer'den (radiyallahu anh): Hız. Peygamber'in savaşlarından birisinde, bir kadın öldürülmüş olarak bulundu. Bunun üzerine Resûlullah savaşlarda kadınların ve çocukların öldürülmesini yasakladı." (Buhârî, "Cihâd" 146; Müslim, "Cihâd" 24-25).

Bunamışlar: Bu gibi kişilerin akıllarında noksanlık olduğu için, mükellef sayılmazlar; bundan dolayı da öldürülemezler. Hız. Ali'den, (radiyallahu anh): Hız. Peygamber şöyle buyurdu "Üç kişiden kalem kaldırılmıştır. Uyanıncaya kadar uyuyan kişi, akli başına gelinceye kadar matuh veya mecnun bir de âkil-baliğ oluncaya kadar çocuk."

Çok Yaşlı İhtiyarlar: Şeyh-i fânî denilen bu ihtiyarların öldürülmesi de yasaktır. Çünkü onlar da çocuk gibidir. Enes b. Malik'ten (radiyallahu anh): Hız. Resûlullah bir askerî birlik veya bir orduyu uğurlarken şöyle derdi "Allah'ın adı ile yola çıkın. Allah'ın dini için Allah adına savaşın. Yaşlı ihtiyarları (pir-i fânî veya şeyh-i fânî) öldürmeyin." Hız. Peygamber'in bu hadîs-i şerîfi ile müşriklerin yaşlılarını öldürmeyi yasaklaması, onlardan Müslümanlara bir zarar, kâfirlere de bir fayda gelmeyeceğinden dolayıdır. Aksi takdirde görüşü, yol göstermesi ve tecrübesiyle müşriklere faydası dokunan yaşlıların öldürülmesi gerekir. Huneyn savaşında, yaşlı Dureyd b. Simme'nin öldürülmesi işte bundan dolayıdır.

Din Adamları: Abdullah ibn Abbas'tan (radiyallahu anh): "Rasûlullah, ordusunu gönderdiği zaman, onlara şöyle emir verirdi: "... çocukları ve manastır ehlini öldürmeyin" (Ahmed ibn Hanbel, Müsned, 1/300). Hadîs-i şerîfteki ifadesi ile "Manastır ehli = Mabed ehli" olan bu insanlar da Müslümanlarla savaşmayıp kendilerini ibadete verdikleri müddetçe öldürülmezler.

İşçi ve Hizmetçiler: Bu iki sınıf, savaşmak niyetinde olmayan zümredendirler. Düşmanla beraber olmaları öldürülmelerini gerektirmez. Resûlullah, gönderdiği seriyelere emir verirken şöyle buyurdu: "İşçileri ve hizmetçileri öldürmeyin."

Bu saydığımız insanlar savaşa iştirak etmedikleri müddetçe canları koruma altındadır. Ama her ne suretle olursa olsun, bu kişiler İslâm ordusunun aleyhine kıyam edip savaşa katıldıkları takdirde öldürülmeleri gerekir.

ESİRLERE YAPILAN MUAMELE

Hız. Peygamber, esirlere çok iyi muamele yapmıştır. İslâm'a çok aşırı derecede düşman olup, Müslümanlara vaktiyle kan kusturanlar hariç, esirlerin hemen hepsi Resûlullah'ın afv ve mağfiretinden istifade etmişlerdir. "İslâm'dan önce, Arap yarımadasında harp esirlerine ait hususî ve muayyen bir muamele tarzı yoktu. Bazen öldürülürler, bazen köle hâline getirilirler (özellikle kadın ve çocuklar), bazen kurtuluş fidyesi alınarak ve bazen hiçbir karşılık alınmadan serbest bırakılırlar ve nihayet bazen de karşı tarafın elinde bulunan esirlerle karşılıklı değiştirilirlerdi." (Hamidullah, Hız. Peygamber'in Savaşları, 66).

Hız. Peygamber esirler konusunda ve özellikle Bedir esirleri konusunda çok merhametli davranmıştır. "Hız.

“Bir topluluğa, bir millete olan kininiz, sizi adalet yapmaktan alıkoymasın” buyurarak, adaleti ve cihan sulhunu esas almış; modern hukuk sistemlerinin de kabul ettiği, dinin, canın, malın, neslin ve aklın korunması hususunda prensiplere dayalı bir müdafaa sathı oluşturmuştur.

Peygamber bu esirleri en emin bir tarzda gözaltında bulundurmak için bunları kendi askerleri arasında taksim etmiş ve onlara iyi davranmalarını askerlerine tenbih etmiştir. Bu emir icapsız kalmadı. Bu esirlerden elbisesi olmayanlara elbise temin edildi. Müslümanlarla eşit şekilde karınları doyuruldu. Bazı Müslümanlar bunlara ekmeklerini verip kendileri sadece hurma ile yetindiler. Gayeleri, sadece verilen emirden dışarı çıkmamak ve bu emre itaat etmektir.” (Hamidullah, Hz. Peygamber’in Savaşları, 65–66).

Hz. Peygamber’in esirlere yaptığı muameleyi şu şekilde maddeleştirebiliriz:

Fidye Karşılığı Serbest Bırakma: Bu durum Bedir’de olmuştur. Müslümanların ilk zaferi olan bu savaşta müşrikler yetmiş ölü, yetmiş de esir bırakarak savaş meydanını terk ettiler. Medine’ye götürülen esirlere çok iyi muamele yapıldı. Resûlullah da “*Esirlere iyi davranın.*” diye emir vermişti. Bunlardan zengin olanlar fidye karşılığında serbest bırakıldılar. Yoksul olanlar da karşılıksız serbest bırakıldı. Diğer bir kısmı da Müslüman çocuklara okuma-yazma öğretmek şartıyla serbest bırakıldılar.

Esirlerin Mübadelesi: Hz. Peygamber, müşriklerden aldığı esirleri bazen de müşriklerin elinde bulunan esirleri hürriyete kavuşturma karşılığında serbest bırakırdı. Yani karşılıklı esir mübadelesi yapardı.

Şartsız Serbest Bırakma: Resûlullah döneminde esirlere yapılan muamelenin en güzeli ve en fazla uygulananı budur. Bedir esirlerinden bir kısmı karşılıksız serbest bırakılmışlardır. Müreysi, Mekke fethi ve Huneyn savaşlarında böyle yapılmıştır. Serbest bırakılan esirlerin hemen hepsi de neticede Müslüman olmuşlardır.

Esirlerin Öldürülmesi: Asr-ı Saadette, savaşta alınan esirlerin öldürülmesine bir sefer rastlanır. Bu da sadece Bedir savaşı sonrası olmuştur. Bedir’de alınan esirlerden Nadr ibn Haris ve Ukbe ibn Ebî Muayt öldürülmüştür; çünkü bunlar Mekke döneminde

Müslümanlara çok işkence yapıyorlardı. Bunlar önceden yaptıklarının cezasını çektiler.

ÖLÜ VE YARALILARA YAPILAN MUAMELE

Hz. Peygamber, düşmanların savaş meydanlarında terk ettikleri ölülerinin de insanca bir muameleye tâbi tutularak gömülmesini emretmiştir. Resûlullah, müşriklerin ölülerini, kazılan kuyulara defnettirerek, cesetlerin açıkta kalmasını önlemiştir. Müslümanlar esirlere iyi muamele ettikleri gibi, yaralı müşriklere de iyi davranıp onları Müslüman yaralılarla eşit tedavi etmişlerdir. Hiçbir zaman düşman yaralıları ihmal edilmemişlerdir.

Bir ordu komutanı olarak Hz. Peygamber’in hedefi, İslâm prensiplerini yaşatmak ve sulh için gerekli olan şartları yerleştirip takviye etmektedir. O’nun katıldığı savaşlarda sivil halkın canına ve malına dokunulmamıştır. Esirler en iyi muameleyi görmüşlerdir. Yaralı ve hasta olanlara gereken ilgi gösterilmiş, ölüer defnedilmiştir. Savaş öncesi ve sonrası yağma ve talana tenezzül edilmemiştir. O’nun katıldığı savaşlarda şahsî çıkar, ırk asabiyeti, maddî menfaat, öç alma duygusu, sömürü vb. gibi câhilî duygular kesinlikle yoktur.

Bir ordu komutanı olarak Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem), şehirlere ve kalelere sahip olmadan önce kendi askerlerini yüksek bir maneviyata ulaştırarak onların ruh dünyalarına hâkim olmuştur. Bu komutanın ve askerlerin yaptıkları savaşlarda zulüm yoktur çünkü onlar zulmü ortadan kaldırmak için savaşmışlardır.

İslâm, savaş insan tabiatının yol açtığı tabîi ve arzî bir hâdiseler olarak ele almış, onu dengelemek için de kaideler koymuş ve sınırlamıştır. Meselâ, “Bir topluluğa, bir millete olan kininiz, sizi adalet yapmaktan alıkoymasın” buyurarak, adaleti ve cihan sulhunu esas almış; modern hukuk sistemlerinin de kabul ettiği, dinin, canın, malın, neslin ve aklın korunması hususunda prensiplere dayalı bir müdafaa sathı oluşturmuştur.

Allah Resûlü Herkesi Olduğu Konumda Kabul Ederdi

Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem), bir iletişim ilkesi olarak insanlarla empati kurmuş ve onlara empati kurmasını öğretmiştir. Bizzat yüce Allah, Elçisini "Andolsun, içinizden size öyle bir peygamber geldi ki sıkıntıya uğramanız ona ağır gelir; size düşkün, mü'minlere şefkatli, merhametlidir." şeklinde tanıtmış, kendisine, "Ben de sizin gibi bir insanım." demesini emrederek onun empatik tavrına dikkat çekmiştir.

Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem) de bir hadisinde, inananların, birbirlerini ve hissettikleri duygularını karşılıklı olarak anlamaya çalışmalarını isteyerek "Nefsim kudretinde olan yüce Allah'a and olsun ki bir kul kendisi için istediğini komşusu -veya- kardeşi için istemedikçe tam iman etmiş olamaz." buyurmuştur. Bu sözü ile O, kendisini bir başkasının yerine koymayan ve buna göre değerlendirme yapıp insanları anlamaya çalışmayan bir kişinin sağlam bir inanç sahibi olamayacağına dikkat çekmiştir.

Empati konusunda geniş bir araştırması olan Üstün Dökmen, iletişimi, çatışmalı, çatışmasız ve empatik olarak üçe ayırdıktan sonra "...çatışmalı iletişim kurmaya çalışan taraflar hem yeterli bilgi edinemezler hem de yalnız kalırlar. Çatışmasız

iletimde taraflar birbirlerine yeterli bilgi aktarabilirler, ancak yine de yalnızdırlar. Empatik iletişimde ise hem yeterli bilgi aktarımı olur hem de taraflar yalnız kalmazlar." demekte ve empatik yaklaşımın önemine ve iletişimi kolaylaştırıcı yönüne dikkat çekmektedir.

İletişimde empatik bir tavır sergileyen ve bunu arkadaşlarına da tavsiye eden Hz. Peygamber'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) huzuruna birgün bir genç gelmiş ve "Ya Resûlallah, zinâ etmeme izin ver!" demişti. Hoş olmayan bir istekle karşılaşan insanlar "sus, sus..." diye gence karşı tavır alırken, Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem) gayet sakindi. Genci, "Bana yaklaş" diyerek yanına aldı ve onunla konuşmaya başladı:

"Bir başkasının senin annenle zinâ etmesini ister misin?"

"Hayır, istemem."

"Zaten hiç kimse annesiyle böyle bir şey yapılmasını istemez."

"Bir başkasının senin kızınla zinâ etmesini ister misin?"

"Hayır ya Resûlallah, istemem."

"Hiç kimse kızlarıyla zinâ edilmesini istemez."

Daha sonra Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem), kız kardeşi, halası ve teyzesi gibi yakınlarıyla zinâ edilmesine gönlünün razı olup olmayacağını sormuş; genç her defasında "Hayır" cevabını vermişti. Öyle anlaşılıyor ki, her insan için söz konusu olabilecek doğal bir duygunun baskısı altında kalan bu genç, âdetâ "Ben artık bu duygularımın şiddetine tahammül edemiyorum" der gibi, problemi için Hz. Peygamber'e (sallallâhu aleyhi ve sellem) gelmiş; ondan bir çözüm istemiştir. Gencin bu yaklaşımı, oradaki insanlarca hoş karşılanmamasına rağmen, Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem) onu dizinin dibine almış, sorduğu sorularla "kendisini başkasının yerine koymasını, kendisi için istemediği bir şeyi başkası için istemesinin doğru olmayacağını; aksine kendisi için arzu ettiği şeyi başkaları için de arzu etmesi gerektiğini" samimi duygularla gence anlatmıştır.

Empati kurma yöntemiyle, akla hitap ederek, temel his ve duyguları eğitmesini bilen Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem), gencin hatasını kavramasını sağlamış; elini gencin omzuna koyarak, bunlar tabîî duygulardır, böyle şeyler olur dercesine şefkatli bir baba gibi, "Allah'ım! Bunun günahını affet; kalbini temizle ve organlarıyla günah işlemekten koru!" diyerek ona dua etmiştir. Bu yaklaşımıyla Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem), duygularında samimi olan bu genci onore ederek, rencide edilmesini önlemiştir. Burada Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem), iletişimine hedef olan bir insanın temel duygularına ve aklına hitap etmiştir.

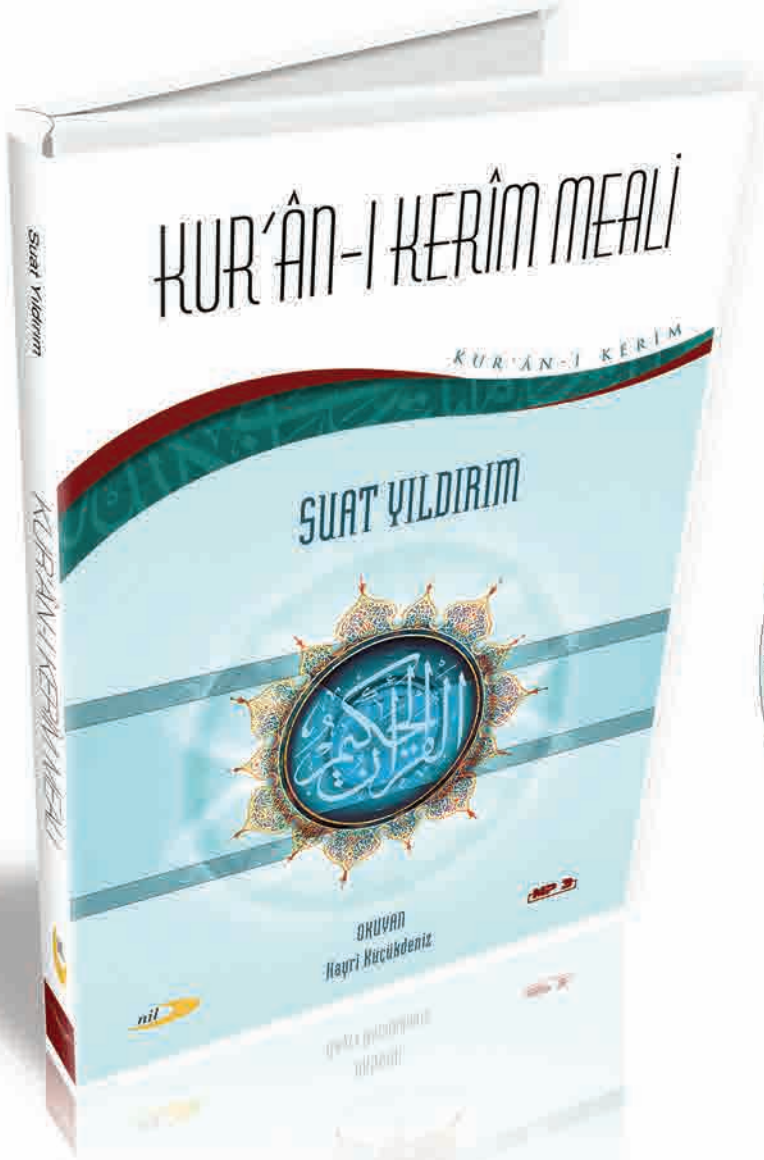
Hz. Peygamber'in (sallallâhu aleyhi ve sellem), terâvih namazı için mescide gelip kendisine eşlik etmek isteyenlere, "Bu gece yaptıklarınızı gördüm. Fakat yanınıza gelmeme, bu namazın üzerinize farz olmasından korkmam engel oldu." demesini de empatik bir yaklaşım olarak değerlendirebiliriz.

Hz. Muhammed'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) insanlarla sürekli bir iletişim içinde bulunduğunu gösteren ve empati kurmaya yönelik öğütlerinden bazıları da şunlardır: "Siz, içten giyilen elbisenin vücuda yakınlığı gibi bana insanlardan daha yakınsınız. İnsanlar da üstten giyilen elbise gibi sizden sonra gelmektedir." "Mü'min, mü'minin aynasıdır. Eğer onda bir ezâ görürse onu kardeşinden gider-sin." "Mü'minin mü'mine bağlılığı, taşları birbirine kenetli, biri diğerine kuvvet veren yalçın bina gibidir." Bu örneği Kur'ân'da da görmekteyiz:

"Allah, kendi yolunda kurşunla kaynatılmış binâlar gibi saf bağlayarak çarpışanları sever."

Yine Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem): "Müslüman, Müslüman'ın kardeşidir. Ona zulmetmez, haksızlık yapmaz, onu düşmana teslim etmez. Müslüman kardeşinin ihtiyacını gideren kimsenin yüce Allah da ihtiyacını giderir. Kim bir Müslüman'dan bir sıkıntıyı giderirse yüce Allah o kimsenin kıyamet günündeki sıkıntılarında birini giderir. Kim bir Müslüman'ın ayıp ve kusurunu örterse yüce Allah da o kimsenin ayıp ve kusurunu örter." buyurmuştur. (Bkz.: Dr. Yusuf Macit, İletişimde Model Olarak Hz. Muhammed)

Prof. Dr. Suat Yıldırım'ın Meali MP3 Formatında

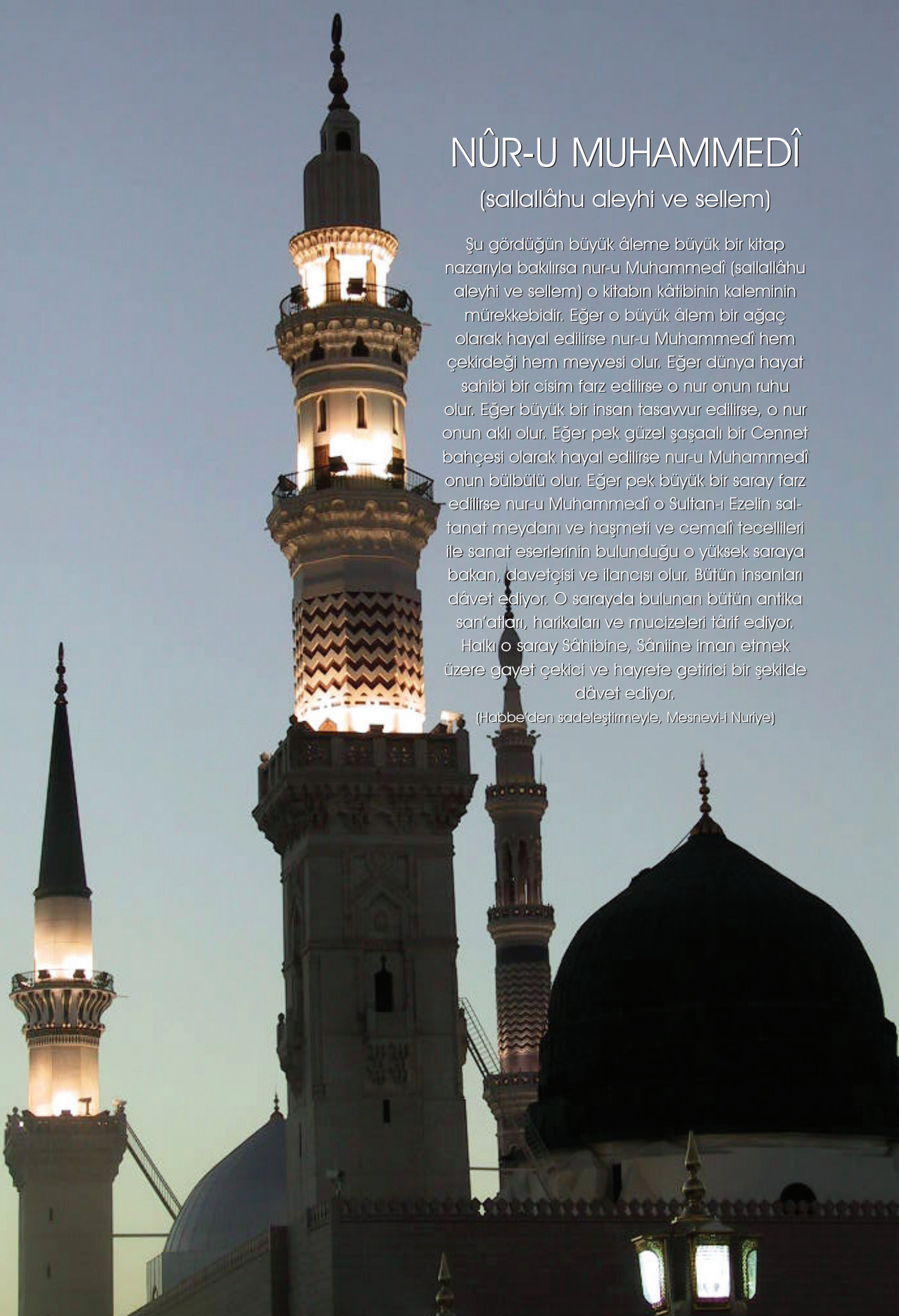

NÛR-U MUHAMMEDÎ

(sallallâhu aleyhi ve sellem)

Şu gördüğün büyük âleme büyük bir kitap nazarıyla bakılırsa nur-u Muhammedî (sallallâhu aleyhi ve sellem) o kitabın kâfîbinin kaleminin mürekkebidir. Eğer o büyük âlem bir ağaç olarak hayal edilirse nur-u Muhammedî hem çekirdeği hem meyvesi olur. Eğer dünya hayat sahibi bir cisim farz edilirse o nur onun ruhu olur. Eğer büyük bir insan tasavvur edilirse, o nur onun akli olur. Eğer pek güzel şaşaalı bir Cennet bahçesi olarak hayal edilirse nur-u Muhammedî onun bülbülü olur. Eğer pek büyük bir saray farz edilirse nur-u Muhammedî o Sultan-ı Ezelin saltanat meydanı ve haşmeti ve cemalî tecellileri ile sanat eserlerinin bulunduğu o yüksek saraya bakan, davetçisi ve ilancısı olur. Bütün insanları dâvet ediyor. O sarayda bulunan bütün antika san'atları, harikaları ve mucizeleri târif ediyor. Halkı o saray Sâhibine, Sâniine iman etmek üzere gayet çekici ve hayrete getirici bir şekilde dâvet ediyor.

(Habbe'den sadeleşirmeyle, Mesnevi-i Nuriye)

“O”

sallallahu aleyhi ve sellem NEZAKET ve ZERAFET TİMSALİYDİ

Dr. Hasan YENİBAŞ

Kur’ân tarafından, “Her hâlde Sen, ahlâkın -Kur’ân buudlu, ulûhiyet eksenli olması itibarıyla- ihâtası imkânsız, idrâki nâkabil en yücesi üzeresin.” (Kalem, 68/4) diye tebcil buyrulan ve güzel ahlaki tamamlamak için gönderilmiş olan Nebiler Sultanı (sallallâhu aleyhi ve sellem) bir nezaket ve zerafet timsaliydi. O, hayatı boyunca hep güzel ahlakın en büyük temsilcisi olmuş ve kendisinden çevresini rahatsız edecek en küçük bir davranış sadır olmamıştır. Enes ibn Malik diyor ki: “Allah Resûlüne on yıl hizmet ettim, bana hiç öf demedi. Yaptığım bir şey için ‘Bunu niye yaptın?’; yapmadığım bir şey için de ‘Bunu niye yapmadın?’ demedi çünkü O, insanların en güzel ahlaklısı idi.”

Peygamberimiz, insanlara öncelikle insan oldukları için değer verirdi. O’nun ikliminde, inanan-inanmayan herkes insan olmanın mürüvetinin karşılığını mutlaka görürdü.

Kâinatın Efendisi (sallallâhu aleyhi ve sellem) bir ayağı melekût âleminde olmasına ve sürekli gökler ötesi âlemlerle içli dışlı yaşamasına rağmen, çevresini asla ihmal etmez, onların derleriyle ilgilenirdi. Bu ilgiden nice yetimler nasiplenmiş, nice fakirler bolluğa ermiş ve nice kimsesizler de yalnızlık vahşetinden kurtulup dost halvetine ermişlerdir.

O, bir hüzün peygamberiydi. Sevincin en güzeli ve özlemin en soylusuyla birlikte hüznün en anlamlısını da O (sallallâhu aleyhi ve sellem) yaşamıştı. Hayatı hep hüznle örgülenmişti fakat bir kerecik olsun kimseye yüz ekşittiği ve surat astığı olmamıştı. O’nu görenler hep beşûş olarak yani mütebessim bir çehreyle görmüşlerdi. Hüzün ve tebessümün aynı anda bir çehrede sezilmesi bu ölçüde başkasına müyesser olmasa gerek.

Selam ve esenlik yurdunun en büyük davetçisi olan Yüce Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem), dünyayı Cennet’in bir buudu hâline getirme misyonuna sahip olan ve selamet, esenlik ve emniyet duygularının yaygınlaştırılması manasına gelen “selam”ı

O, dostlarına karşı çok vefalıydı. O'nun bu özelliği, ilk eşi ve çile yoldaşı Hz. Hadîce'nin şahsında adeta billurlaşır.

hiç ihmal etmemiş ve tanıdık-tanımadık herkese selam vermeyi tavsiye ederek selamlaşmanın yaygınlaşmasını teşvik etmiştir.

Üstünlüğü takvaya bağlayan bir dini temsil eden Efendiler Efendisi, herkesle ilgilenir ve asla zengin-fakir ayrımı yapmazdı. Nitekim, o dönemde yaygın olarak kullanılan köle ve cariyelere "kölem, cariyem" diye hitap edilmesini hoş karşılamamış ve "oğlum, delikanlım" gibi ifadelerin kullanılmasını istemiştir.

O, dostlarına karşı çok vefalıydı. O'nun bu özelliği, ilk eşi ve çile yoldaşı Hz. Hadîce'nin şahsında âdefa billurlaşır. Herkesin kendisinden şüphelendiği bir dönemde kendisine iman eden ve bütün varlığını davasının emrine veren vefakâr eşini hayatı boyunca unutmamış ve her vesileyle yâd etmiştir. Vefasının bir göstergesi olarak da her fırsatta Hz. Hadîce'nin dostlarına ikramda bulunmuştur. Yine, Şanı Yüce Nebi'nin, Mekke fethi sonrası Ensar'la birlikte Medine'ye dönmesi de ayrı bir vefa göstergesi olsa gerek.

Sonsuz Nur (sallallâhu aleyhi vesellem) insanların en cömerdiydi. O, isteseydi dünyanın en zengini olabilirdi. Fakat, sahip olduğu her şeyi insanlara dağıtmış ve herkese ikrâmda bulunmuştur. Öyle ki O'nun sofrasından misafir hiç eksik olmamıştır. O (sallallâhu aleyhi ve sellem), "Misafirin bulunduğu eve hayır, bıçağın devenin hörgücüne ulaşmasından daha çabuk ulaşır" buyurarak misafir olan evde hayır ve bereket olacağına işaret etmiştir.

Âlemlere rahmet olarak gönderilen Efendimiz, çocuklara karşı şefkat ve merhametle muamele

ederdi. Çocuklarını ve torunlarını öper, okşar ve çok severdi. Pek çok değer gibi, çocuk sevgisinin de Cahiliye kültürüne kurban gittiği bir dönemde gelen Peygamberimiz, "Küçüklerimize merhamet etmeyen ve büyüklerimize saygı göstermeyen bizden değildir." buyurarak şefkat ve merhametin bütün Müslümanlar tarafından benimsenmesini istemiştir.

Peygamberimiz, hasta ziyaretine önem verirdi. Sahabenin genç yaşlı hepsiyle ilgilenir, durumlarını sorar ve hasta olanları ziyaret ederdi. Hasta ziyaretinde kadın, erkek ve çocuk ayrımı yapmazdı. Hasta ziyaretlerinde, hastalara dua etmiş, moral vermiş ve tedavi olmalarını istemiştir.

Peygamberimiz, hediyeleşme üzerinde de ısrarla durmuştur: "Hediyeleşiniz ki sevginiz artsın" "Hediyeleşiniz; zira hediye, kalpteki kin ve nefreti yok eder" buyurmuştur. Verilen hediyein küçük görülmemesini ve kabul edilmesini istemiştir. Şu mihnet yurdundan ayrılmak üzereyken yaptığı tavsiyelerden birinin hediyeyle ilgisi olması ne kadar manidardır. Peygamberimiz, özellikle kendisine gelen heyetlere hediye vermeyi ihmal etmezdi. Son nefesini vermeden önce şu tavsiyede bulunmuştur: "Size gelecek heyetlere, benim yaptığım şekilde hediye verin" çünkü kendisi hediyeyle pek çok gönle girmiş ve hediyeyle İslâm'ın anlatılması ve sevdirmesinde önemli bir vesile olarak kullanmıştır.

O, kendisi olarak doğmuş, kendisi olarak yaşamış ve kendisi olarak ötelere gitmiştir. Ama, en güzel örnekleri ve Rabbimizin razı olacağı hayat tarzını öğreterek gitmiştir.

ği iman nüvesini inkişaf ettirin ve öbür dünyanızı teminat altına alın, deyiverdi. Orada bulunan Ebu Cehil, O'nun bu davetine alaylı bir şekilde şu saygısız karşılığı verdi: "Ya Muhammed! Eğer bütün bunları, bizi Allah huzurunda tebliğine şahit tutmak için yapıyorsan, bir daha bana tebliğde bulunma. Ben orada, "O vazifesini yaptı, dinini anlattı" diye şehadet ederim." Zaten o, her zaman böyle saygısızca mukabelede bulunurdu. Ebu Cehil'in böyle edepten uzak ifadelerle küçümseme ve hakaretlerde bulunmasına rağmen, Fahr-i Kâinat Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) onunla her karşılaşmasında, ona İslamiyet'i anlatmış ve hiçbir zaman bu tür hakaret ifade eden söz, tavır ve davranışlardan ötürü de o üstün insanî üslubunu değiştirmemiştir.

Sen Kerim Oğlu Kerimsin

İnsanlığın İftihar Tablosu'nun insanlara karşı o engin sevgi, şefkat ve hoşgörüsüyle alâkalı hâdiselerden biri de Mekke'nin fethi esnasında cereyan eder: Fetih gerçekleştirildikten sonra herkes O'nun etrafında toplanır ve o Rahmet Güneşi'nin gözünün içine bakarak kendileri hakkında vereceği kararı beklemeye başlarlar. Oysa ki, o anda bile, içlerinde Ebu Cehil'in oğlu İkrime'nin de bulunduğu küçük bir grup, Müslümanların Mekke'ye girmesine karşı koymuş, kan dökmüş ve son olarak bir kere daha şiddet ve intikam duygularını körüklemişlerdir. İşte atmosferin böyle olabildiğine gergin olduğu bir

İnsanlığın İftihar Tablosu'nun (sallallâhu aleyhi ve sellem) mübarek hayat-ı seniye-leri, adeta bir dantela gibi hep sulh ve hoşgörü üzerine örgülenmiştir. Bir kere, İslâmiyet'te sulh esastır. Kur'ân-ı Kerim'de, konuyla alâkalı misal teşkil edecek pek çok âyet-i kerime gösterilebilir. Mesela, bunlardan birinde, Allah Resulü'ne (sallallâhu aleyhi ve sellem) hitaben "Eğer onlar barışa yaşarlarsa Sen de yaş ve Allah'a tevakkül et çünkü O, İşiten'dir, Bilendir." (Enfâl, 8/61) buyurularak, iki ordu-nun karşı karşıya gelip harp ettiği ve kan döküldüğü bir atmosferde bile düşmanın savaşmaktan vazgeçip anlaşmaya yanaşması hâlinde hissi davranmayıp onlarla anlaşmaya gitmesi ve sonra da Allah'a tevakkül etmesi emredilerek, konuyla alâkalı cihanşümûl bir prensip ortaya konmuştur. Dolayısıyla temel esprisi, sadece sulh zamanında değil, savaş zamanında bile anlaşma ve uzlaşmadan yana olan bir dinde, kavga etmek ve

vuruşmaktan söz etmek onun tabiatına bütün bütün terstir.

Şahıs Farkı Gözetmeme

Nebiler Serveri'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) misyonu, dinini anlatmaktı ve O, hayatı boyunca hiçbir fark gözetmeden dini herkese tebliğ etti. O kadar ki siyer ve meğâzi kaynaklarında görüldüğü şekliyle O Sulh İnsanı, Ebu Cehil gibi en azılı düşmanlarına bile belki yüz defa, hem de hiç bıkip usanmadan dinini anlatıvermişti.

Çağının büyük dâhilerinden biri sayılan Muğire ibni Şube, İbni Kesir'in Siyer'inden Allah Resulü'nün İslâm'ı tebliğiyle alâkalı şunları nakleder: "Allah Resulü (sallallâhu aleyhi vesellem) yine bir keresinde karşımıza çıktı; o tatlı, enfes ve ruhlara işleyen üslubuyla dinini bir kere daha anlattı ve "Kûlû la ilahe illallah tûflihu=La İlahe illallah deyin, gerçek kurtuluşa erin", yani kalbte doygunluğa ulaşın, gönüllerinizdeki Cennet çekirde-

anda Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem), heyecan ve endişeyle titreyen Mekkelilere, "Şimdi size ne yapmamı bekliyorsunuz?" diye sorar. Esasen O'nun nasıl soylu, affedici ve civanmert bir insan olduğunu çok iyi bilen bazı Mekkeliler, "Sen kerimsin, kerim oğlu kerimsin" şeklinde duygularını dile getirirler. O'nun hedefi ne mal ne mülk ne hükümdarlık ne iktidar ve ne de toprak fethetmektir; O'nun hedefi insanların kurtuluşu ve onların kalblerini fethetmektir. İşte bu Sevgi ve Muhabbet İnsanı, düşmanlarına karşı kararını şöyle açıklar: "Size, bir zaman Yusuf'un kardeşlerine dediği gibi derim: Daha önce yaptıklarınızdan dolayı bugün size kınama yoktur. Allah, sizi de affeder. O, Merhametlilerin En Merhametlisidir. Gidiniz, hepiniz hürsünüz." Aslında bu yaklaşım, "İçinizde herhangi bir burkuntu duymayın. Ben kimseyi cezalandırma niyetinde değilim. Herkes karakterinin gereğini sergiler. Siz, bir dönemde kendi karakterinizi sergileyip üslubunuzu ortaya koydunuz. Benim üslubum da işte budur." demek gibi bir şeydi.

İkrime ibn Ebi Cehil

Medine'ye döndükten sonra, Mekke'nin fethinde kan dökmüş bulunan İkrime ibn Ebi Cehil, kaçtığı beldeden hanımı Ümmü Hakim vasıtasıyla ikna edilip uzun bir deniz yolculuğundan sonra Nebiler Serveri'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) huzuruna getirilir. Huzura alınmadan önce çevresindekiler, af dilediği takdirde Allah Resûlü'nün kendisini affe-

deceğini söyler ve İkrime henüz huzura girmeden ihtimal, Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem), "İkrime geliyor. Babası hakkında yakışsız sözler söyleyerek kendisini incitmeyin." diye yanındakileri uyarır. İkrime, içeri girince de, "Merhaben bî'r-rakibî'l-Muhacir; Gemiyle hicret edip gelene merhabalar olsun." der. Böylesine hiç ummadığı sevgi ve muhabbet dolu bir sözle karşılanan İkrime, daha sonraları, "Yaşadığım süreçte Allah Resûlü'nün bu davranışını hiç unutmadım." diyecek-

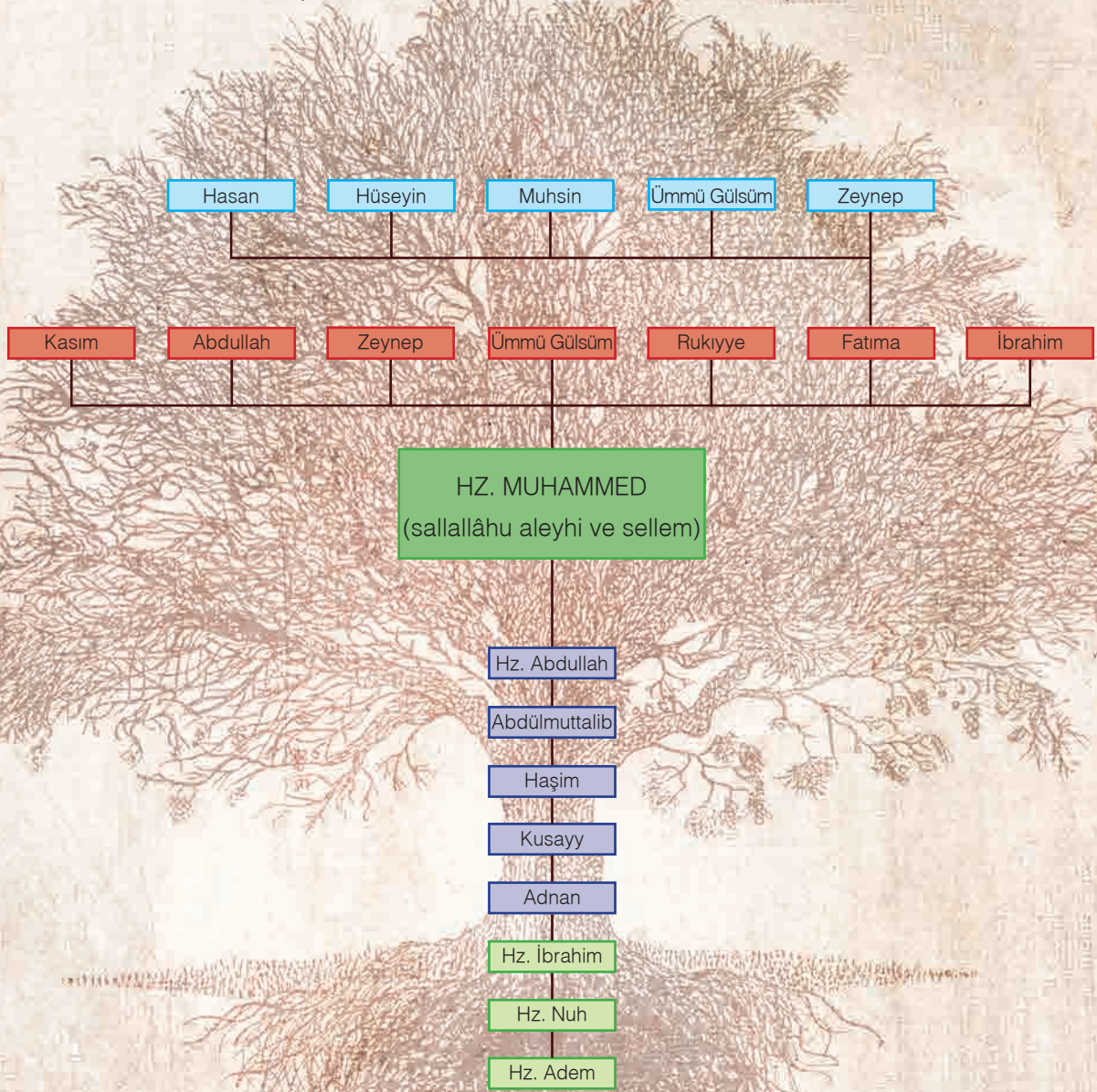
tir. İkrime, Müslüman oluşunun üzerinden 4 yıl geçtikten sonra Yermük'te "Ya Resûlallah! Rakib-i Muhacir Sana karşı yaptığı kötülüklerin karşılığında, beklediğin iyiliği yerine getirdi mi?" şeklinde mırıldanarak son nefesini verir ve şehitler zümresine katılır.

Kur'ân ve Sünnet'te Cihad

Evet, Allah Resûlü'nün (sallallâhu aleyhi ve sellem) tebliği, O'nun misyonu; tebliğ ettiği hakikatleri temsili, yani söylediklerini bizzat hayatında tatbik etmesi ise vazifesidir. Zaten O'nun temsili her zaman tebliğinin önünde olmuştur. Buraya kadar anlattıklarımız, Nebiler Serveri'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) genel durumudur. Ne var ki bazıları, Kur'ân-ı Kerim ve Sünnet-i Seniye'de 'cihad'ın varlığı ve teşviki ile Allah Resûlü'nün cihanşümûl sevgi ve muhabbeti, birbiriyle çelişki teşkil ediyor gibi göstermeye çalışmaktadırlar. Oysa ki cihat, hususi şartlara bağlı, bazen can, mal, din, nesil, vatan ve namus gibi değerleri müdafaa, bazen de, Allah'ın Kelimesi'ni yükseltme yolundaki engelleri ortadan kaldırma adına gerektiğinde müracaat edilen bir aksiyondur. Günümüzde gerek bilgisizlikten ve gerekse de kasıtlı olarak bu iki durum birbirine karıştırılmaktadır. Halbuki sevgi, muhabbet ve hoşgörü en engin buutlarıyla, Rahmet Peygamberi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) huzur ve saadet dolu, kendi ifadesiyle "asırların en hayırlısı" olan gül devrinde yaşanmış ve âdeta zirvede temsil edilmiştir.

NESL-İ MÜBAREK

(sallallahu aleyhi ve sellem)

Hz. Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem), Hz. İbrahim'in oğlu İsmail'e nisbetle İsmailîler diye de anılan ve iki büyük Arap topluluğundan birini teşkil eden Adnanîler'e mensuptur. Soy kütüğünün yirmi birinci göbekten atası olan Adnan'a kadar uzanan kısmı güvenilir bulunarak zikredilmiş, ondan sonrası Hz. Peygamber'in de işaretleriyle yaygınlık kazanmamıştır. Bizzat kendisi tarafından kabul edilip bütün İslâm kaynaklarınca zikredilen soy kütüğü şöyledir: Muhammed b. Abdullah b. Abdülmuttalib b. Hâşim b. Abdümenâf b. Kusay b. Kilâb b. Mürr b. Kâ'b b. Lüey b. Gâlib b. Fihr b. Mâlik b. Nadr b. Kinâne b. Huzeyme b. Müdrîke b. İlyas b. Mudar b. Nizar b. Mead b. Adnân

TÂİF'TE ALLAH RESÛLÜ'NÜ

(sallallâhu aleyhi ve sellem)

ÜZEN NE İDİ?

Mustafa YILMAZ

Resûl, bildiği üzere Allah'ın risalet ve tebliğ vazifesiyle tavzif buyurduğu elçi manasına gelir ve tebliğ Allah elçilerinin dünyaya geliş gayelerinden en önemlisidir. Kur'ân-ı Kerim genel olarak peygamberlerin tamamı hakkında, "Onlar ki Allah'ın gönderdiklerini tebliğ ederler."; özel olarak da Sultan-ı Rusûl Efendimiz'e hitaben, "Ey Rasûl! Rabbinden Sana indirilene tebliğ et!" buyurur. Tebliğle hedeflenen gaye de insanları her işin doğrusuna ulaştırmaktan yani irşad etmekten ibarettir. İşte bunun içindir ki irşad mesleği bir peygamber mesleğidir.

Cenab-ı Hak tarafından en son risalet vazifesi için seçilen Efendiler Efendisi'nin hayat-ı seniyyeleri de hep dini tebliğle geçmişti. Geçmişti ama her nebînin kaderinde olduğu gibi Server-i Enbiya'nın hayatı da bu mukaddes, mukaddes olduğu kadar da ağır vazifenin beraberinde getirmiş olduğu çile ve meşakkatlerle geçmişti.

Daha risaletinin ilk yıllarında Mekke'li bir kısım kadr u kıymet ve insaf bilmezlerin ilgisizlik, tepki ve boykotlarıyla, alaylarıyla hatta işkenceleriyle karşılaşmıştı Allah Resûlü (aleyhissalâtü vesselâm). Ne hazîndir ki vardıği kapılar birer birer yüzüne kapatılıyordu. Bu hâliyle Mekke çok da ümid vaat etmiyor gibiydi. Efendiler Efendisi (sallallahü aleyhi ve sellem) Mekke'de ümid ettiği bir tabloyla karşılaşamayınca Cenab-ı Hakk'ın izniyle yüzünü Tâif'e çevirdi. Mekke'den ve Mekkeliler'den yılmış ve usanmış mıydı? Hayır, asla! Öyle olmuş olsaydı bir kez gittiği kapıyı ikinci bir defa çalmaz, bir kere "Lâilâhe illallah deyin, kurtulun" dediği kimselere, ikinci bir defa aynı şeyleri söyle-

mezdi. Ne var ki O, inandığı Rabbini anlatabilmek için aynı kapılara defalarca gitmiş, aynı insanları, en muarız ve muannidlerine varana kadar, sayısız defa hakka, hakıkata davet etmişti.

Tâif.. Tâif Efendimiz (aleyhissalâtü vesselâmın) neşet buyurduğu çevredeki 'yaşanabilecek' şehirlerden biriydi. Mesirelik, sayfiye bir yerd. Nispeten serindi; bölgeyi kasıp kavuran sıcaklığın tesirleri orada pek hissedilmezdi. Sebze ve meyve yetiştirilirdi. Kısacası cazip bir beldeydi. Peki Allah Resûlü (aleyhi efdalüssalavât ve ekmelüttahiyyât) Efendimiz, Mekke'yi bütün bunlar için mi terk etmiş, Tâif yollarına bu cazibedar güzellikler için mi dökülmüştü? Seksen kilometrelik çetin çöl şartlarında iki-iki buçuk gün bu imkânlarla ulaşabilmek için mi seyahat etmişti? Hâşâ! Yüz bin defa hâşâ! Bunların hiçbirinin Efendiler Efendisi'nin mülâhaza dünyasında nokta kadar dahi yeri yoktu. Resûl-ü Zîşan Efendimiz öyleyse neden bütün bu zahmetleri, çile, meşakkat ve ızdırapları göze almış ve uzun yollara koyulmuştu? Niçin çok sevdiği vatanından ayrılmaya gönü razi olmuştu? Olmuştu çünkü O, ulvî tebliğ vazifesinin gereği olarak yüce İslâm dinini anlatabileceği temiz gönüller, tefessühe maruz kalmamış duru vicdanlar, hakikate açık saf kalbler arıyordu. Evet, her zaman böyle bir arayış içinde bulunmak O'nun vazifesinin gereği idi. Çünkü Yüce Rabbi, O En Son Elçisine hitap ederken, "Şayet tebliğ görevini yerine getirmezsen, Rabbinin elçilliğini yapmamış olursun." demişti.

Peki Tâifliler, Allah'ın en sevdiği kulu Hazreti Muhammed Mustafa'yı bütün bu ızdırapların üzerine hora geçebilecek güzel bir hoşâmedi ile karşılamışlar mıydı?

Tebliğ sancısı O'nda iştiha bırakmamıştı. Bir yerde secdesiz bir alın görse iki büklüm olur, burkulur ve gördüğü her imansız insan, O'nun içinde âdeta bir hüznün fırtınası estirirdi.

Heyhat, ne gezer! Bir "Tanrı misafiri" ölçüsünde bile iltifat etmemişlerdi; edemezlerdi de, çünkü rahat ve rehabetin şımarıklığını yaşıyorlardı ve gönülleri o zaman için hakka, hakikate aşına olmadığı gibi bunları kabule de hiç açık değildi.

Onun için de sadece ve sadece onların dünya-ahiret saadeti için ayaklarına kadar gelen Allah Resûlünü alt seviyeden bazı sefih kimselere taş yağmuruna tutturmak suretiyle Tâif'in dışına kadar çıkarttılar. Hazreti Zeyd (radiyallahü anh) Efendisine siper olmaya çalışmıştı ama yine de Efendiler Efendisine isabet eden taşlar mübarek vücudunun her yanını kanlar içinde bırakmıştı.

Bu kötü muamelelere maruz kaldıktan sonra iltica ettiği ağacın altında otururken neler hissetmişti acaba Allah Resûlü (sallallahü aleyhi vesellem)? Kendisine, dilerse çevredeki dağlardan birini o kadimâşinas ve zalim insanların başına geçirebileceğini teklif eden Hazreti Cibril'e ne cevap vermişti? Kızmış mıydı? Hayır.

Bağırıp çağırmış mıydı? Katiyen. Beddua mı etmişti? Etmemişti, etmezdi de. Zira O'nun güzel ahlaki ve örnek olma keyfiyeti bu kabil yakışsız mülhaza ve davranışlara asla geçit vermezdi. Peki korkmuş ya da bir endişeye mi kapılmıştı? Buna da hayır, buna da asla. Korku gibi zaafıflar O'nun semtine sokulamazdı. Hem bir kere Rabbi O'na, "Allah Seni (hakkında kötülük düşünen) insanlardan koruyacaktır. Allah onların emellerine ulaşmalarına müsaade etmeyecektir." buyurmuştu. Peygamber Efendimiz de Hazreti Cibril'e, "Hayır, Allah'ın, onların neslinden (kıyamete kadar) yalnızca Allah'a ibadet edip O'na şirk koşturmayan birilerini göndereceğini ümit ediyorum" diye cevap vermişti. Çünkü O, kelimenin tam anlamıyla bir Şefkat Abidesi idi.

Öyleyse ne yaptı Allah Resûlü o zaman? Yapılabilecek işlerin en güzelini yaptı hiç şüphesiz. Yüzünü gökler ötesine çevirdi ve içini Rabbine şerhetti. Mübarek dudaklarından şunlar dökülüyordu: "Allah'ım güçsüzlüğümü, zaafımı, insanlar nazarında hakir görülmemi Sana arz ediyorum. Ya Erhamerrahimîn! Sen hor ve hakir görülen biçarelerin Rabbisin! Benim de Rabbimsin..."

Peki, Hidayet Rehberi olan O Zat, risaletinin daha ilk zamanlarında yaşamış olduğu bu elemli hâdise sebebiyle üzülmüş müydü? Evet, üzülmüştü. Hem de pek çok üzülmüş, derin bir hüznü boğulmuştu. Zaten onun hüznü bir hüzn-ü daimî idi. Evet hüznü Efendimiz'in hayat-ı seniyyeleri içinde çok önemli bir yer teşkil ediyordu. Bir de bu hüznü, O Nebîler Serveri'ne sanki selefleri olan diğer nebilerden miras kalmış gibiydi. Öyle değil mi ya? Hüznü bir peygamber tavrıydı. Hazreti Âdem, Hazreti Nuh, Hazreti İbrahim, Hazreti Musa, Hazreti Davud, Hazreti Süleyman, Hazreti Zekeriyya, Hazreti Yahya, Hazreti İsa (aleyhimüsselam)... hepsinin hayatı âdeta hüznü göre programlanmış, her biri kendisini âdeta bir hüznü cenderesinde ve hüznü yumağı içinde bulmuştu. Tabii Hâtemü'l-Enbiya olan Peygamber Efendimiz'in hüznü bambaşkaydı. Zaten neyi farklı değildi ki! O'nun hüznü devamlıydı.. dava buudlu bir hüznüdü. Bütün hayatını hüznü telewünleri içerisinde geçirmişti ve işte bunlardan dolayı da O Efendiler Efendisine Hüznü Peygamberi denmişti. İhtimal O'nun mahzun

kalbi yüzü suyu hürmetine Cenab-ı Rahman ü Rahîm de ümmetine hep merhamet nazarıyla bakmıştı.

Tâif'te Peygamber Efendimiz (aleyhissalâtü vesselam)'ın yaşadığı hüznü ve elemli tabloya bir de sürur damlası düşürmüştü. Düşüren'e canlar kurban. Evet, Efendimiz bin bir zahmetle gittiği ve inanılması imkansız bir muameleye maruz bırakıldığı o belde-den büsbütün mahzun ayrılmadı. Ağacın altında dua ederken yanına biri yaklaşmış ve Allah Resûlü'ne bir tabak meyve ikram etmişti. Addas isminde bir köle idi bu zat. İki Cihan Serveri (aleyhi ekmelüttehâyâ) mübarek elini tabağa doğru uzatıp da "Bismillah" deyiverince ikram sahibinin zihninde şimşekler çakmaya, nurlar parıldamaya başlayıverdi birden. O sordu: "Sen kimsin?" Allah Resûlü cevapladı: "Son peygamber ve son nebiyim." Nur bütün latifelerini aydınlattı Hazreti Addas'ın ve o, oracıkta iman ediverdi. Çok sevinmişti şüphesiz Efendimiz (aleyhissalâtü vesselam). Peki neye sevinmişti. Kendisine bir ikramda bulunulmasına mı? Yoksa ikram edilen üzümle az da olsa ferahlayacak olmasına mı? Şüphe yok ki hayır! O'nun sevinci mukaddes bir sevinç idi ve orada bir tek insanın bile olsa hakkın sesine soluğuna kulak vermesinden dolayıydı.

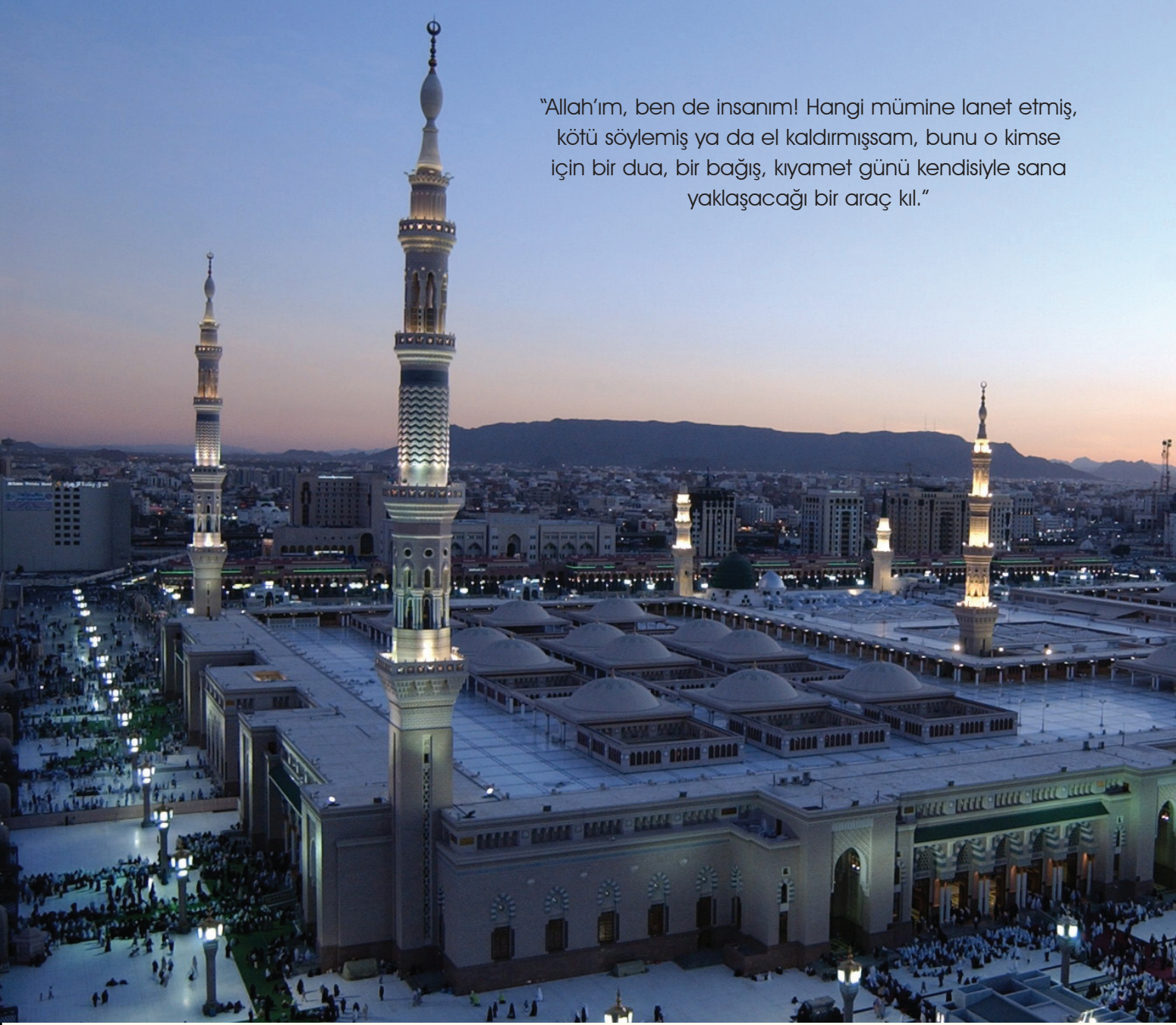
Nitekim Hidayet Rehberi Efendimiz bir defasında şöyle buyuracaktı: "Bir kişinin hidayete ermesi dünyadaki her şeyden daha hayırlıdır." Tâif'te yaşadıkları Allah Resûlü'nün hayat-ı seniyyelerinden sadece bir misal. Çünkü O Hüzün Peygamberi'nin ömrü hep bu misal tablolarla doluydu. Sonsuz Nur'daki ifadelerle

söyleyecek olursak, "tebliğ sancısı O'nda iştiha bırakmamıştı. Bir yerde secdesiz bir alın görse iki büklüm olur, burkular ve gördüğü her imansız insan, O'nun içinde âdeti bir hüznün fırtınası estirirdi." İşte O'nun bu ölçüdeki tehalükünden dolayı Cenab-ı Hak, En Sevgili Kulu için şöyle buyurmuştu: "Kur'ân'a inanmıyorlar diye neredeyse kendini helak edeceksin."

Allah Resûlü'nün (sallallahü aleyhi ve sellem) hayat-ı seniyyelerinde bizler için muhakkak her konuda en güzel örnekler var. İlgi ve alâkalarımızı daha çok nelere tevcih etmemiz gerektiğini, hangi meseleler hakkında daha fazla hüznü ya da sürur duymamızın Hakk'ın hoşnutluğuna vesile olacağını da en berrak misalleriyle hiç şüphesiz yine Resûl-ü Ekrem Efendimiz'de görebilir ve bulabiliriz. İki cihanın vesile-i saadeti O Efendiler Efendisi, tebliğ davasını Ay'a, Güneş'e değiştirmiyor, en büyük sevinçlerini bir kimsenin hidayete ermesi, en ağır hüznlerini de bir feridin imanın nurundan, İslâm'ın ziyasından, Kur'ân'ın ışığından mahrum kalması karşısında yaşıyordu. Yüreğinde taşıdığı şefkat duygusu başka türlü düşünmesine ve davranmasına da müsaade etmiyordu. Evet, hiç şüphesiz Allah Resûlü'nün şefkatinin en önemli derinliklerinden birisi de tebliğdeki aşk u iştiyakı, tehalük ölçüsündeki ısrarı ve muhataplarının ilgisizlik ve alâkasızlıkları karşısındaki dava buudlu hüznüdür.

Her zaman mensubiyetiyle övündüğümüz Efendiler Efendisi'ni bu sonsuz şefkati ve gönülleri kazanma istikametindeki aşk u iştiyakıyla da kendimize örnek alabilme niyazıyla...

“Allah’ım, ben de insanım! Hangi mümine lanet etmiş, kötü söylemiş ya da el kaldırırsam, bunu o kimse için bir dua, bir bağış, kıyamet günü kendisiyle sana yaklaşacağı bir araç kıl.”

Efendimizin Uyguladığı 20 İLETİŞİM DÜSTURU

Dr. Yusuf MACİT

1- Kendini Olduğu Gibi Tanıtması; Efendimiz Kur’ân’ın açık beyanı ve vurgulamasıyla, bizim gibi bir insan olup dinî içerikli konuşmaları ve filleri vahiy desteklidir. Mekke’de gayet tabîi bir hayat süren Efendimiz, güvenilir bir kişiliğe sahipti. Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem) de, tutum ve davranışlarına etki eden ruh

hâlini zaman zaman çevresindekilere anlatmış ve arkadaşlarını bilgilendirmiştir.

Hadislerinde Hz. Muhammed (sallallâhu aleyhi ve sellem), yüce Allah ile insanlar arasındaki elçilik görevine ısrarla dikkat çekmiş, diğer peygamberler gibi yüce Allah tarafından gönderildiğini ve kendisinin peygam-

berlerin sonuncusu olduğunu vurgulamış ve konumunu şöyle anlatmıştır: "Benimle peygamberler zümresinin benzeri, şu kimsenin meseli ve benzeri gibidir ki o kişi, bir ev yaptırmış ve binayı tamamlayıp süslemiş de yalnız bir tuğlası eksik kalmış. Bu vaziyette iken, insanlar binaya girip gezmeye başlarlar ve eksik yeri görüp hayret ederek *"Şu bir tuğlanın yeri boş bırakılmış olmasaydı!"* derler." Bu benzetme sonunda Hz. Muhammed (sallallâhu aleyhi ve sellem): *"Ben o yeri boş bırakılan kerpicim, ben peygamberlerin sonuncusuyum."* buyurmuştur.

Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem), kişilerle görüşürken oldukça samimi davranmış, hissettiklerini, uygun bir üslûpla aktarmıştır. Örneğin o, amcasının katili Vahşi, Müslüman olmaya karar verip yanına geldiğin-

de: *"Sen amcam Hamza'yı öldürmüştün; mümkünse bana seyrek görün."* demiştir. Bu ifadesiyle, Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem), elinde olmayarak, hâkim olamadığı duyguların tesirinde kalabileceğini, ama böyle bir şey arzulamadığını belirtmiştir. Burada onun peygamberlik görevi açısından da sahip olduğu duygularını kontrol edip iletişimi sürdürmek istediği ve Vahşi'ye o şekilde yaklaştığı düşünülebilir çünkü o, hem yaratılışı hem de misyonu gereği insanlarla iyi geçinmeyi ve onlara güzel örnek olmayı arzulamaktaydı.

Yer yer kendisinin sadece Allah'tan vahiy alan bir peygamber olduğunu bazen de empatik bir tavırla kendinin de insanlarla eşit olduğuna, arada fark bulunmadığına ve insanî yönüne dikkat çekmiştir.

Bir defasında Ebû Zer'e (radiyallahu anh) Uhud Dağı'nı göstererek *"Uhud Dağı kadar altınım olsa kendim için ayırdığım üç dinar hariç, hepsini yüce Allah yolunda harcamış olmaktan başka bir şey istemezdim."* buyurarak, başkalarını anlama ve ihtiyaçlarını giderme gibi diğerkâmlık duygusuna, sosyalleşme ve sosyal iletişime vurgu yapmıştır. Hz. Peygamber'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) kendini tanıttığı diğer bazı hadisleri şöyledir:

"Allah'ım, ben de insanım! Hangi mümine lanet etmiş, kötü söylemiş ya da el kaldırırsam bunu o kimse için bir dua, bir bağış, kıyamet günü kendisiyle sana yaklaştıracağı bir araç kıl."

"Karşılığında dünyanın en iyi nimetleri verilmesi pahasına da olsa bir başkasını taklit etmekten hoşlanmam."

"Bana, kimse arkadaşlarımdan birinden (canımı sıkacak bir) şey getirmesin. Zira ben sizin karşınıza, içimde hiçbir şey olmadığı hâlde hoş duygularla çıkmak istiyorum."

Olumlu tutum ve davranışlar, eşler arası iletişimi de olumlu yönde etkilemektedir. Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem), hadisleriyle aynı zamanda aşırı yüceltmeye dayanan duyguların iletişim ve insan ilişkilerindeki olumsuz rolüne de dikkat çekmiştir. Sadece peygamberlik görevine değindiği yerler de olmuştur. Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem) de her insan gibi zaman zaman şakalaşmış, güzel espriler yapmıştır. Resûl-i Ekrem'in bu tutumunu bilmeyenler, şaka yaptığını görünce şaşırılmışlar ve *"Sen de bizimle şakalaşıyorsun!"* demişlerdi. Bunun üzerine Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem), şahsî tutum ve tavırını, çevresindekilere bir örnek olarak göstererek,

“Uhud Dağı kadar altınım olsa, kendim için ayırdığım
üç dinar hariç, hepsini yüce Allah yolunda harcamış
olmaktan başka bir şey istemezdim.”

“*Ama ben gerçeği söylerim.*” demiş, şaka bile olsa bir müminin doğruluktan ayrılmaması gerektiğini anlatmak istemiştir. Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi vesellem), kendi özelliklerine dikkat çektiği gibi, çevresindeki insanların ve toplumun da özelliklerine dikkat etmiştir.

2. *Toplumun Özelliklerini Dikkate Alması:* Hz. Peygamber’in (sallallâhu aleyhi ve sellem) de farklı farklı muhatapları olmuştur. Onlardan bazıları, kendisini görebilmekte, dinleyebilmekte, günlük hayatı onunla paylaşıp, sürekli O’nunla etkileşim içinde bulunabilmekteydi. Bazıları ise, bu kadar canlı bir iletişim içinde bulunamazken, diğer bazıları da, daha sonradan inananlara katılmış veya sonradan gelmiş nesiller içinde bulunacaklardı. Dolayısıyla Hz. Muhammed (sallallâhu aleyhi ve sellem), peygamberlik misyonu gereği toplumu oluşturan fertlerin ferâî özellikleri kadar, toplum psikolojisini de çeşitli iletişim yöntemlerini kullanırken göz önünde bulundurmıştır. Bütün insanlığa örnek bir peygamber olarak gönderilen Hz. Muhammed (sallallâhu aleyhi vesellem), beşeriyetin paylaştığı dünyanın belirli bir bölgesinde, hem de çok dar bir bölgede yaşamış ve peygamberlik süresi içinde bu bölgedeki iki şehirden başka yerlerde uzun süre kalmamıştır. Getirdiği dinin ilke ve esasları cihanşümûl olsa da bunların ilk pratiğini burada bulunan az sayıdaki insanla beraber yaşamıştır.

Ayrıca getirdiği din, dünya durdukça devam etse bile o, tarihin belli bir döneminde, zamanın belli bir diliminde yaşamış ve belirli bir süre sonra hayata veda etmiştir. Bu sebeple o, bütün insanlığı ilgilendiren cihanşümûl ilke ve esasları ilan ederken, içinde yaşadığı toplumdan kopmamış, aksine toplumun özelliklerini her zaman dikkate almıştır. Örneğin O, yerken, içerken, giyinirken yaşadığı bölgenin şartlarına göre hareket etmiştir. Yine O, konuşurken, hutbe irad ederken, kendisini dinleyen ilk muhataplarının yeteneklerini sürekli gözetmiş, örneklerini, muhataplarının yaşadığı ve iyi bildiği bir dünyadan seçmiştir. Hayvanlardan deve, bitkilerden hurma O’nun başlıca örneklerini teşkil etmiştir. Onun çevresindeki insanların bir kısmını medenîler, bir kısmını bedevîler oluşturmuştur. Bu sebeple Hz. Muhammed (sallallâhu aleyhi ve sellem), bütün çağları ve bütün insanlığı kapsayacak mesajlarını iletirken, özellikle ilk muhatap-

larının akıl ve düşüncelerine, algı ve kabiliyetlerine göre iletişimde bulunmak gibi, oldukça zor bir sorumluluğun bilinci içinde hareket etmiştir. Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem), topluma yönelik sosyal bir görevi sürdürürken, bildirmek istediği bazı şeyleri sadece birkaç kişiye, halka duyurmamaları şartıyla anlatmıştır. Bununla ilgili bir örneği arkadaşlarından Muaz b. Cebel (radiyalâhu anh) vermektedir:

Hz. Peygamber’le (sallallâhu aleyhi ve sellem) birlikteydim, bana “*Ey Muaz! Allah’ın kulları üzerinde, kulların da yüce Allah üzerinde ne hakkı vardır, bilir misin?*” diye sorunca “*Allah ve Resûlü daha iyi bilir.*” dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem): “*Allah’ın, kulları üzerindeki hakkı, onların sadece Allah’a kulluk etmeleri ve hiçbir şeyi O’na ortak tutmamalarıdır. Kulların da yüce Allah üzerindeki hakkı, kendisine hiçbir şeyi ortak tutmayanlara azap etmemesidir.*” buyurdu. Ben hemen: “*Ey Allah’ın Elçisi! Bunu insanlara müjdeleyeyim mi?*” dedim. “*Müjdeleme, onlar buna güvenip tembellik ederler.*” buyurdu.

Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem), insanların bilmesini istediği, ancak vereceği mesaj için toplumun henüz hazır olmadığını düşündüğü bir durum karşısında, dünya hayatının ve kendisinin geçiciliğini düşünerek, muhtemelen kısa bir süre herkesin bilmesini arzuladığı bir gerçeği sır olarak saklamak istememiş, zamanı gelince açıklanacağını ümit ederek bir arkadaşına bildirmiştir. Onun bu davranışı bize, her gerçeğin her yerde ve herkese söylenemeyeceğini, insanların ve toplumun verilecek mesajı algılamaya ve gereğini yapmaya hazır olup olmadığını gözetmek gerektiğini göstermiştir. Efendimiz zamanındaki toplumda olan gelişmeler, toplumu oluşturan grupları ve insanları, onların tutum ve değer yargılarını iyi tahlil edebilen ve buna göre davranış geliştirebilen Hz. Peygamber’in (sallallâhu aleyhi ve sellem) başarısını göstermektedir. Resûl-i Ekrem’in, Ramazan ayının tespitinde o günün şartlarına göre oldukça zor olan matematiksel hesabı değil de Ay’ın görülmesini esas alması, insanların algı, bilgi ve kültür seviyelerine göre tutum belirttiğini göstermektedir. Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem) bir defasında da yüce Allah’a yaklaşma düşüncesiyle yaptığı

bir işi, daha sonra kendisini örnek alacak topluluklara sıkıntı vereceği düşüncesiyle yapmamış olmayı dilemiş, toplumun temel değerleri sebebiyle taşıdığı endişeyi, "Ben bugün Kâbe'nin içine girdim, ama sonradan da bunu yapmamış olmayı istedim çünkü benden sonra ümmetimi yormuş olmaktan korkuyorum." sözleriyle dile getirmiştir.

Efendimiz'in insanlarla iletişimde kullandığı diğer ilkeleri maddeler hâlinde sıralayalım:

3. Efendimiz, fertlerin özelliklerini dikkate almıştır.
4. Peygamberimiz, her fırsatta insanlarla iletişim kurmaya çalışmıştır.
5. Allah Resûlü, empati kurarak karşısındaki kişileri etkilemiştir.
6. Efendimiz, insan sevgisini öne çıkarmıştır.
7. İki cihan serveri, insanların akıl ve duygularına hitap etmiştir.
8. Peygamber Efendimiz, insanları ve onların değer verdiği şeyleri önemsemıştır.
9. Efendimiz, kişilerin yeteneklerinden yararlanmış.
10. Gönüller sultanı, hediye vererek insanların gönlünü kazanmıştır.
11. Rahmet Peygamberi Efendimiz, mesajını kolaylık ve tedricilik yöntemiyle benimsetmiş ve insanları bıktırmamıştır.
12. Efendimiz, orijinal yaklaşımlar ileri sürmüştür.
13. İki Cihan Serveri, ortak noktaları ön plana çıkarmıştır.
14. Peygamber Efendimiz, diyalog ortamını sürekli korumaya çalışmıştır.
15. Allah Resûlü, mesajını yaymak için çevresindeki insanlara sorumluluk vermiştir.
16. Efendimiz, zaman zaman sembolik anlatımlarla mesajına dikkat çekmiştir.
17. Gönüllerin Efendisi, olumsuz tepkilere karşı sabır ve tahammül göstermiştir.
18. Rahmet Peygamberi, hep iyiliği tercih etmiş, intikam alma yoluna hiç gitmemiştir.
19. Allah Resûlü, bazen sosyo-psikolojik bir baskı, bazen uyarı, azarlama ve müdahale etme yoluna gitmiştir.
20. Efendimiz insanlarla ilişkilerinde rol ve statü ilişkilerini iyi ayarlamıştır.

Hz. Muhammed (sallallâhu aleyhi ve sellem), peygamberlik misyonu yanında, diğer insanlar gibi bir eş ve aile

reisidir. Çocuklarının babası, torunlarının dedesidir. Birçok komşu ve akrabası bulunan bir insandır. Bütün bunlara rağmen O'nda (sallallâhu aleyhi ve sellem), üstlendiği rollerin niteliğinden veya bu rolleri yerine ve zamanına göre kullanım biçiminden dolayı "rol uyumsuzluğu" söz konusu olmamıştır. Bu çeşitli tabii ve toplumsal rolleriyle de o, en iyi davranışlar sergileyerek örnek olmuştur.

Hayatı yoğun bir iletişim süreci içinde geçen Hz. Muhammed (sallallâhu aleyhi ve sellem), yüce Allah'ın kendisine gönderdiği mesajlar doğrultusunda tutum ve davranışlar belirlemiş, etkili iletişim ilkeleri uygulayarak, kendilerine örnek olduğu arkadaşlarına dinin pratiklerini göstermiştir. Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem), çalışmamız içinde ancak bir kısmına yer verdiği-miz bu iletişim ilkelerini misyonu gereği, etkili ve yerinde kullanarak gerçekleştirmiştir.

(Geniş bilgi için bkz.: Dr. Yusuf Macit, İletişimde Model Olarak Hz. Muhammed, Yeni Akademi Yayınları)

EFENDİMİZ (sallallahu aleyhi ve sellem) SOSYAL BARIŞI TEMİN ETMİŞTİ

Ali DEMİREL

Efendimiz, bir güneş gibi insanlık semasında doğmuş, bütün dünyaya ışıklarını saçmış ve kıyamete kadar da saçmaya devam edecektir. O, çok kısa denebilecek bir zaman dilimi içinde bütün çağları aydınlatacak ve insanların problemlerine çareler sunacak bir hayat yaşamış ve yaşattırılmıştır. Hazreti Muhammed'in (aleyhissalatu vesselâm), bütünüyle beşerin hayatına lâzım gelen şeylerle zuhur edip toplumda sosyal barışı tesis etmesi öylesine harikuladedir ki insanlık tarihinde bir eşini veya benzerini göstermeye imkân yoktur.

Peygamber Efendimiz'in ortaya koyduğu sistemde, sosyal barışa dair uygulamalarıyla alâkalı pek çok örnek vardır. Peygamberimiz'in, gerek Müslümanlar arası, gerekse Müslümanlar ile gayrimüslimler arası ilişkilerde ortaya koyduğu sistem ve yaptıkları, günümüz dünyası insanları için bir örnek, vazgeçilmez bir prototiptir. Peygamberimiz'in o günlerde, bir taraftan Mekke müşrikleri ile bir taraftan onlarla işbirliği yapan Yahudilerle, öbür taraftan Hristiyanlarla hem Mekke, hem Medine, hem de Arap yarımadasında tesis ettiği barış düzeni, günümüz insanları için bir örnek olmalı. O, bir taraftan Mekkeli ve Medineli Müslümanlar, yani Muhacir ve Ensar arasında kardeşlik ilan ederken, diğer taraftan Medine Sözleşmesi ile Müslüman, Yahudi ve müşrikler arasında hak ve adaleti sağlamıştı.

Bir uzlaşma vesikası: Medine sözleşmesi

Efendimiz Medine'de, kardeşliği ve barışı yaymak için Hristiyan, Yahudi ve Müşrikler gibi farklı ırk, din ve inançlara sahip olan insanların bir arada huzur içinde yaşayabilmeleri için onlarla "Medine vesikası" ismini taşıyan bir sözleşme imzalamıştır. Allah Resûlü bu sözleşme yoluyla her fırsatta birbirlerine saldıran, düşmanca duygular besleyen ve uzlaşmayan toplulukların arasındaki çatışmaların son bulabileceğini, anlaşarak bir arada yaşayabileceklerini göstermiş oluyordu.

Medine Sözleşmesi'ndeki maddelerin özeti şuydu:

Herkes, hiçbir baskı olmadan istediği dini, inancı, siyasî ya da felsefî seçimi yapmakta özgürdür. Herkesin din, hayat, seyahat, teşebbüs ve mülk edinme hakkı vardır ve herkes hukukunu uygulamakta özgürdür. Ancak suç işleyen biri hiç kimse tarafından korunmayacaktır. Sözleşmeye taraf olan gruplar birbirleriyle yardımlaşacak, birbirlerine destek olacaklardır.

Allah Resûlü bu uzlaşmacı tavrını Veda Hutbesi'nde ve aynı zamanda Hudeybiye sulhünde de dile getirmiştir. Efendimiz bunları bizzat yaşadığı gibi kendisini takip eden dönemlerde Raşit Halifeler ve ondan sonra gelen bütün Müslümanlar yaşamış ve yaşatmışlardır. Müslümanlar fethettikleri yerlerde, kilise ve havralara dokunmamışlar, vicdan ve düşünce hürriyetine kısıtlama getirmemişlerdir. Tarihte Müslümanların muhafazası altında yaşayan azınlıklar kendilerine tanınan bu hakların ne kadar büyük olduğunu ancak başka işgal güçleri tarafından ellerinden alındıkları zaman anlamışlardır.

Zengin ile fakir birbirine yakınlaştı

Peygamber Efendimiz, getirmiş olduğu sistemle zengin ile fakir arasındaki uçurumu da ortadan kaldırmış, sınıf kavgalarını önüne geçmiş, orta sınıfı kuvvetlenmesine ayrı bir önem vermiştir. Malum olduğu üzere bir toplumda sosyal barışın temin ve devami, tabakalar arasında uçurumların meydana gelmemesine ve kitleler arasında kavgayı körükleyecek boşlukların bırakılmamasına bağlıdır. Yani zenginle fakirin arasındaki bağ ve irtibat kopmamalıdır ki o toplumda anarşi meydana gelmesin. Dünya nimetlerinden daha az ya da daha çok istifade eden insanlar arasındaki uçurumun daha da büyümemesi, güçlü ile zayıf, zengin ile fakir arasındaki dengeyi belli düzeyde tutulabilmesi ve böylelikle sosyal adaletin tesis edilebilmesi için "paylaşma erdemi"ne şiddetle ihtiyaç vardır. Cemiyetteki sosyal tabakalar arasında bu irtibatı temin eden en önemli dinamik, hiç şüphesiz zekat gibi her türlü yardımlaşma prensipleridir.

Peygamber Efendimiz, "Zekat, İslâm'ın köprüsüdür" (Heysemî, Mecmaü'z-Zevâid, 3/62) buyurmakla, fertler arasındaki uçurumları kaldırmada zekatın önemini vurgulamaktadır. Yani zekat, bir taraftaki sıkıntılardan kurtulmak için behemehal üzerinden geçilecek bir köprüdür. Bu köprüden içtimaî hayat geçirildiğinde sınıflar arasındaki kavgalardan kurtulmuş ve sahil-i selamete ulaşılmış olacaktır. Zira bu köprü, fakirliğin bir uçta, zenginliğin de diğer uçta toplanmasına karşı orta sınıfı meydana getirecek ve sosyal hayatın huzura ulaşmasına sebep olacak sağlam bir bağıdır.

Günümüzde olduğu gibi para veya ticaret malının sadece zenginler elinde dolaşması, zengin sınıfı daha zengin, fakirleri de daha fakir hâle getirmektedir. Halbuki Efendimiz bunun önüne geçerek zekat ve sadaka müesseseleriyle zengin ve fakir olmak üzere iki uç noktada kalanlar arasında köprü kurmuş ve toplum huzur soluklar hâle gelmiştir.

Bilhassa günümüzde cemiyetin bir tabakasının, sadece kendi arzularını tatmin istikametinde müreffeh bir hayat sürdürürken diğer yanda fakir u zaruret içinde kıvranan insanların olması, toplumda huzursuzluğun kaynağını oluşturan potansiyel bir tehlikedir. Bir tarafta istediği her şeyi sınırsızca elde etmenin keyfini çıkaran kimseler sefa sürerlerken diğer yanda, yiyecek bir lokma bulamayıp başkalarının yuttuğu lokmaların yutkunmasını yapanların varlığı, sosyal barışı elbette tehdit etmektedir.

Alış-verişlerde önemli ölçüler getirdi

Allah Resûlü'nün ticarî hayatta sosyal barışın sağlanması için de birtakım esaslar getirdiğini görüyoruz. Peygamberimiz "Bizi aldatan bizden değildir!" (Müslim, İman, 164) buyurarak satıcının, müşteriye malı hakkında doğru bilgi vermesi, malın aybını ve kusurunu gizlememesi gerektiğini söylemiştir. Bir keresinde de tüccarları şöyle uyarmıştır: "Ey tüccarlar!... Şurası muhakkak ki kıyamet günü tüccarlar, fâcirler (haddi aşan, Allah'a âsi olan kişiler) olarak diriltilecekler, ancak Allah'tan korkanlarla, dürüst olanlar ve (malın vasıflarını belirirken) doğru söyleyenler hâriç." (Tirmizî, Büyû, 4).

Ayrıca Efendimiz ölçü ve tartı kullananlara şöyle bir uyarıda bulunuyor: "Sizlere, sizden önceki ümmetleri helâk eden iki şey emânet edilmiştir: 'Ölçek' ve 'Yerazı'." (Tirmizî, Büyû, 9) Satıcı, müşteri lehine, satılan malı tartıda biraz ağır kılmalıdır. Bu maksatla Allah Resûlü, bir tartıcıya, "Tart ve (terazinin kefesini müşteri lehine) ağır kı." diye emretmiştir (Buhârî, Büyû, 34) Bu sağlam düsturlar sayesinde satıcı ile alıcı arasında sağlam köprüler kurulmuş oldu.

İşveren ile işçiyi barıştırdı

Allah Resûlü işveren-işçi arasındaki huzur ve dengeyi temin edici esaslar da ortaya koymuş, patron ile işçiyi bir araya getirmiştir. O, "Çalıştırdığınız kimsenin ücretini teri kurumadan veriniz." buyurarak, İslâm'ın bu meselede ne kadar hassas olduğunu bizzat göstermiştir. Tabîî bununla Nebiler Serveri (sallallâhu aleyhi ve sellem), bir yandan çalışmayı alkışlarken, diğer yandan da sermaye sahibini gözeterek, şu dengeyi de ifade buyurmuştur: "İçinden Allah hakkı ayrılmayan bir malın kullanılması caiz değildir." Allah hakkı, her hak sahibine hakkının verilmesi ve hak olmayan şeylere de elin uzatılmamasıdır. Bu daire içine; sadakadan zekata, öşürden elimizin altında çalıştırdığımız işçinin parasını ödemeye kadar geniş bir hak mefhumu girmektedir.

Diğer taraftan Allah Resûlü, "Her hak sahibine hakkını veriniz." (Buhârî, Edeb 86) buyurarak, aynı zamanda "hakkınız olmayan şeye de el uzatmayın" mesajını da vermektedir. İşçi hakkını teri kurumadan almalı ama aynı zamanda başında bulunduğu tezgahı çalıştırıp işinin hakkını vermeli ve işverenin hakkını gözetmelidir. İşveren de onu kardeşi bilmeli, kendi istifadesi kadar istifade ettirmelidir.

EFENDİMİZ

sallallahu aleyhi ve sellem

DİYALOG ORTAMINI SÜREKLİ

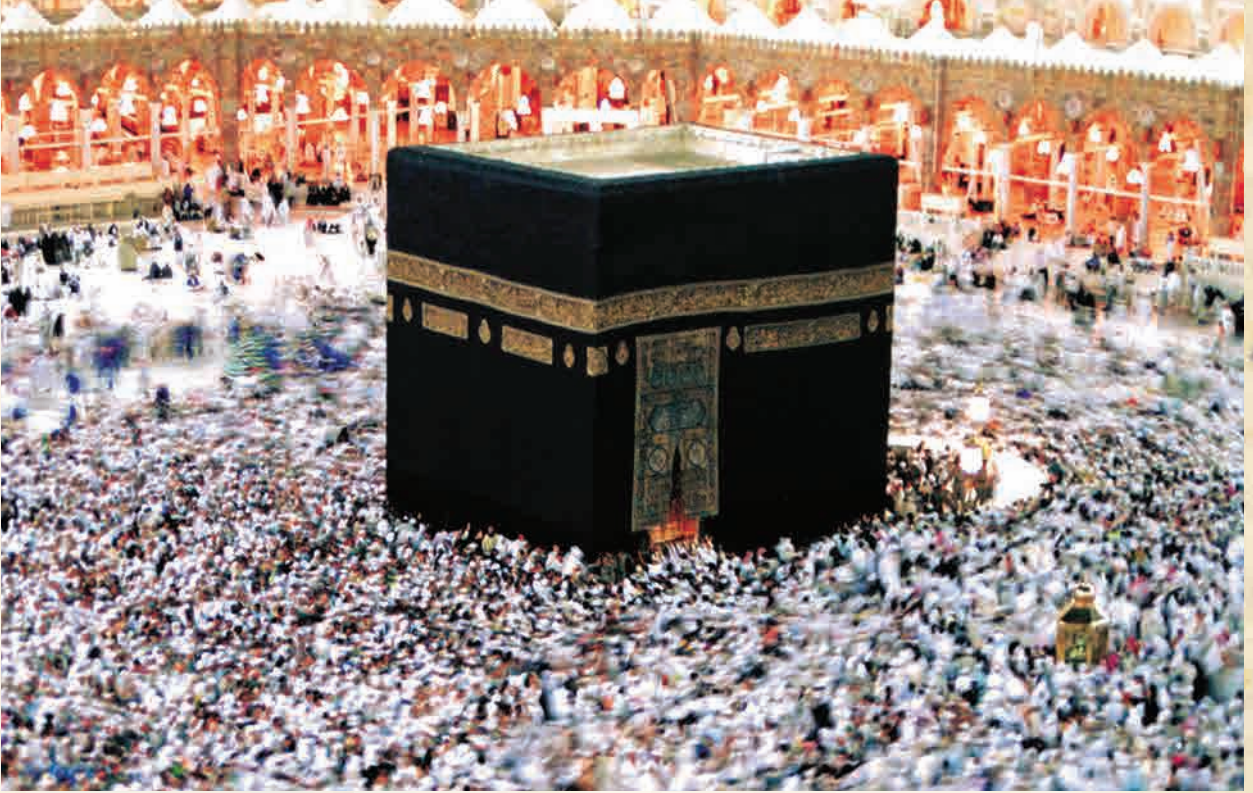
KORUMAYA ÇALIŞMIŞTI

“Eğer onlar barışa yanaşırlarsa sen de yaş ve Allah’a dayan, çünkü O, işitendir, bilendir.”

Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem), etkili bir iletişim için insanlarla sürekli diyalog ortamı oluşturmaya gayret etmiştir. Ağır şartlarına rağmen, Hudeybiye sözleşmesini kabul ederek barış ortamı sağlama girişimi, O’nun bu yönü hakkındaki kanaatimizi güçlendirmektedir. Nitekim, Kur’ân’da da “Dininizden ötürü sizinle savaşmayan, sizi yerinizden, yurdunuzdan etmeyen kâfirlere gelince, Allah sizi, onlara iyilik etmekten, adalet ve insaf gözetmeden menetmez...” ve yine “... Onlar size dürüst davrandıkça, siz de onlara dürüst davranın...” âyetleriyle Hudeybiye antlaşması ile oluşan barış atmosferinin ve diyalogun korunması istenmiştir. Buna göre Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem), Hz. Ömer’in antlaşma aleyhine yaptığı itirazlara aldırmamış, kendisine sığınan Ebû Cendel’i Müslüman olmasına rağmen antlaşmaya konulan bir madde gereği, Mekkeliler adına orada bulunan babası Süheyl’e istemeyerek de olsa teslim ederek antlaşma ve diyaloga olan taraftarlığını göstermiştir.

Sonuçta Hudeybiye Barış Antlaşması, Mekkeliler ve onlarla birlikte hareket eden kabilelerle 10 yıl savaş dahil, herhangi bir problemin yaşanmayacağı anlamına gelmekteydi. Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem), bu dönemde İslâm’ın tebliği misyonuna uygun bir şekilde iletişim çalışmalarında bulunabilecek durumdaki arkadaşlarından bir kısmını çeşitli yerlere göndermiştir. Yine,

Medine dışından gelen insanlarla daha rahat ve gairesiz bir ortamda görüşme yapma imkânı bulmuş, süregelen diyalog ortamı sayesinde oluşan olumlu havanın etkisiyle insanlar grup grup İslâm'a girmişlerdir. Bu süreç Kur'ân'da "Ve insanların dalga dalga Allah'ın dinine girdiklerini gördüğün zaman" âyetiyle anlatılmıştır. Yine Kur'ân'da tartışma ve kavgadan uzak, diyaloga açık davranışlar övülerek "...Barış daima iyidir..." buyrulmuş, düşman toplumlardan gelecek barış teklifi için de "Eğer onlar barışa yanaşırlarsa sen de yaş ve Allah'a dayan, çünkü O, işittendir, bilendir." âyetiyle barış ve diyalog önerilmiştir.

Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem) de, iletişimi zora sokucu ve engelleyici bazı durumlara sebebiyet vermeyi uygun bulmamıştır. Sözgelimi, İslâm'a davetin gizli yapıldığı ilk dönemde, yeni dini araştırmak ve Hz. Peygamber'le (sallallâhu aleyhi ve sellem) tanışmak için Mekke'ye gelen Ebû Zer (radiyallahu anh), kendi arzusuyla Müslüman olmuştu. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem) Ebû Zer'e: "Sen şimdi bu işi gizli tut ve

memleketine dönüp git. İş açığa vurduğumuzu haber aldığın zaman gel!" demişti. Ancak o, Müslümanlığını bağırarak açıklayacağını söylemiş ve Mescid-i Haram'a giderek yüce Allah'tan başka ilah olmadığını ve Hz. Muhammed'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) yüce Allah'ın kulu ve elçisi olduğunu haykırmıştı. Bunun üzerine Mekkeli inkârcılar onu öldüresiye dövmüşlerdi ancak Hz. Abbas'ın müdahalesiyle ellerinden kurtulmuştu.

Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem), Mekke'ye geliş maksadı oldukça farklı olan ve yeni inanç kimliği ile görüldüğü yerde çatışmaya sebep olabilecek bu yabancıların makul bir süre için Mekke dışında kendi memleketinde kalmasını istemiştir. Dolayısıyla biz bu olaydan hareketle, Hz. Peygamber'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) henüz gizli de olsa mevcut diyalog ve iletişimi sürdürürebilmek için muhtemel çatışma ve kavgaya ortamlarının oluşmasını engelleyecek önlemler düşündüğünü söyleyebiliriz.

(Dr. Yusuf Macit, İletişimde Model olarak Hazreti Muhammed, Yeni Akademi Yayınları)

ŞANLI KUR'ÂN BÜLBÜLÜ

Her çeşit varlığın, hattâ yıldızların bir serzakiri ve nur saçan bir bülbülü var fakat bütün bülbüllerin en faziletlisi, en şereflişi, ve en nurlusu, ve en engini, ve en büyüğü, ve en kerîmi ve sesçe en yükseği, ve vasıfça en parlağı, ve zikirce tamam olanların en tamamı ve şükürce umumî olanların en umumisi, ve mahiyetçe kâmillerin en kâmilli ve sûretçe güzellerin en güzeli, kâinat bostanında yeryüzü ve gökyüzünün bütün mevcudâtını latîf sesiyle, leziz nağmeleriyle, ulvî tesbihiyle vecde ve cezbeye getiren, insanoğlunun şanlı Kur'ân bülbülü, Muhammed-i Arabîdir (sallallâhu aleyhi ve sellem).

(24. Söz'den sadeleştirmeye, Sözler)

İSLÂM'IN BARIŞ VE MERHAMET DİNİ OLDUĞUYLA

İLGİLİ BAZI HADİS-İ ŞERİFLER

عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ أَنَّ أَنَسًا مِنْ بَنِي عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ كَانَ بَيْنَهُمْ شَيْءٌ،
فَخَرَجَ إِلَيْهِمُ النَّبِيُّ ﷺ فِي أَنَسٍ مِنْ أَصْحَابِهِ يُصَلِّحُ بَيْنَهُمْ

Sehl b. Sa'd (radiyallahu anh) dan rivayet olunur:
Amr bin Avf oğulları arasında problem çıktı. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem)
ve ashabi onların arasını bulmak ve barıştırmak için oraya gitti.
(Buhâri, Sulh 1)

عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ أَنَّ أَهْلَ قُبَاءٍ اقْتَتَلُوا حَتَّى تَرَامُوا بِالْحِجَارَةِ،
فَأَخْبَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِذَلِكَ فَقَالَ
”أَذْهَبُوا بِنَا نُصَلِّحْ بَيْنَهُمْ“

Sehl b. Sa'd (radiyallahu anh) dan:
Kuba halkı birbirlerini taşla tutarak kavga ettiler. Bu durum Peygamberimiz'e haber
verildi. O'da yanında bulunan ashabına " Oraya gidip onları barıştıralım" dedi.
(Buhâri, Sulh 3.)

عَنْ عَمْرِو بْنِ عَوْفِ الْمُزَنِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ
”الْصُّلْحُ جَائِزٌ بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ إِلَّا صُلْحًا حَرَّمَ حَلَالًا أَوْ أَحَلَّ حَرَامًا
وَالْمُسْلِمُونَ عَلَى شُرُوطِهِمْ إِلَّا شَرْطًا حَرَّمَ حَلَالًا أَوْ أَحَلَّ حَرَامًا“

Amr bin Avf el-Müzeni (radiyallahu anh) den rivayet olunur:
Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur: Haramı helal, helalı haram
kılmadığı müddetçe Müslümanlar arasında sulh yapmak caizdir. Yine helâli haram,
haramı helal kılmadığı müddetçe Müslümanlar şartlara uymalıdır.
(Tirmizi, Ahkam 17)

عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ
صَالَحَ النَّبِيُّ ﷺ الْمُشْرِكِينَ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ.

Bera b. Azib (radiyallahu anh) den rivayet olunur:
Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) Hudeybiye'de müşriklerle sulh yaptı.
(Buhâri, Sulh 7)

عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا سَلَّمَ قَالَ
”اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ“.

Hız. Âişe (radiyallahu anha) den rivayet olunur:
Peygamber namazdan çıkıp selam verdiği zaman
”Allah'ım barış ve esenlik Sen'sin ve barış ve esenlik ancak Sen'den gelir.
Ey celal ve ikram sahibi Sen yüceler yücesisin” derdi.
(Nesâi, Sehv 82)

عَنْ أُمِّ كَلْثُومِ بِنْتِ عُقْبَةَ سَمِعَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ:
”لَيْسَ الْكَذَّابُ الَّذِي يُصْلِحُ بَيْنَ النَّاسِ“

Ümmü Gülsüm binti Ukbe (radiyallahu anha) den rivayettir:
Peygamber'in (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle dediğini işittim:
” İnsanların arasını bulmak, insanları barıştırmak için
yalan söyleyen kimse gerçekte yalancı değildir”.
(Buhâri, Sulh 2)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
”كُلُّ سُلَامَى مِنَ النَّاسِ عَلَيْهِ صَدَقَةٌ، كُلُّ يَوْمٍ تَطْلُعُ فِيهِ الشَّمْسُ يَعْدِلُ بَيْنَ النَّاسِ صَدَقَةٌ“.

Ebu Hüreyre (radiyallahu anha) den rivayettir:
Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu:
Her gün, sizin her bir mafsalinız için bir sadaka terettüp etmektedir. Üzerine
güneşin doğduğu her gün insanlar arsında adil davranmak yine sadakadır.
(Buhâri, Sulh 11)

عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ وَجَدَتِ امْرَأَةً مَقْتُولَةً فِي بَعْضِ تِلْكَ الْمَغَارِي
فَنَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ قَتْلِ النِّسَاءِ وَالصَّبِيَّانِ.

İbn Ömer (radiyallahu anha) den rivayettir:
Bazı savaşlarda savaş alanlarında öldürülmüş kadınlar bulundu. Peygamber
bunun üzerine kadınların ve çocukların öldürülmesini yasakladı.
(Müslim, Cihad 25)

أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَبِلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ وَعِنْدَهُ الْأَقْرَعُ بْنُ حَابِسِ التَّمِيمِيُّ جَالِسًا.
فَقَالَ الْأَقْرَعُ إِنَّ لِي عَشْرَةَ مِنَ الْوَلَدِ مَا قَبِلْتُ مِنْهُمْ أَحَدًا. فَنَظَرَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ثُمَّ قَالَ ”مَنْ لَا يَرْحَمُ لَا يُرْحَمُ“

Ebu Hüreyre (radiyallahu anha) den rivayettir:
Hız. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) yanında Akra b. Habis et-Temimi oturuyorken torunu
Hasan'ı (radiyallahu anha) öptü. Akra: Benim on çocuğum var, onlardan hiç birini öpmedim
deyince O'da ”Merhamet etmeyen kimseye merhamet olunmaz” dedi.
(Buhâri, Edeb 18)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو، قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
”الرَّاحِمُونَ يَرْحَمُهُمُ الرَّحْمَنُ ارْحَمُوا مَنْ فِي الْأَرْضِ يَرْحَمَكُم مِّنْ فِي السَّمَاءِ
الرَّحْمُ شُجْنَةٌ مِنَ الرَّحْمَنِ فَمَنْ وَصَلَهَا وَصَلَهُ اللَّهُ وَمَنْ قَطَعَهَا قَطَعَهُ اللَّهُ“

Abdullah b. Amr (radiyallahu anh) dan rivayettir:

“ Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) buyurdular ki: “Allah, merhametli olanlara rahmetle muamele eder. Öyleyse, sizler yeryüzündekilere karşı merhametli olun ki semâda bulunanlar da size rahmet etsinler. Rahim (akrabalık bağı) Rahmân’dan bir bağıdır. Kim bunu korursa Allah onunla (rahmet bağı) kurar, kim de koparırsa Allah da ondan (rahmet bağı) koparır.”

(Tirmîzi, Birr 16)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
”إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ، وَلَا تَحَسَّسُوا، وَلَا تَجَسَّسُوا، وَلَا تَبَاغَضُوا، وَلَا تَدَابَرُوا،
وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا“

H. Ebu Hüreyre (radiyallahu anh) den rivayettir:

Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) buyurdular ki: “Sakin zanna yer vermeyin. Zira zan, sözlerin en yalanıdır. Tecessüs etmeyin, haber koklamayın, rekâbet etmeyin, hasedleşmeyin, birbirinize buğzetmeyin, birbirinize sırt çevirmeyin, ey Allah’ın kulları, Allah’ın emrettiği şekilde kardeş olun.”

(Buhâri, Feraiz 2)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
”الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَخُونُهُ وَلَا يَكْذِبُهُ وَلَا يَخْذُلُهُ
كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ عَرَضُهُ وَمَالُهُ وَدَمُهُ
التَّقْوَى هَا هُنَا بِحَسْبِ امْرِئٍ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يَحْتَقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ“

H. Ebu Hüreyre (radiyallahu anh) den rivayettir:

“Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) buyurdu: Müslüman Müslüman’ın kardeşidir. Ona (ihânet etmez), zulmetmez, onu mahrum bırakmaz, onu tahkir etmez. Her Müslüman’ın malı, kanı ve ırzı diğer Müslüman’a haramdır. Takva şuradadır (eliyle göğsünü işaret etti): Kişiye şer olarak, Müslüman kardeşini tahkir etmesi yeterlidir.

(Tirmîzi, Birr 18)

HAYATA ÇAĞIRAN SON PEYGAMBER

Adil FURKAN

*M*addî ve manevî dirilişimizin rehberi Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem dünyaya rahmet şeklinde tecelli eden risaleti ile Hz. İsa'dan bu yana beşerin yırtıcılıkta sırtlanları geçtiği bir dünyayı zulüm yörüngesinden rahmet ve adalet yörüngesine çevirmişti. Bir insanı kazanmayı dünya dolusu maddî güzelliklere tercih eden Rahmet Peygamberi hiçbir zaman şiddet, zulüm ve intikam peşinde olmamış hayatında uyguladığı temel ilke insanların gönlünü kazanmak olmuştur. Bu noktada birkaç müşahhas misal verelim:

Lâ ilâhe illallah, kıyamet günü karşına geldiğinde ne yapacaksın?

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, bir askerî birliği müşriklerin üzerine göndermişti. İki topluluk savaş için karşı karşıya geldi. Savaş için müşriklerden bir asker, Müslümanlardan birisini mübarezeye çağırmıştı. Üsâme b. Zeyd bu çağrıya cevap vermiş ileri atılmıştı. Bir müddet mücadele ettikten sonra Üsâme, kılıcını çekip adamı öldüreceği sırada o 'Lâ ilâhe illallah' dedi. Üsâme ise onu öldürdü. Medine'ye döndüğünde bir haberci Resûl-i Ekrem'e geldi ve olup biteni haber verdi. Üsâme'nin hasmıyla aralarında geçenleri ve onu öldürmesini de anlattı. Hz. Peygamber de Üsâme'yi çağırdı ve ona "Adamı niçin öldürdün?" diye sordu. Üsâme: "Ey Allah'ın

Resûlü! O adam Müslümanların canını yaktı; falanı ve falanı öldürdü. Ben de ona saldırdım ama kılıcı tepesinde görünce "Lâ ilâhe illallah" dedi" diyerek cevap verdi.

Resûl-i Ekrem Efendimiz: "Sen de onu öldürdün ha!" deyince Üsâme, "Evet" cevabını verdi. Bunun üzerine Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem: "Lâ ilâhe illallah, kıyamet günü karşına geldiğinde ne yapacaksın?" dedi. Üsâme "Ey Allah'ın Resûlü! Cenâb-ı Hak'tan beni bağışlamasın, aâle!" dedi. Resûl-i Ekrem durmadan: "Lâ ilâhe illallah kelimesi kıyamet günü huzuruna geldiğinde ne yapacaksın; söyle?" "Lâ ilâhe illallah sözü kıyamet günü huzuruna geldiğinde ne yapacaksın?" diyor, başka bir söz söylemiyordu. [Müslim, İman 160]

Sizin en hayırlılarınız da, müşriklerin çocukları değiller mi?

Peygamber Efendimiz Huneyn savaşına giderken Süteymoğulları öncü süvari birliğini teşkil etmişti ve Halid ibn Velid de onların kumandanı idi. Resûl-i Ekrem Efendimiz bu sırada bir kadın ölüsüne rastlamıştı ki halk onun başına toplanmıştı. Peygamberimiz Aleyhisselam "Nedir bu?" diye sordu. "Bir kadındır. Halid ibn Velid öldürdü!" dediler. Peygamberimiz Aleyhisselam, orada bulunanlardan birisine: "Halid'e yetiş!

Ona: 'Resûlullah seni çocuk, kadın ve hizmetçi öldürmekten men ediyor! de!' buyurdu.

Peygamberimiz Aleyhisselam, başka bir kadın ölüsü daha gördü ve onu kimin öldürdüğünü sordu. Bir adam "Yâ Resûlallah! Onu ben öldürdüm! Kendisini terkime almıştım. O beni öldürmek isteyince, ben onu öldürdüm!" dedi. Peygamberimiz Aleyhisselam, onun gömülmesini emretti.

Peygamberimiz Aleyhisselam, mücahidlerin çocukları öldürmeye başladıklarını işitince, onlara: "Dikkat ediniz! Çocuklar öldürülmeyecektir!" diyerek üç kez tembihte bulundu. Bunun üzerine Useyd ibn Hudayr: "Yâ Resûlallah! Onlar müşriklerin çocukları değiller mi?" diye sordu. Peygamberimiz Aleyhisselam tarihe bir ölçü olarak şunları söyledi: "Sizin en hayırlılarınız da, müşriklerin çocukları değiller midir? Her çocuk, İslâm yaratılışı üzere doğar, dili dönünceye kadar öyle gider. Ana ve babadan onu ya Yahudileştirir, ya da Hristiyanlaştırır!"

Bırak onu ey Ömer!

Bedir Savaşı Müslümanların zaferiyle sona ermişti. Mekkelilerden onlarca esir alınmıştı. Şiirleriyle Mekke ordusunu savaşa teşvik edip coşturan Süheyl İbn Amr da esirler arasındaydı. Onu esirler arasında gören Hz. Ömer, hemen ileri atılmış ve Efendimiz'e şöyle seslenmişti:

Onu bana bırak ya Resûlullah! Bırak da onun dişlerini sökeyim de, dili sarksın ve bir daha hiçbir yerde, ebediyen Sen'in aleyhinde konuşmasın! Hz. Ömer, kendi tabiatının sesine tercüman olmuştu ve Efendiler Efendisi'ne uzanan her el ve dili etkisiz hâle getirmenin gerekliliğine inanıyordu. Ancak Allah Resûlü Ömer gibi aceleci davranmadı. Zira O, Ömer'in de görmediklerini görüyor ve ona göre hareket ediyordu. Biraz sonra Ömer'e döndü ve şunları söyledi: "Peygamber bile olsam Ben, insanlara böyle işkence yapmam! Sonra Allah da Bana müslu yapar! Bırak onu ey Ömer! Bırak ki gün gelir o da senin hoşuna giden işler yapar!"

Efendiler Efendisi Süheyl örneğinde olduğu gibi savaş esiri bile olsa kimseye işkence yapmamış, yapmayı da düşünmemiş ve bunu da şiddetle yasaklamıştı. Nitekim O'nun bu engin merhamet ve sıcaklığının tesiriyle gün gelmiş Süheyl de Müslüman olmuş ve Efendimiz'i haklı çıkaran ama Hz. Ömer'e de nedamet muhtevalı sevinç gözyaşları döktüren büyük bir iş yapmıştı. Allah Resûlü'nün dünya ve dünyadakilere veda ettiği gün Mekkelilere seslenerek çok vurucu bir konuşma yapmış ve henüz kalbinde imanın oturaklaşmadığı insanların yeniden küfre geri dönüp ebedî hayatlarını kaybetmelerine mâni olmuştu.

Hz. Halid İbn Velid'i İslâm'a Cezbeden Peygamber Sıcaklığı

Halid b. Velid yıllarca Müslümanların karşısında bir kumandan olarak savaşmış bir insandı. Gün geldi o da Rahmet Peygamberi'nin meteorları eriten engin sinesinin sıcaklığı ile İslâm'a koştu. O İslâm'ta tanışmasını şöyle anlatır: "Cenâb-ı Hak, hakkımda hayır dilediği zaman, kalbime İslâmiyet sevgisi attı."

Kendi kendime: "Bugüne kadar hep Muhammed'in karşısında idim. Fakat bulunduğum bütün savaşlardan dönerken, yanlış tarafta bulunduğumu ve bir gün O'nun muhakkak galip geleceğini düşünürdüm."

Resûlullah Hudeybiye'ye geldiği zaman, ben de, müşrik süvarilerinin başında yola çıktım. Ufsan'da, O'na ve ashabına yaklaşıp gözüktüm. Gayet rahat ve bizden emin bir surette, ashabına öğle namazını kıldırıyordu. Üzerlerine ani bir baskın yapmayı düşündükse de yapamadık. İyi ki de yapamadık. Resûlullah Efendimiz kalbimizden geçenleri sezmiş olmalı ki tedbir olarak ikindi namazını salât-ı havf (korku hâlinde namaz) olarak kıldırdı. Onun bu davranışından çok etkilendim. Kendi kendime 'Bu insan muhakkak Allah tarafından korunuyordur' dedim ve birbirimizden ayrıldık.

Ben bir sürü kararsız düşünce ve tereddütler

içinde bulunduğum sırada Resûlullah aleyhissalam Umretü'l-kaza için Mekke'ye gelip girince, O'ndan gizlendim. Kendisinin Mekke'ye girişini görmedim. Kardeşim Velid İbn Velid, Peygamberimiz'le birlikte gelmişti.

Beni arayıp bulamayınca bana bir mektup yazmış ve mektubunda şöyle demişti:

'Bismillâhırrahmânırrahîm

Allah'a hamd ü sena ve Resûlullah'a salât ve selamdan sonra, derim ki: Doğrusu, ben, senin İslâmiyet'te böyle mesafeli durman ve yüz çevirmenin sebebini bir türlü anlamıyorum. Hâlbuki zekisin ve eğri yola gitmekten seni alıkoyacak bir aklın da var! Neden aklını kullanmıyorsun! İslâmiyet gibi bir fitrat dinini kim bilmez, tanımaz? Resûlullah Aleyhissalam seni bana sordu: 'Halid nerededir?' dedi. Ben de 'Allah onu getirir!' dedim. Resûlullah Aleyhissalam 'Onun gibi bir zeki ve akıllı bir adam, hiç İslâmiyet'i bilmez ve tanımaz mı? Keşke o bütün gayret ve mücadelelerini, Müslümanların yanında, müşriklere karşı gösterseydi, kendisi için ne kadar hayırlı olurdu! Böylece biz de kendisini başkalarına tercih eder, üstün tutardık' buyurdu. Ey kardeşim! Bugüne kadar kaçırılmış olduğun pek çok fırsatı telafi etmek istiyorsan çabuk yetiş!

Kardeşimin bu mektubunu alınca, Medine'ye gitmek için acele ettim. İslâmiyet'e olan istiyâ-kim daha da arttı.

Resûlullah Aleyhissalamın mektupta ifade edilen iltifatları da beni çok ferahlatmıştı. Zaten bir süre önce gördüğüm rüyamda da, çok dar, sıkıntılı ve kurak yerlerden, yemyeşil ve geniş bir yere çıktığımı görmüştüm. 'Bu rüya boş değil! Medine'ye varınca, bunu Ebu Bekir'e anlatır, yordururum!' dedim.

Resûlullah Aleyhissalam'ın yanına gitmek için derlenip toparlandığım zaman, kendi kendime 'Acaba Resûlullah'a kadar, bana kim arkadaş ve yoldaş olur?' diye düşündüm. Önce Safvan İbn Ümeyye'ye sonra da İkrime'ye teklif ettim fakat her ikisi de beni şiddetle reddettiler. Sonra

evime gittim. Hayvanımı dışarı çıkarmalarını söyledim ve Osman İbn Talha bana yoldaş ve arkadaş olur ümidiyle onun yanına gittim. Olan bitenleri ona anlattım o da teklifimi tereddütsüz kabul ediverdi.

Kendisiyle ertesi sabah Ye'cec denilen yerde buluşmaya karar verdik. Ertesi gün, seher vakti yola çıktık. Tan yeri ağarmadan Ye'cec'de buluştuk.

Kuşluk vakti Hedde denilen mevkide Amr İbn Âs ile karşılaştık. Onun da maksadının Medine'ye varıp şahadet getirmek olduğunu öğrenince daha da sevindik. Hep birlikte yoldaşlık ve arkadaşlık ederek Medine'ye geldik. Geldiğimiz Efendimiz'e haber verilince çok sevinmiş. En güzel elbiselerimizi giyerek huzura çıkmaya hazırlanıyorduk.

O sırada kardeşim Velid gelerek "Acele et! Resûlullah senin ve geldiğin haber verilince çok sevindi. Haydi sizi bekliyor" deyince hızlı adımlarla yürümeye başladık. Resûlullah Efendimiz bizi görünce orda bulunan ashabına 'Mekke, ciğerparelerini kucağınıza attı!' buyurmuş. Yanına vardığımızda mübarek yüzünden tebessüm vardı ve bize mütebessim bir çenreyle bakıyordu. Karşılıklı selâmlastık. Huzurlarında şahadet getirecek Müsüman oldum. Efendimiz bana 'Beri gel!' dedi ve 'Sana hidayet edip doğru yolu gösteren Allah'a şamdolsun! Ben senin akıllı olduğunu biliyor ve er geç seni selamet ve hayra erdireceğini bekliyordum' buyurdu. Ben "Ya Resûlallah! Benim bugüne kadar Sana karşı yapılan savaşların hepsinde hazır bulunduğumu biliyorsun. Şimdiye kadar işlediğim günahlarımı bağışlaması için Allah'a dua eder misin? Peygamberimiz Aleyhissalam içimi serinleten şu cevabı verdi: "İslâmiyet, kendisinden önce işlenmiş günahları keser atar!" buyurdu. Ben ısrar ederek "Yâ Resûlallah! Sen benim için yine de dua etsen?" dedim. Bunun üzerine Allah Resûlü: "Allah'ım! Halid'in, kullarını Sen'in yolundan çevirmek için gösterdiği bütün mücadelelerden ileri gelen günahlarını bağışla!" diyerek dua etti.

PEYGAMBER EFENDİMİZİN HAYAT KRONOLOJİSİ

- 571 (20 Nisan)Dünyayı şereflendirdi.
574 Sütannesi tarafından Mekke'ye getirilerek annesi Âmine'ye teslim edildi.
575 Dedesi Abdülmuttalib'e teslim edildi.
577 Amcası Ebû Tâlib'e emanet edildi.
578 Amcası Ebû Tâlib ile Suriye yolculuğuna katıldı.
594 Hazreti Hadîce ile evlendi.
605 Kureyş'in Kâbe'yi tamiri sırasında Hacerü'l-esved'in yerine konulması hususunda hakemlik yaptı.
610 Nur dağındaki Hira mağarasında ilk vahyi geldi.
613 Açıkta davet emri üzerine yakın akrabasını İslâm'a davet etmeye başladı.
614 Müşriklerin Müslümanlara eziyet etmeye başlaması.
615 Müslümanların Habeşistan'a hicrete etmelerine izin vermesi.
616 Habeşistan'a ikinci hicretin yapılması.
Hazreti Hamza ve Ömer'in Müslüman olması.
619 Müslümanlara yapılan boykotun sona ermesi.
620 Ebû Tâlib'in ve Hz. Hadîce'nin vefatı (hüzün yılı).
621 İsrâ ve Mi'rac hâdisesinin yaşanması.
Birinci Akabe Biatı'nın yapılması.
622 İkinci Akabe Biatı'nın yapılması.
622 Medine'ye hicret etmesi.
623 Oruç ve zekat farz kılındı.
624 Bedir savaşına katıldı.
625 Uhut savaşına katıldı
627 Hendek savaşına katıldı
628 Mekkelilerle Hudeybiye anlaşmasını imzaladı.
Önemli merkezlere elçilerle mektup gönderip İslâm'a davet etti
Hayber'in fethi gerçekleşti.
629 Mute savaşı
Kabe'yi ziyaret etti.(Umre)
630 Mekke'yi fethetti
Huneyn savaşına katıldı.
631 Tebük seferi
632 (8 Haziran) İrtihali dâr-ı bekâ buyurması.

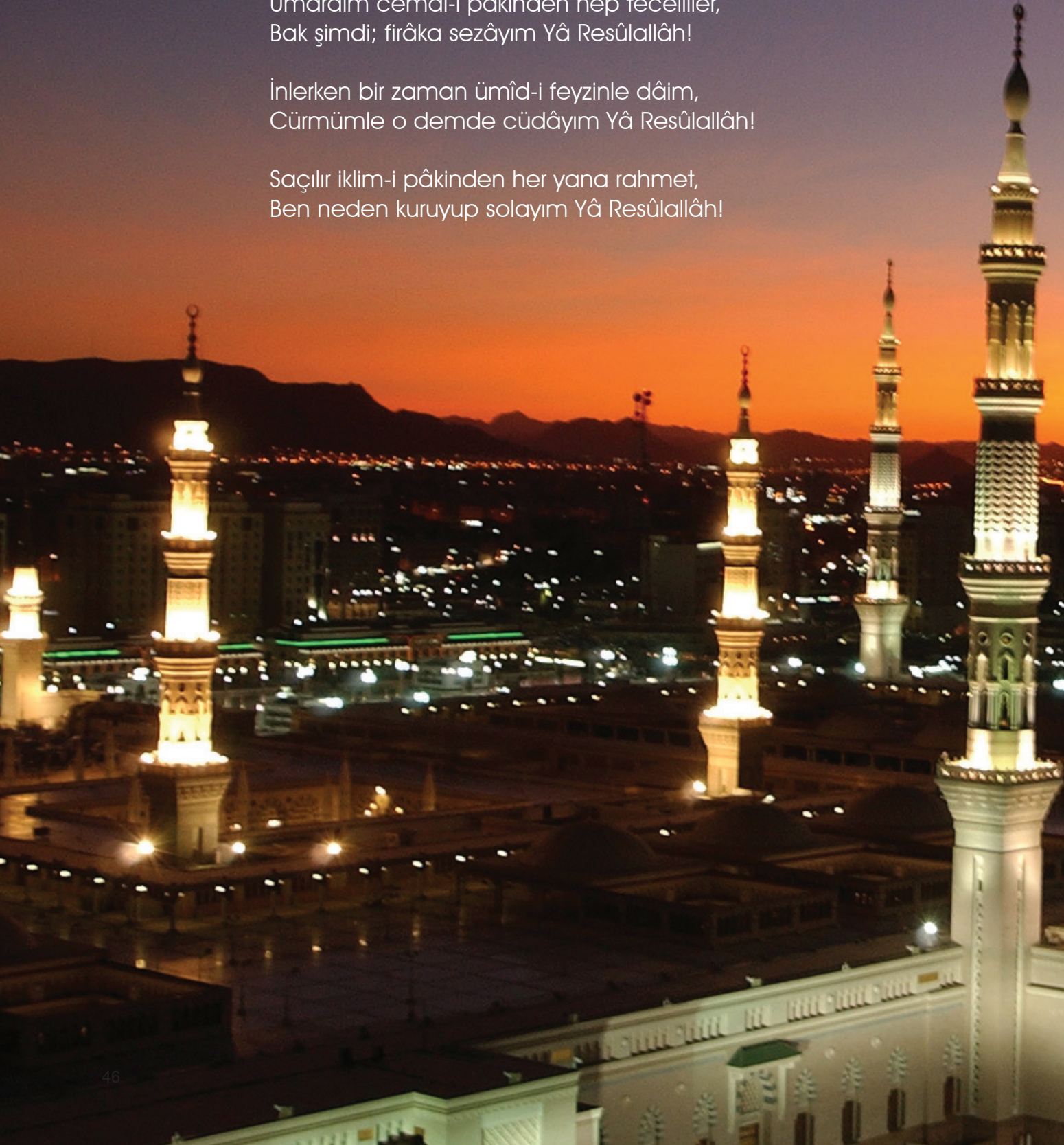
İNLEYEN BİR NÂYİM

Derd-i isyana müptelâyım Yâ Resûlallâh!
Kapında bir bahtı karayım Yâ Resûlallâh!

Umardım cemâl-i pâkinden hep tecelliler,
Bak şimdi; firâka sezâyım Yâ Resûlallâh!

İnlerken bir zaman ümîd-i feyzinle dâim,
Cürmümle o demde cüdâyım Yâ Resûlallâh!

Saçılır iklim-i pâkinden her yana rahmet,
Ben neden kuruyup solayım Yâ Resûlallâh!

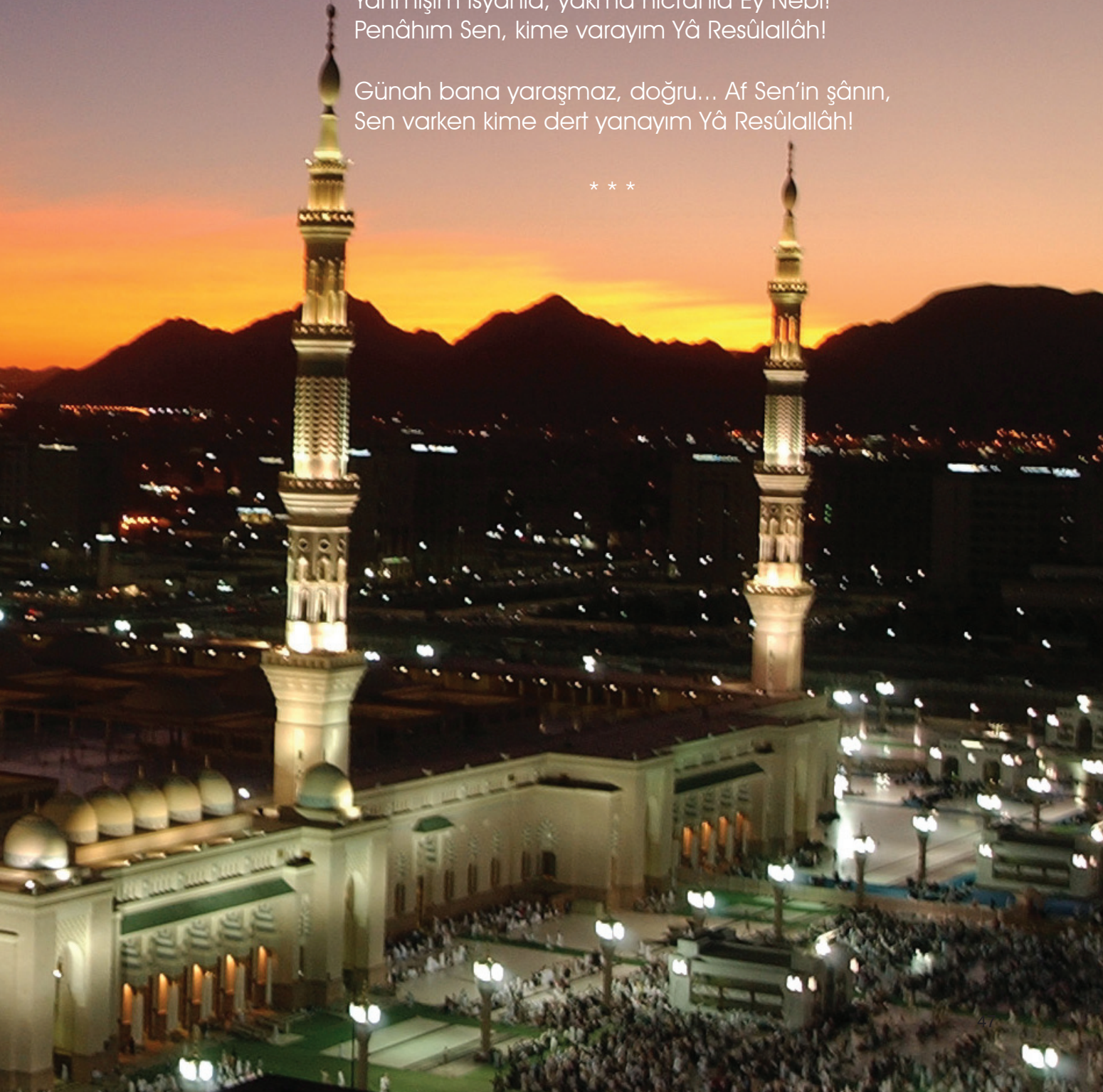
Ne Őevkti tterken byun her dem seherlerde,
Bak Şimdi, inleyen bir nyım Y Reslallh!

Kabul kıl mcrimi, kovma kapından ne olur!
Kovarsan kime sızlanayım Y Reslallh!

YanmıŐım isyanla, yakma hicranla Ey Neb!
Penhim Sen, kime varayım Y Reslallh!

Gnah bana yaraŐmaz, doğru... Af Sen'in Őnın,
Sen varken kime dert yanayım Y Reslallh!

* * *

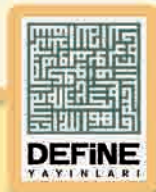
Hayat boyu yapılacak dualara yeni bir kaynak
eI-KULÛBU'D-DÂRİA
Dua ile atan kalplerden ruhlara Şifa dua destesi...

De ki: Duanız olmazsa Rabbim size ne diye değer versin ki?

(Furkan, 25/77)

Tel:0216 318 42 88

www.defineyayinlari.com

MÜSLÜMANLAR HER YERE HÜRRİYET GÖTÜRMÜŞTÜR

İslâm'ın insana tanıdığı üstünlük ve kerametten dolayıdır ki tarihlerinde Müslümanlar, ulaştıkları yerlere adalet götürmüş, hürriyet götürmüş, insanlık götürmüştür. Tarih süresince Müslüman halifeler, cepheye gönderdikleri komutanlara, Hz. Peygamber'in izinde giderek, Hz. Ebû Bekir'in, Suriye'ye gönderdiği Hz. Üsame'ye verdiği şu talimat istikametinde talimatlarda bulunmuş ve bunlar, kaynaklarda yer almıştır: "Ey Üsâme! İhanet etmeyin, haksızlık etmeyin, mal yağmalamayın, (meşru öldürmenin dışına çıkıp) müsle yapmayın (ölü cesedin azalarına dokunmayın); çocuk, yaşlanmış, ihtiyar, kadın öldürmeyin, hurmalıkları kesip yakmayın. Meyveli bir ağacı da kesmeyin. Yemek maksadı olmaksızın davar, sığır, deve öldürmeyin. Yol boyu mâbedlere çekilmiş insanlara rastlayabilirsiniz, onlara dokunmayın, ibadetlerine karışmayın..."

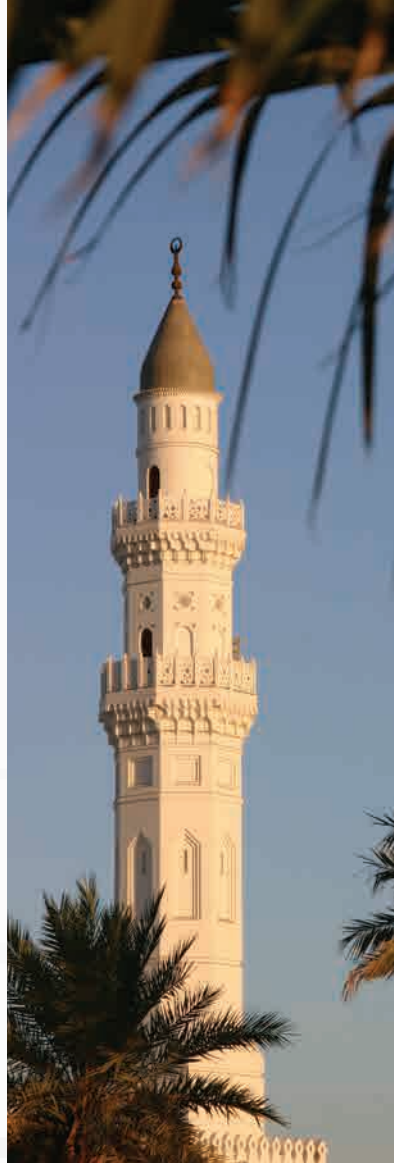
İbnü'l-Esir, 2/335

Efendimiz Muhatablarını Her Yönüyle Tanırdı

[Hz. Muhammed (sallallâhu aleyhi ve sellem), iletişimine hedef olan insanların seviyelerine ve derecelerine göre muamele ederek, herkesin statüsüne uygun davranılması gereğine işaret etmiştir.]

İnsanlar arasında, birçok şahsî ayrılıkların bulunması psikolojik araştırmaların ortaya çıkardığı en önemli gerçeklerden birisidir. Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem) bilgiye, liyakate değer verilmediği ve işler ehil olmayanlara bırakıldığı zaman, bu kişiler de üstlendikleri işi gereği şekilde yürütemeyecekleri için, her şeyde düzenin bozulacağını bildirmiştir. Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem) kabiliyetleri yerli yerinde değerlendirmiş, insan unsurunu kullanmada birtakım önceliklere, başarı ve yeteneklere önem vermiştir. Diğer bir ifade ile Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) büyüğe-küçüğe, mevki ve makama, gereken ilgiyi göstermiş, insan insana diyaloglarında da ferdî farklılıklara dikkat etmiştir.

Meselâ, eşinin doğurduğu siyah çocuğun kendisinden

olmadığı iddiasıyla çocuğunu reddetmek isteyen bir bedevînin çocuğunu reddetmesine izin vermemiştir. Hz. Muhammed (sallallâhu aleyhi ve sellem) burada, peygamberlik otoritesine dayanarak, "Hayır, ben yüce Allah'ın Elçisi olarak söylüyorum, bu senin çocuğundur." dememiş; bedevînin anlayacağı dilden, yaşadığı hayattan bir benzetme ile, seviyesini dikkate alarak konuşmuş, muhatabın tecrübesinden de faydalanarak, ikna edici bir üslûpla, âdeta sonucu bedevîye söylättiren bir yöntemle problemi çözmüştür.

Hz. Muhammed (sallallâhu aleyhi ve sellem), iletişimine hedef olan insanların seviyelerine ve derecelerine göre muamele ederek, herkesin statüsüne uygun davranılması gereğine işaret etmiştir. Onun, sözlü-sözsüz iletişimde de bunun örneğini görmek mümkündür. "Size bir

toplumun kerem ve şeref sahibi ulu'su geldiği zaman, ona ikram ve hürmet edin." buyurarak, bir toplumu temsil eden kişiyle ilgilendirilmesini ve lidere saygı gösterilmesini istemiştir. Bir hadis-i şerifte "İş, ehli olmayanlara tevdi edildiği zaman kıyameti bekle!" buyuran Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi vesellem), insanları yetenek ve becerilerine göre doğru yerde ve doğru yolda değerlendirmenin, yani işi ehline vermenin önemi üzerinde durmuştur. Hz. Muhammed (sallallâhu aleyhi vesellem), küçüklerle iletişimde onların ferdî özelliklerine de önem vermiştir. Bir gözlemine anlatan Ümmü Hâlid (ra), babasıyla beraber üzerinde sarı (renkli, yeni) bir gömlek olduğu hâlde Hz. Peygamber'e (sallallâhu aleyhi vesellem) geldiklerini ve Peygamber'in (sallallâhu aleyhi vesellem) "Güzel, güzel... (çocuğum çok yaşa da) gömleğini (güle güle giy)." dediğini anlatmıştır. Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi vesellem), bu tavrıyla, şahsî özelliklerini dikkate aldığı küçük çocuğa sıcak ilgi göstermiş, üzerindeki elbise ile mutlu olan çocuğun sevincini, onun seviyesine uygun mutluluk ifade eden sözleriyle dile getirmiştir. Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi vesellem), muhâtaplarını olduğu gibi kabul etmiştir. Müşrik, Yahudi, Hristiyan veya bir yabancı, kim olursa olsun, hiç kimseye "İnancını terk et, öyle görüşelim." dediği görülmemiştir. İnsanları oldukları gibi kabul etmekle kalmamış, onlardan

gelen eziyetlere de sabretmiştir. Hz. Peygamber'e (sallallâhu aleyhi vesellem) yeni Müslüman olmuş, ama İslâm'ı tam tanıyamamış, anlayamamış kaba ve haşin bedevîler de gelmiştir. Meselâ, Peygamber (sallallâhu aleyhi vesellem) mescidde arkadaşları ile konuşurken içeri giren bir bedevî iki rekat namaz kılmış, ellerini kaldırarak "Allah'ım! Bana ve Muhammed'e rahmet et, kimseye de bizimle beraber rahmet etme!" diye dua etmişti. Bunu duyan Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi vesellem) "Pek geniş olan ilâhî rahmete sınır çektin!" buyurmuş, bedevînin hatasını düzeltmeye çalışmıştı. Bu bedevî az sonra kalkmış, mescidin bir tarafında abdest bozmaya başlayınca şaşırان insanlar ona bağırmişti. Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi vesellem) duruma müdahale ederek, "Bırakın, (işini görsün) sonra idrarının üzerine bir kova su dökün; zira siz güçlük değil, kolaylık göstermek üzere gönderildiniz." buyurmuş, ardından da bedeviye yanına çağırarak, ona "Bu mescitler ne idrar ne de başka bir pislik içindir. Bunlar, yüce Allah'ı anmak, namaz kılmak ve Kur'ân okumak için yapılmıştır." diye uyarmıştır. İnsana öyle geliyor ki arkadaşlarından çok Hz. Muhammed'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) hiddetlenmesi, mescidinin maruz kaldığı böyle bir hakaret karşısında asıl onun öfkelenmesi gerekirdi. Fakat, Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem) bedevînin bu işi kasten

yapmadığını, bilgisizliği sebebiyle böyle davrandığını düşünmüş olmalıdır. Dolayısıyla ona bağırıp çağırma, azarlama doğru bir hareket değildir. Nitekim, Hz. Peygamber de onu bu hâliyle kabullenip muhatap almış ve doğruları kendisine anlatmıştır. Bir çöl bedevîsinin rahatça gelip elbisesinden tutup çekebildiği şahıs, yüce Allah'ın insanlık için seçip gönderdiği bir peygamber, hem de peygamberlerin imamı ve Allah'ın habibidir. Dinî kişiliği yanında, siyasî bir kimliği de vardır. Bu kimliği ile o, uğruna seve seve can vermeye hazır binlerce gönüllünün bulunduğu bir devlet başkanıdır. Nezaket kurallarına aykırı bir şekilde kendisinden istekte bulunan kişiye karşı sergilediği tavırdan, kızgınlık ve gücenme yoktur. Tatlı bir tebessümle, bu insanın isteğini yerine getirmiştir. Böylece, göçebe ve çadır hayatı yaşayan, deve sahibi ve çobanı olan, katı kalbli, sert mizaçlı, kendini beğenen ve başkalarının rahat-sız olup olmadığına aldırmayan bu bedevînin tavrından Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem) pek de rahatsızlık duymamış; aksine gülümsemiştir. Onun bu tavrı, şahsın özelliklerini dikkate aldığını göstermektedir. Hz. Muhammed (sallallâhu aleyhi ve sellem), peygamberlik görevini, insan insana olduğu kadar, kitlelere karşı da sürdürmekteydi. Bunun için toplum psikolojisini de göz önünde bulundurmaktaydı.

(İletişimde Model Olarak Hz. Muhammed, Yeni Akademi Yayınları)

Aleyhissalâtü Vesselâm'ın, Necranlı Hristiyanlarla yaptığı anlaşma metninden birkaç satırı da kıyamete kadar arkadan gelecek Müslümanlara nebevî bir örnek olması bakımından burada hatırlatmak gerekmektedir:

"Onların mallarına, canlarına, dinî hayat ve tatbikatlarına, hazır bulunanlarına, hazır bulunmayanlarına, ailelerine, mâbetlerine ve az olsun çok olsun onların mülkiyetlerinde bulunan her şeye şâmil olmak üzere Allah'ın himayesi ve Resûlullah Muhammed'in zimmeti (koruması) Necranlılar ve onlara bağlı etraftakiler üzerine bir haktır. Hiçbir piskopos kendi dinî vazife mahalli dışına, hiçbir papaz kendi papazlık vazifesini gördüğü kilisenin dışına, hiçbir rahip, içinde yaşadığı manastırın dışında bir yere alınıp gönderilmeyecektir... onlar ne zulmedecekler ve ne de kendileri zulme uğrayacaklardır. Onlar arasında hiç kimse, bir başkasının işlediği suç ve yaptığı haksızlıktan mes'ul tutulmayacaktır."

(M. Hamidullah, İslâm Peygamberi, 1/622)

SONSUZ NUR İLE GELEN KARDESLİK

Prof. Dr. Suat YILDIRIM

"Sonsuz Nur", genelde bütün insanlığın, özelde de günümüz İslâm dünyasının vazgeçilmez derecede muhtaç olduğu hayat kaynağı, nefesi, susturulamaz sesi, söndürülemez güneşidir. O'nsuz insan, maddesiyle bir hiç, hatta hayvanlardan bile aşağı... O gün insanlık işte hayvanları bile utandıracak böyle bir derekedeydi. O (sallallâhu aleyhi ve sellem) geldi; -gelişi başımıza taç olsun!- safi ruhlara teneffüs imkânı luffedilmiş oldu. Küfrün bâtil çevresinin hâsil ettiği boğucu atmosferden kurtuluş ümidi doğdu. Bu ümid onları, İslâm'ın canlılık ve aktivite kazandıran dinamizmine kavuşturdu. Güçlü olanların birbirlerini ezmekte kullandıkları güçlerini, ruhen kahraman olanların zayıflara hayat hakkı vermemekle sergilediklerini sandıkları kahramanlıklarına İslâm, ruhun kahramanı olma yolunu gösterdi. Ve zaten böyle bir arayışın talihlileri olanlar, çatlamış topraklar gibi olan dudaklarını bu âb-ı hayat kaynağına dayadılar, O günden bu güne de susayanlara ebedî kanma imkânı oldu
Sonsuz Nur (sallallâhu aleyhi ve sellem)

İnsanlık tarihi, seyrine devam ederken, özellikle son yıllarda, her türlü tahminin dışında gelişmeler ortaya çıktı. Bloklar sarsıldı, yıkılışlardan sonra yeniden yapılanma süreci başladı. Ahalisi temel insan haklarından mahrum bırakılan ondan fazla Müslüman ülkesi, hürriyete kavuştu. Şimdi yaralarını şarmaya, ayakları üzerinde durmaya çalışıyorlar. Şuur kontrolü yaparak, kendilerine gelmeye, öze dönmeye gayret ediyorlar. Hâdiseler öyle hızlı gelişti ki geçen sene bu günlerde müstakil olmadıkları hâlde şimdi bayrakları dalgalanan Azerbeycan, Kazakistan, Türkmenistan, Kırgızistan, Özbekistan, Tacikistan gibi müstakil devletler var. Kırım, Dağıstan, Çeçenistan, Bulgaristan, Romanya, Arnavutluk, Yugoslavya'nın çeşitli bölgelerinde Müslümanları tüketmeye devam ediyorlar. Hristiyan Batı ise buna seyirci kalıyor. İslâm Dünyası olarak biz de imdada koşmuyoruz. Yardımcıları Azizun Zuntikam olan Allah olsun, zayıatlarını kurbanları yapıp bu keffaretimizi kâfi kılsın. Bu çileleri İslâmî şuurun artmasına, ilâhî nusratın yetişmesine vesile eylesin!

Problemleri son derecede çoğalmış günümüz dünyasında, ondört asır önce tebliğ edilmiş bir risalete yönelmeye bazıları fazla bir mana vermeyebilirler. Ayrıca, bunun iyice bilinen bir tebliğ olduğunu, onda günümüzdeki meselelere çözüm aramanın düşünülemeyeceğini zanneden Müslümanlar bile bulunmaktadır. Çağdaş insanlığın O'na olan ihtiyacını, bir tek çarpıcı misal ile göstermek istiyorum: Bilim ve fikir hayatında en ileri ülkelerden sayılan Fransa'da yetişmiş, ünü dünyaya yayılmış bir sosyoloji, ekonomi ve siyaset uzmanı R.Garudy, çağdaş dünyaya, model olarak, Hz. Peygamber'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) tesis ettiği Medine toplumunu teklif etmektedir. Bu tezini, yazmış olduğu 4-5 kitap ile temellendirmekte, ispatlamaktadır (Promesses de l'İslam. (İslâm'ın Vaadleri). Appelle aux vivants, (Yaşayanlara Çağrı), l'İslam habite notre avenir (İslâm İstikbalimize Yerleşecek) ... gibi). Öyle sanıyorum ki bu misal, uzun mütalaaların yerini tutacak bir özellik taşımaktadır. Zamanın ilerlemesiyle, insan hayatında maddî ve teknolojik değişmeler olsa da insanlığın temel ihtiyaçları, asıl meseleleri değişmez. Hangi dönemde yaşarsa yaşasın, kimlik meselesi, her insanın baş meselesidir. Gittiği yabancı ülkede pasaportsuz olan bir kişinin çektiği sıkıntı, hayattaki kimliğini bilmeyen kişinin sıkıntısının yanında çok hafif kalır. Risalet ise, bu meseleye cevap veren tek mercidir. İnsana kim olduğunu bildirip Rabbi ile münasebetlerini düzene koyduğu gibi diğer insanlarla da münasebetlerini düzenler.

İnsan, medeniyyün bi't-tab' (tabiatı gereği medenî) olduğundan toplum içinde yaşamaya mahkûmdur. Bu da, ortak değer hükümlerini kabullenmeyi gerektirir. Doğruluk, sevgi ve şefkat, saygı, karşılıklı güven, sözünde durma, sabır, gayret, yardımlaşma, haddini bilme, tevazu gibi değerler her zaman makbul olan

hasletlerdir. Bunlarsız hayat çekilmez. İşte hem bunları, hem de insanlığı yücelten daha birçok tarafı gerçekleştiren, ancak risalet terbiyesidir. Ebedî risaletin, insanlığın mutluluğunun kefilî olmasının sebeplerini inceleyecek olursak O'nun şu özelliklerinden kaynaklandığını ve her çağda yaşayan insanların da bu sebeplerle O'na ihtimam göstermeleri gerektiğini anlarız:

1. Bütün kâinatı ve insanları yaratan ve onlara fayda ve zarar veren şeyleri en iyi bilen hikmetli Yaratıcı'dan gelmiştir.
2. Peygamberimiz'in hayatının, özellikle 23 yıllık risaletin bütün safhaları, öğrettiği bütün talimatları elimizdedir, tarihin arşivinde korunmuştur.
3. Sadece iyi insanları değil, aynı zamanda iyi ve kötünün etkisine maruz büyük ekseriyeti düzeltmeyi gaye edinir. İnsanlığın tamamı, O'nun cihanşümûl mesajının muhatabıdır.
4. Dinin esaslarını tesbit ettiği bizzat Kur'ân-ı Kerîm'de yer almaktadır.
5. Tarihte büyük hükümdarlar, büyük islahatçılar, büyük inkılapçılar, büyük fikir adamları, büyük zühd ve ahlâk kahramanları... gelip geçmiştir. Fakat bütün meziyetlerin bir şahsiyette bulunması enderdir.
6. Bu tebliğ, İnsanı bir bütün olarak ele alır. İnanç, İbadet, ahlâk, eğitim, hukuk, siyaset, İktisat, askerî faaliyet... gibi çeşitli alanlarda rehberlik eder. Hülâsâ hayat, insan ve kâinat hakkında sağlam değer ölçüleri kazandırır.
7. Öğrettiklerini teorik olarak bildirmenin yanında, toplum içinde onları uygulamış, ortaya çıkan problemleri çözmüş, aksayan tarafları islah etmiştir.

Bu yedi özelliği, eski olduğu kadar yeni dönemde de kendisinde toplayan tek şahsiyet, ebedî risaletin sahibi Hz. Muhammed'dir (sallallâhu aleyhi ve sellem).

Bundandır ki Allah, "mükemmel örnek" olma garantisini yalnız O'na vermiş, insanların her hususta O'nu örnek almalarını istemiştir.

Hudeybiye sulhü sonrasında benzer bir dönem yaşıyoruz. Bu sulh hakkında Hakk Teâlâ "feth-i mübin" (aşîkâr zafer) buyurmuştur. Tâbiîn neslinin en büyük imamlarından İbn Şihab ez-Zührî bunu şöyle açıklar: "Her ne kadar halk arasında Bedir zaferi çok meşhur ise de bence en büyük zafer Hudeybiye'dir. Zira bundan önce insanlar karşılaştıklarında kılıçlar konuşurdu. Hudeybiye'den sonra kılıçlar kınlarına girdi. Harp hâli kalkınca insanlar karşılıklı konuşmaya girdiler. Bu müddet içerisinde İslâm, akli olan kime anlatıldıysa mutlaka Müslüman oldu. Bu iki sene zarfında Müslüman olanların sayısı, o zamana kadar İslâm'a girenlerin sayısına ulaştı, hatta onu da geçti" (İbn Hişam, Sîre).

Bu bereketli risaletin gerçekleştirdiği sayısız güzellikler vardır. Fakat, burada, onlardan sadece birisi olan “kardeşlik” üzerinde durmak istiyorum. O, şu âyet-i kerime ile bütün insanların, aynı ana babanın, hukukta eşit evladı olduğunu ilan eder: “Ey insanlar, Biz sizi bir erkekle bir kadından yarattık. Sizi milletler ve kabileler hâlinde yarattık, tâ ki birbirinizi tanıyıp gereken ihtimamı gösteresiniz. Sizin Allah katında en şerefli olanınız, O’na en çok saygı duyup zararlardan korunmanızdır” (Hucurât, 13). Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem) hicrî 10’ncu yılda yaptığı hacda, yaklaşık yüz elli bin Müslümana hitaben verdiği Veda Hutbesi’nde, gerçekleştirmiş olduğu inkılâbî bir nevi özetler ve esas prensiplerim hatırlatırken, bir de şu cümleye yer vermişti: “Arab’ın Arap olmayana, Arap olmayanın ise Arab’a üstünlüğü yoktur, üstünlüğün tek ölçüsü takvadır. (Allah’ı sayıp, kendisine zarar veren şeylerden korunma) Hepiniz Adem’den, Adem de topraktan yaratıldı”.

Risalet her meselede olduğu gibi bunda da hem tebliğ etti hem izah etti (zira hepiniz topraktansınız), hem uyguladı (birçok köleyi âzad edip, tam eşit muameleye onları mazhar etmesi, hatta Zeyd b. Harise, Üsâme (r. anhüm) gibi bazılarını komutan yapması), hem de müeyyidesini belirtmiştir: Uygulayanların mükâfatlarını bildirip âsilerin cezalarını- dünyevî ve uhrevî olarak- vermiştir. Hz. Peygamber’in, siyah derililerle olan münasebetlerini, bol örnek vermek suretiyle özetlemek istiyorum. Zira, buna asrın, özellikle insan hakları şampiyonluğunu kimseye bırakmak istemeyen fakat ırk ayrımı yapan Batılıların çok ihtiyacı vardır. Onlar vazgeçmese de bizim nesillerimiz onların mahiyetlerini anlayıp hayranlıklarına son verseler bu da bir kârdır.

O’nun, “müezzinlerin efendisi” Bilal’e ne kadar değer verdiğini herkes bilir. On’a hizmet etmekle şereflenen Ümmü Eymen de siyahî bir kadındır. Şükran Salih, âzad ettiği kölelerinden idi. Efendimiz’in vefatını müteakip mübarek bedenini yıkama ve merkad-i şerifine indirme şerefi bu sadık ve salih siyahîye nasib olmuştur. Yesâr da O’nun âzadlılarından olup Hz. Peygamber’in (sallallâhu aleyhi ve sellem) develerini güderdi. Bir gün eşkıya hücum edip dikenli ağaçla gözlerini kör etti ve sürüyü alıp kaçırdı. Yakalanan bu eşkıyaya Resûl-i Ekrem kısas uyguladı. Mid’âm sefer sırasında O’nun, bineği ile ilgili hizmetleri yürüten bir siyahî idi. Rebah’ı da âzad etmesine rağmen hane halkı içinde tutmuştu. Hz. Peygamber’in perdedarlık görevini ifa ederdi. Ziyaretçiler ona başvurur, o da izin alarak ziyaret hizmetlerini yürütürdü. Enceşe, ezvac-ı tahiratın bineklerinin hizmetine bakar, onları nağme ile güderdi. Bir sefer sırasında develeri şevklendirmek için türkû söyleyen Enceşe’nin develeri fazlaca çoşturması üzerine, Resûl-i Ekrem, darb-ı mesel hâline gelecek olan şu sözü söylemişti:

“Urfuk yâ Enceşe bi’l-kevârîr” (Fincanlara acı, Enceşe!) (Yani, hanımlar cam gibi nazenin varlıklardır. Develeri çok hızlandırırsan onları fazlaca yorarsın, demektir).

Hayber kuşatması esnasında Esved adlı bir siyahî çobana rastladı. Tevazuunun bir delili olarak ona İslâm’ı tebliğ edince o da kabul etti. Fakat bir Yahudi’nin sürüsü kendisine emanet edilmişti. Hz. Peygamber sürüyü, yavaşabileceği kadar kaleye yavaşştırmasını, sonra eliyle işaret etmek suretiyle onları sevk etmesini söyledi. Esved böyle yaparak emanetten kurtulur kurtulmaz savaşa

“Tarihte büyük hükümdarlar, büyük islahatçılar, büyük inkılabçılar, büyük fikir adamları, büyük zühd ve ahlâk kahramanları... gelip geçmiştir fakat bütün meziyetlerin bir şahsiyette bulunması enderdir.”

girdi, bir tek vakit namaz dahi kılmadan şehid olarak Cennetlikler arasına girdi. Azadlı siyahî bir kadın kölenin mescidin temizliği ile meşgul olmasına izin vermişti.

Kadın bir müddet görünmeyince etrafına sordu. Vefat ettiğini öğrenince onlara, kendisine niçin haber vermediler diye serzenişte bulundu ve derhal mezarına giderek cenaze namazını kıldı. Saralı bir kadın köle vardı. Kendisinden şifa duası rica etti. “İstersen dua ederim, fakat bu imtihana sabredersen sana Cennet var” deyince kadın: “Cennet’i, dünyadaki şifaya tercih ederim ya Resûlullah, şu var ki nöbet esnasında üstüm açılıyor, dua et de üstüm açılmasın.” Dua ettiler, artık açılmadı. Hudeybiye’den sonra çevresini emniyete alınca İslâm’ı tebliğ için bazı devlet hükümdarlarına diplomatik mektuplar yazarak İslâm’ı tebliğ etmişti. Bunlardan ikisi de siyahî idiler. Habeşistan hükümdarı Necaşî’ye gönderilen mektubun orijinali bulunmuş olup D. M. Dunlop tarafından yayımlanmıştır (JRAS, Janvier, 1940). Kıbtî Mukavkis’e gönderilen mektubun da aslı 1854’te Mısır’da bulunmuş olup JA’de (Journal Asiatique) neşredildi. Bu mektup İstanbul Topkapı Sarayı Müzesinde bulunmaktadır. İşte bu misaller, Hz. Peygamber’in, siyah derili mütevazı insanları, yakın çevresinde bulundurup samimî şefkat ve ihtimamına mazhar ettiğini açıkça göstermektedir. Buna yaklaşan bir muameleyi günümüz Amerika veya Avrupasında bulabilir miyiz? İslâm, insanları hitaba layık, iradeleyle hareket eden varlıklar sayar, kendi seçimleriyle istedikleri inanç grubuna girmelerini ister. Fakat bunca öğretim ve eğitim imkânlarına rağmen asrımızda bile, insanları, hayvanlar gibi, ırk esasına göre gruplandırmak isteyen, ırkçılık yapan bir sürü insan vardır. Aslında bu ırkçılığı körükleyenler, düşmanlarımızın aleti olmaktadır. Zira onlar Müslümanları bölmek suretiyle, daha kolay bir şekilde sömüreceklerini bilmektedirler. Yeni dünya düzeni denilen proje de milletleri bölerek yönetmeyi, kendisine muhtaç etmeyi istihdaf eden halihazır Amerikan yönetiminin politikasından ibarettir.

Bu risalet o kadar cihanşümûldür ki haklı olan güçsüz bir Yahudi’yi, arkası kuvvetli fakat haksız bir Müslüman’a karşı temize çıkarır. Şu hâdiseye bakarsak bu durumu görürüz: İslâm’a yeni girmiş, Allah ve Peygamber sevgisini ruhuna sindirememiş Tu’me İbn Übeyrik, bir gün komşusu Katade’nin evinden zırhını çalıp içinde un bulunan bir çuvala yerleştirerek -anlaşılan bir plan icabı, muvakkaten- Zeyd İbn Sem’an isimli bir Yahudi’nin evine bırakmıştı. Zırhın çalındığının farkına varıldı, şüphe üzerine Tu’me arandı, fakat haberi olmadığına dair yemin etti. Dağarcık, delik olduğundan,

iz Yahudi’nin evine götürüyor, onun aleyhinde bir delil oluyordu. Yahudi haberi olmadığını, Tu’me’nin koymuş olabileceğini ileri sürdü, bazı Yahudiler de lehinde tezkiyede bulundular. Tu’me’nin mensub olduğu Benî Zafer kabilesi de bunu onur meselesi yaparak Tu’meyi töhmetten kurtarmak istediler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem), zahirî delile bakarak Tu’me’nin lehinde, Yahudi’nin aleyhinde hüküm vereceği sırada şu âyet nazil olarak adaleti gerçekleştirdi: “Gerçekten biz Sana kitabı hak olarak indirdik ki insanlar arasında Allah’ın sana gösterdiği şekilde hüküm veresin. Hainlere yardımcı olma. Allah’tan af dile. Şüphesiz ki Allah Gafur’dur, Rahim’dir. Günah işleyerek, nefislerine hainlik edenleri müdafaa etme, çünkü Allah hainlikte ileri giden günahkârı sevmez. İnsanlardan utanarak hainliği gizlerler de Allah’tan gizleyemezler. Halbuki Allahın razı olmayacağı sözü geceleyn uydurup düzdükleri zaman da Allah onlarla beraberdi. Allah’ın ilmi, onların bütün yaptıklarını kuşatmaktadır.” (Nisa, 105-109).

Milliyet söz konusu olacaksa milletimiz İslâm millettir. Bu milletin ruhu İslâm, akli Kur’ân’dır. Ehl-i iman selefimizin hepsi ecdadımızdır. Bu kardeşlik, insana her asırda bir milyar kardeş kazandırır. Bu kardeşlik, sadece geçici dünyada değil, aynı zamanda kabirde, berzahta, mahşerde, Cennet’te devam eden ebedî bir kardeşliktir. Âyet-i kerime, milliyetine bağlı olmanın iki yönüne işaret etmektedir: Allah’ın, insanı, büyük bir birim olarak millet, millet içinde küçük birimler olarak kabile ve aile içinde yaratmasının hikmeti, insanların birbirini iyice tanımaları, ihtiyaçlarını bilmelerini sağlamak, aralarında aile bağlarını kuvvetlendirmek, faydalı işlerde yardımlaşmalarını gerçekleştirmek suretiyle millet bünyesini sağlam kılmaktır. Milletlerin varlıklarını devam ettirmesine İslâm’da mâni yoktur. Irkların, renklerin, lisanların farklılıkları Rûm Sûresinin 22. âyetinde Allah’ın varlığının ve hikmetinin delillerinden olarak bildirilmektedir. Âyetin işaret ettiği olumsuz yön ise, ırk hırsı ile harekete geçen milliyetçiliğin taassup ve tarafgirlik göstermesi, üstünlük iddiaları ile bölücülüğe ve fitneye yol açmasıdır. Mesela İmam-ı Azam Ebû Hanîfe, İmam Gazzalî, İbn Sîna, Mevlana Celaleddin gibi zatlar, ırkları ne olursa olsun, İslâmî nazarla bakan kimsenin ecdadı sayılır. Onları tanır, örnek alır, kendisine de milletine de fayda temin eder. Menfî milliyetçilik nazarıyla bakan kimse ise, onların ilim ve davranışlarını örnek almaksızın, kimi Türk, kimi Arap, kimi Fars olduğunu iddia etmekle nefes tüketir, problem çıkarır durur.

Hülâsâ, Müslüman olarak milletimiz İbrahim (aleyhis-selam) millettir. İrk, yüzlerce müşterek taraftan sadece

birisidir. Din, dil, vatan bir ise, en kuvvetli millî birlik vardır. Din ve vatan bir iken, anadil farklılığı ayrılık sebebi olmaz. Herkes anadilini konuşur. Yalnız, tarihin akışı içinde, bazı diller yaygınlaşır, bir vatanda yaşayan ve çeşitli kökenlerden gelenlerin müşterek bir ifade vasıtası olabilir. O takdirde, şartlar ve menfaatler, genel ve resmî işlerde o dilin kullanılmasını gerektirir. Dünyanın her tarafında bunun misalleri vardır. Mesela İngiliz olmayan birçok millet, İngilizceyi kullanmak durumunda kalmaktadırlar. Gerçek şudur ki hayat inanç (fikir) ve cihaddan ibarettir. Her müslüman öyle bir yüce gayret ve himmet sahibi olmalıdır ki milletini öylesine özümseyip temsil etmelidir ki âdeta milleti küçülmüş de o ferde olmuş denilebilmelidir. Bu şuur o kişinin ufkunu genişletir, şahsiyetini geliştirir ve ahlâkını yüceltir. Gayretini artırır. Hayatını, Allah'ın hayat veren düsturları hakim olsun, böylece huzur ve mutluluk her tarafı doldursun diye gayret içinde geçirir. Hakk yolunda çektiği meşakatlardan dolayı mükâfatını Allah'tan bekler, gerekirse bu yolda hayatını bile feda ederek şehid rütbesine kavuşur. İşte gazilik ve şehidlik budur ve bu rütbeleri Allah'tan, yani dinden başka verebilecek merci yoktur. Irkı esas alma, dünyanın pek çok yerinde hele Anadolu gibi muhtelif kültür ve medeniyetlere, göçlere sahne olmuş bir yerde, pek mânâsızdır. (Ege Üniv. Tıp Fak. yapılan bir çalışma muayyen bir Türk tipinin olmadığını ortaya koymuştur.) Osmanlı döneminde Hilafet merkezi olması itibariyle her türlü ırk mensubunu bu diyar celbetmiş, zaten milletimiz ırkçı tutuma yabancı olduğundan farklı ırklar arasında çokça evlenme vaki olmuş, unsurlar birbirine karışmıştır fakat unutmayalım ki bu karışma, bizi her bakımdan zenginleştirmiştir. Mesela Osmanlı lehçesi denilen dilimiz, aslı Türkçe unsurun yanında başta Arapça ve Farsça, diğer dillerden aldığı kelimelerle zenginleşerek büyük bir ifade gücüne sahip olmuştu. Çeşitli ırktan olan Müslümanlar tesanüd içinde bir arada yaşayınca siyasî alanda dünyada söz sahibi bir devlet meydana gelmişti.

Bu vatanda yaşayan herkes mesela Ömer İbn Abdülaziz, Alparslan, Selahaddin Eyyubî, Ahmed Cezerî, Barbaros Hayreddin Paşa, Sokollu Mehmed Paşa, Mehmed Âkîfî kendi ecdadı bilmiş, onların sahip oldukları meziyetlere sahip çıkmış, onların servetine gerçek varis olmuştur. Onların Arap, Türk, Kürt, Sırp, Boşnak, Arnavut menseli olmaları asla buna mâni sayılmamıştır.

Biz İslâmî ideali mevcut şartlarda yaşamaya çalışacağız. Şu anda millî misak ile sınırları çizilmiş bir devletimiz var. Adı Türkiye Cumhuriyeti ise de burada Türkiye, ırk manasına olmayıp demin bahsettiğimiz tarihî mirasın ortak adıdır. Bunun yerine başka bir isim de olabilirdi. Nasıl ki benim adım "Suat" yerine "Mustafa" da olabilirdi fakat hasbel kader olmamış, şimdi bunu mesele yapmanın manası yoktur. Nitekim yetmiş sene öncesi ne kadar devletimizin ismi başka idi. Turquie (Türkiye)

sadece Avrupalıların kullandıkları bir isim idi. Fakat ben şimdi Mustafa ismini daha çok sevmeme rağmen şartlar icabı, Suat ismine MUARIZ olmam, o isimle sahib olduğum itibar, servet ve paye varsa onları terk etmem nasıl mümkün değilse Türkiye'yi de benzer bahanelerle benimsememenin manası yoktur. Bu telakki, kusurları görmeme, haksızlıkları gidermek için çalışmama manasına gelmez. Biz öyle idarecilerin varisleriyiz ki hükümdar olmaları sebebiyle etrafta kendilerini tenkid eden kimse çıkmaz diye görevi, sırf zaman zaman "mağrur olma padişahım, senden büyük Allah var!" demek olan insanlar çalıştırmışlardır.

Hülâsâ, fikir ve teori ihtiyacı varsa bu ebedî risalet ile cihanşümûl çapta bildirilmiş olup elimizde mevcuttur. Uygulama meselesine gelince, tarihimizde tecrübe edilmiş olup milletimizi yücelttiği anlaşılmıştır. Çeşitli ırk ve dilden Müslümanları kardeşçe bir arada yaşatmış, hatta onlarla birlikte gayr-i müslimleri de vatandaş olarak, memnun edici tarzda yönetmiştir. O zamanlar, Batılılar bize imrenip örnek gösteriyorlardı. Sonra çeşitli sebeplerle bu değerlerden uzaklaştık.

TARİHTEN BİR LEVHA

Hz. Ömer zamanında, hicrî 14, miladî 635 yılında, Humus şehri fethedilir. Ama ertesi yıl, Herakliyas'un 200.000 kişilik bir orduyla saldırı haberi gelince, Müslümanlar, Humus şehrini boşaltmak zorunda kalırlar. Şehri terk ederken, halktan aldıkları cizyeyi (koruma vergisi) iade ederler. Ve şöyle derler: "Biz bunu alırken, sizin emniyetinizi garanti etmiştik. Şimdi ise, sizi müdafaa edemeyeceğiz. Kendi başınızın çaresine bakın!" Bizans hakimiyetinin ne demek olduğunu bilen Humus halkı, Hristiyanıyla, Yahudisiyle bu duruma sevinmez, bilakis üzülrler ve Hristiyan ahali şöyle der: "Sizin hakimiyetiniz ve adaletiniz bize, sizden önce içinde yaşadığımız zulüm ve keyfilikten daha sevimli gelmişti. Sizin valinizle elbirlik edip Herakliyas'un ordusuna karşı şehrimizi müdafaa edeceğiz". Yahudiler de şöyle konuşurlar: "Tevrat'a yemin olsun! Herakliyas'un valisi, bizi mağlup edip ezmedikçe Humus şehrine giremeyecektir. Neticede yerli ahali, kapıları kapayıp şehri müdafaa ederler; Herakliyas'un orduları muvaffak olamayarak geri çekilince, Müslümanları güle oynaya şehre tekrar davet ve kabûl ederler. Vak'ayı anlatan Belâzuri, bahsi şöyle devam ettirir: "Müslüman idaresini tercih eden diğer Hristiyan ve Yahudi şehirleri de aynı şekilde davrandılar. Ve şöyle dediler: 'Eğer Rumlar ve etbaları Müslümanlara galebe çalarlarsa, eski hâlde devam ederiz. Aksi hâlde Müslümanlardan bir kişi bile kalsa anlaşmamıza uyarız".

(Belazuri, Fütuhu'l-Büldân, 1987, 187)

İNSANLIĞIN EFENDİSİ

Yine hicranla Sen'î andı gönül,
Tende cânım, rûh-u revânım Cânân.
Andıkça hasretlere yandı gönül;
Ne olur kıl artık vuslata şâyân..!

Seven ve ağlayan bir bîçâreyim,
Kararsız, derbeder hep âvâreyim,
Yıkılıp dökülmüş bir virâneyim;
Hâl-i hazînim tam mevsim-i hazan..

Güller gülse de ağlıyor hep bülbül,
Bir derf küpü sanki şimdi şu gönül;
Bilmem mümkün mü bu hâle tahammül?
Rûhumda âh u zâr, dilimde figân.

Yanıp kebab oldum, ümidim yıkma!
İtâb et, ama, ağyâra bırakma!
Vefâsız bir kulum cürmüme bakma!
Tavsîfe ne gerek, her şeyim ayân...

Bilirsin gayri imdat edecek yok;
Gönlümü derkten âzâd edecek yok;
Kıtmîr'i başka âbâd edecek yok,
Hatırım virâne, gözlerim giryân...

Gel vur mızrabını kalbimi söylet!
Vur rûhûma nağmelerini dinlet!
Bu gönlüme geleceğini vâdet!
Vâdet ki, kalmadı dizimde dermân..!

RAHMET VE ŐEFKATI HERKESİ KUSATMIŞTI

Prof. Dr. İsmail Lütfi ÇAKAN

Hz. Peygamber'in nasıl ve ne ölçüde bir rahmet "Biz Seni, ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik" (Enbiyâ/107) olduğunu anlamak için ondan önceki dünyanın durumunu gözden geçirmek gerekir. Tarihen sabittir ki o gün, dünyanın bir çok yöresinde olduğu gibi Mekke toplumunda da putlar hakimiyeti, gönüller fesadı ve dolayısıyla tam bir insanlık dramı yaşanıyordu. Kur'an-ı Kerim'in beyanına göre, "insanların işledikleri yüzünden karada ve denizde (yani her tarafta) fesad zuhur etmiş, bozgun ortalığı kaplamıştı" (Rûm/41) Hz. Peygamber henüz yirmili yaşlardayken, haksızlar ve haksızlıklarla mücadelede, mazlumları koruma maksadıyla oluşturulan Hilfu'l-Fudul'a iştirak etmiş, fillen görev almıştı. Olayı bizzat kendisi peygamberliği döneminde anlatmış ve sonunda, "Bugün de böyle bir cemiyete çağrılacak olsam, derhal icabet ve iştirak ederim" buyurmuş (İbn Sa'd/ Tabakat, I, 129), içindeki merhamet çağlayanının coşkunluğunu nasıl koruduğunu duyurmuştur.

a. Mekke Yılları: Hz. Peygamber'in sahip olduğu şefkat ve merhamet peygamberlik döneminin Mekke yıllarında, gördüğü kötü muamele ve dayanılması güç kabalıklara karşı gösterdiği sabır; lâneti çoktan hak etmiş zalimlere daima hidayet temenni etmesi şeklinde tecelli etmiştir. O acılı Tâif yolculuğu dönüşünde, Mekkeli müşrikler hakkında ne yapılmasını isterse derhal yerine getirileceği Cebrail tarafından kendisine bildirildiği zaman, "Rabbim, halkımı bağışla, onlar ne yaptıklarının farkında değiller" (Buhari, İstifabe, 5) diye yalvarması, kendisine acımayan düşmanlarına bağışlanma ve hidayet dilemesi, onların soyundan inançlı bir nesil getirmesi için Allah'a dua etmesi (Buhari, Bed'ül-Halk, 7), dünyada bir eşine daha rastlanmayan bir merhamet ve şefkat belgesidir.

Hz. Peygamber tebliğ ile görevliydi. Tebliğ, şefkat isterdi, merhamet isterdi. O da ulaşabildiği herkese böylesi bir şefkat yüklü tebliğ sunuşunda bulundu. İmkân bulduğu herkesle, her yerde görüştü. Özellikle Kureyş'in müşrik ileri gelenleriyle görüşmekten asla geri durmadı. Ancak bu arada sade vatandaşları ve mü'minleri asla ihmal etmemek gerektiği de kendisine Abese Sûresi'yle ihtar edildi. Her zaman ve her yerde mü'minleri ihmal etmeyen bir tebliğ faaliyetinin şefkatle yürütülmesine özen göstermek gerekti. Nitekim Hz. Peygamber, kendisiyle görüşmeye gelen herkesle bütün hayatı boyunca görüşmüş, özellikle Medine döneminde, gelenleri şaşkırtacak derecede kendilerine ikram ve iltifatta bulunmuştur.

Ondaki merhametin, sabır, mağfiret-hidayet temennisi ve tebliğ (yani eğitim-öğretim) olarak tezahürü, kabalık ve katlıktan başka bir dilden anlamayan Mekkelileri iyice çileden çıkarıyordu. Bunca yaptıklarına niçin karşılık vermeyip de sabrettiğini anlayamıyor, kahroluyorlardı. Yaptıkları işkence onları tatmine yetmiyordu. Çünkü yüce Kitabımızın

"Benim kardeşlerim o kimselerdir ki, beni görmeden bana iman ederler. Ben onlara müştâkım, onları görmek için özlem içindeyim."

bildirdiğine göre, merhamet ve sabır en güçlü silahtı (Beled/17) En zalim kişileri bile derinden derine etkilerdi. Mekkeliler bu sabır savaşına dayanamadılar, rahmet ve merhamet odağı Hz. Peygamber'i Mekke'den çıkmaya mecbur ettiler. Oysa O (sallallâhu aleyhi ve sellem) büyük bir lütuftu: "Andolsun ki içerinden kendilerine Allah'ın âyetlerini okuyan, onları arındıran, kitap ve hikmeti öğreten bir peygamber göndermekle Allah, mü'minlere büyük bir lütufta bulunmuştur. Oysa onlar, daha önce apaçık bir sapıklık içinde idiler". (Âl-i İmrân/164)

Hz. Peygamber'in peygamberliği tüm insanlara yönelik olduğuna göre, tabii olarak şefkat ve merhameti de bütün insanlığa dönük olacaktır. Nitekim Allah Teala O'nu bize şöyle tanıtmıştır: "Andolsun size içinizden öyle bir peygamber gelmiştir ki sizin sıkıntıya uğramanız ona çok ağır gelir. O size düşkün mü'minlere karşı pek şefkatli, çok merhametlidir". (Tevbe/128)

Üstün vasıflardan bir kısmını bu âyette topluca bulduğumuz Hz. Peygamber, mü'minlerin hidayetinden sevinmiş, onların sıkıntıya düşmelerinden son derece mahzun olmuş, onlara büyük bir şefkat göstermiş, münafıkları kendisini rahatsız eden davranışlarına rağmen öldürtmemiş, Müslümanlarla aynı muameleye tabi tutmuştur. "Muhammed ashabını öldürtüyor" propagandasına asla imkân ve fırsat vermemiştir. İman etmeyenler onun için sürekli ızdırap kaynağı ve davet konusu olmuştur. "(Rasulüm!) Onlar iman etmiyorlar diye neredeyse canına kıyacaksınız!" (Şuarâ/3) âyeti, ondaki insanlığa karşı duyduğu şefkatin ve dolayısıyla iman mutluluğundan uzak kalmalarından ötürü hissettiği üzüntünün boyutlarını ortaya koymaktadır.

b. Medine Günleri: Hz. Peygamber'in Medine hayatı merhamet-i Muhammediyye'nin tam anlamıyla en yüksek seviyeden tecelli dönemidir.

Hz. Peygamber evinde sade ve tabii bir aile reisidir. Aile fertlerine ve çocuklara fevkalâde müşfikdir. Enes b. Malik (radiyallahu anh), on sene kendisine hizmet ettiğini, bu süre içinde bir kez olsun azar işitmediğini, büyük bir memnuniyetle dile getirmiştir. Hatta bir keresinde, gönderdiği yere giderken yolda rastladığı çocuklarla oyuna dalıp

kaldığını, daha sonra oraya gelen Hz. Peygamber'in sıcak bir tebessümle, sadece, gönderdiği yere gidip gitmediğini sorduğunu anlatmıştır. Bir başka gün yaşlı bir hanım, işini gördürmek için Medine dışındaki mahalleye kadar Hz. Peygamberi götürecektir. O'nun merhameti, kendisinden bir şey isteyen kimseye "yok" demesine müsaade etmektedir. Varsa vermekte, yoksa sadece sükut etmekte, beklemektedir.

Çocuklar, yetimler, kimsesizler, yaşlılar ve zayıflar merhamet-i Muhammediyye'de en büyük pay sahibiydiler. Namazda bile omuzuna aldığı çocuklar, sefer dönüşünde terkisine ve kucağına kabul ettiği yavrular, her gördüğü yerde kendilerine selam verip başlarını okşadığı küçükler, geleceğin merhametli büyükleri olarak hep merhamet-i Muhammediyye ile beslendiler, eğitildiler. Mescide pislemeden, yakasına yapışıp bir şeyler istemeye kadar uzanan kaba ve katı davranışlar ondan hep anlayış ve tebessüm gördü. Hayvanlar hedef olarak dikilip öldürülmekten, ateşle dağlanmaktan, susuz ve aç bırakılmaktan, ağır yük taşımaktan, dövülmekten, sövülmekten, lânet olunmaktan hep Hz. Muhammed'in (sallallahu aleyhi ve sellem) merhamet dolu uyarıları sayesinde kurtuldu. Bir kediyi hapsedip aç susuz bırakarak ölümüne sebep olan kadının Cehennem'e gittiğini; susuzluktan ölmek üzere olan bir köpeğe kuyudan su çıkarıp verdiği için günahkâr bir hanımın Cennet'e girdiğini Hz. Peygamber duyurdu. O şefkat odağı büyük Peygamber, hicretin sekizinci yılı Mekke fethine giderken Arç vadisinde, yolun kenarında yeni doğmuş yavrularını emziren bir köpek gördü. Derhal Cuayl b. Surâka adlı sahabiye çağırıp köpeğin ve yavrularının rahatsız edilmemesini sağlamak üzere ordu geçinceye kadar orada nöbet tutmasını emretti. (eş-Şâmî, Sübülü'l-hüda ve'r-reşâd, VII,51)

Vefatı kendisine haber verilmemiş olan mescid temizlikçisinin kabrine kadar gidip ona dua eden Peygamberimiz, imamlara, cemaatleri arasında hasta, ihtiyaç sahibi ve yaşlılar bulunabileceğini hatırlattı. Muhayyer bırakıldığını konularda daima kolay olanı tercih ederek ümmetinin hareketlerinde de bu merhametten izler bulunması gerektiğine işaret etti. Gösterdiği kolaylık ve tanıdığı ruhsattan hangi sebeple olursa olsun çekinenleri ve uzak durmak isteyenleri, kendisinin, Allah'ı herkesten daha iyi bildiğini ve Allah'a karşı herkesten fazla haşyet duyduğunu hatırlatarak çok ciddi şekilde uyardı (Buhari, İ'tisam 5). Tabii çevre onun müşfik elleri ve etkili tavsiyeleri sonucu yeşile

“Çocuklar, yetimler, kimsesizler, yaşlılar ve zayıflar merhamet-i Muhammediyye’de en büyük pay sahibiydiler. ”

kavuştu. Yollardan eziyet amillerinin kaldırılması, durgun sulara, gölgeliklere pislenmemesi, kıyamet kopuyorken bile eldeki fidanın dikilmesi, harpte dahi gereksiz yere ağaçların kesilmemesi, ekinlerin yakılmaması hep onun ısrarlı tavsiyeleri idi. Mekke ve Medine’de harem bölgesi ilan edilmesi, buraların her şeyiyle özel statüye tâbi tutulması, şehircilik ve çevrecilik bakımından fevkalâde önemli tedbirlerdi. Haclıların ihramda buldukları süre içinde Harem bölgesinde hiçbir canlıyı öldürmemesi, otunu-ağacını koparıp kesmemesi herhâlde “çevreye zarar vermeme” fikrini, çevre korumacılığını ibadetleştirmek ve tüm İslam ülkelerine bu fikrin yayılmasını sağlamaktır. Çevre de merhamet-i Muhammediyye’den nasibini böylesine almıştı.

Küçükler sevgi ve şefkate, büyükler saygı ve hürmete muhatap oldu: “*Büyüklerimize saygı, küçüklerimize şefkat göstermeyen bizden değildir.*” (Tirmizi, birr 15) beyanı, beşerî ilişkilerde üstün bir seviye ve sadelik gerçekleştirdi. “*Merhamet etmeyene merhamet olunmaz*” onun ilke olarak belirlediği şefkat teşvikiydi. Kendisi, Müslümanlara güç geleceği, onları uzun vadede sıkıntıya sokabileceği endişesiyle (“*levlâ en eşukka alâa ümmeti*”-*ümmetime zor gelmeseydi...- diyerek*) bazı tavsiyelerde bulunmaktan vazgeçtiğini bildirmişti (Buhari, İman 26).

Hudeybiye Barış’ında ağır şartları imzalayan, bu sebeple çevresindekilerin itirazlarına uğrayan merhamet-i Muhammediyye, iki yıl sonraki Mekke Fethi’nde genel af ilan edip, ölüme razı Mekkelileri bağışladı. Hem de herkesi hayran bırakacak şekilde...O, hatasını anlayıp pişman olan ve tevbe eden herkesin tevbesini kabul etmiş, asla geçmişini başına kakmamış, insanların arınmasını ve düzelmesini kolaylaştırmıştır. Böylece o, hem tevbe Peygamberi olmanın gereklerini yerine getirmiş, hem de şefkatin, affı da gerektirdiğini göstermiştir. Harp hâli dışında kimseye bir fiske bile vurmamış ve hemen hemen hiçbir Müslüman’a beddua ve lanet etmemiş olan Hz. Peygamber, bu tavrın dışına taşıp bir Müslüman’a inkisarda bulunduğu zaman bunu o Müslüman için bağışlanma sebebi kılmasını Allah’tan dilemiştir (Müslim, Birr 88-95). O (sallallâhu aleyhi ve sellem) sadece müslümanları pusuya düşürerek öldüren düşmanlara lanet etmiştir. Merhamet-i Muhammediyye, halkı irşada giderken haince şehid edilen Müslümanlardan yana tavır almış, onlara bu haksızlığı yapanları lanetle karşılamıştır. Bu da oldukça tabiidir... çünkü o, harpte bile öldürmeyi değil, gönülleri

İslâm ile diriltmeyi dikkate alan müşfik ve fakat tedbirli bir komutandır. Onun “*Ben rahmet peygamberiyim, ben savaş peygamberiyim*” (İ. Hanbel, Müsned V, 405) beyanı bunu tescil etmektedir.

Çağdaş araştırmacı sayın Prof. Dr. M. Hamidullah’ın tesbitine göre on yıllık cihad süresinde yaklaşık iki milyon kilometrekare toprağı, toplam 250 düşman askerinin ve 150 kadar Müslüman şehidin hayatına bedel olarak İslâm’a açmıştır. Bu, harbin merhamet-i Muhammediyye sayesinde imha vasıtası olmaktan çıkması demektir. Kadınlara, çocuklara, muharip olmayan sivil halka, mabedlere ve din adamlarına dokunmamayı, çevreyi yakıp yıkmamayı, bir kişinin hidayetine vesile olmanın, dünyalara sahip olmaktan daha hayırlı olduğunu (Buhari, Cihad 102) Yani fütûhu’l-kulûb’un fütûhu’l-buldan’dan önce geldiğini hep o öğretmiştir. Esirlere insanca muameleyi, anne ile yavrusunu -esir bile olsalar- ayırmamayı o emretmiştir. İnsanlar, organları kesilmek suretiyle öldürülmekten (müsle), işkence edilmekten, kız çocukları diri diri toprağa gömülmekten onun irşadlarıyla kurtulmuştur.

Onun “*savaş peygamberi*” oluşu “*rahmet peygamberi*” vasfına asla ters düşmemiştir. Zira o, savaşı da rahmet eylemi hâline getirmiş, ilâ-yı kelimetullah için son bir çağrı vesilesi ve uygulaması şekline dönüştürmüştür. İslâm olma davetini kabul etmeyen ve Müslümanlara silah çekenlere karşı savaş yapmıştır. İman ettiğini söyleyenlerin hangi hâl ve şartta olursa olsun öldürülmemelerini ilke hâline getirmiştir. Cihadı bir kahramanlık gösterisi veya çapul, güncel ifadeyle sömürü vasıtası olmaktan çıkarmış, insanların hakkı görebilmeleri ve kabullenmeleri için son çare olarak uygulamıştır. Bu, tedavide cerrahî müdahalenin son çare olarak kullanılması gibi pek tabii ve hatta zaruri bir tavidir. Bir başka ifadeyle, İslâm’da silahlı mücadele tıptaki cerrahî müdahale konumundadır. Bu sebeple de cihad bir rahmet ve şefkat ilkesi ve uygulamasıdır. Hem savaş hem de barış anlamına gelen “*melhame*” kelimesinden hareket ederek (İ. Manzur, Lisanü’l-Arap, XII, I-h-m maddesi) Hz. Peygamberin “*ene nebiyyu’r-rahme ve ene nebiyyü’l-melhame*” ifadesini “*Ben rahmet peygamberiyim, ben salah ve barış peygamberiyim*” diye anlamak ve yorumlamak da mümkündür. Nitekim Mekke fethine giderken son resmi geçit esnasında Ensar’ın komutanı Sa’d b. Ubade, Ebu Süfyan’a duyuracak şekilde “*Bugün büyük savaş günüdür*” diye bağırıyordu. Ebu Süfyan’ın şikayeti üzerine Hz. Peygamber “*Bugün Allah’ın, Kâbe’nin*

şanını yücelteceği bir gündür. Bugün merhamet günüdür..” (Vâkıdî, Meğazi, II, 822) diyerek Sa'd b. Ubade'nin sözlerini düzeltmiş ve fetih gününü merhamet günü olarak ilan etmiştir.

Bu beyan ve arkasından, Kabe'yi putlardan temizlediği hâlde, kendisini sekiz yıl önce Mekke'den hicrete mecbur eden Kureyşliler için ilan ettiği genel af, Hz. Peygamberin ne anlamda ve nasıl bir savaş ya da barış peygamberi olduğunu göstermektedir. Hz. Peygamber, Allah'ın birliği inancının inananlara kazandırdığı yepyeni bakış açısıyla, hukuk bakımından herkesin aynı ve eşit olduğunu, kimilerinin doğuştan haklı, kimilerinin de doğuştan haksız olmadığını, bitki, hayvan, tabii çevre gibi insanla alakalı diğer yaratıkların da belli haklara sahip ve şefkatle muameleye layık olduklarını hem ilan etmiş hem de fiilen göstermiştir.

Din ve İnanç Hürriyeti: Yahudi cenazesi bile Hz. Peygamber'den, "o da bir insan değil mi?" (Buhari, Cenaiz 50) diye ihtiram görmüş, İslâm hakimiyetini kabul edenler hem kendi din ve inançlarında yaşamaya devam etmiş hem de verdikleri cizye karşılığı olarak korunmalarını temin etmişlerdir. Çünkü o, kimseyi zorla Müslüman yapmayı düşünmemiştir.

Güven Ortamı İhtiyacı: İslâm'a özgürlük ve güven ortamı gerektir. Kalb ve kafalara nüfuz edebilmek için bu ortama ihtiyaç vardır. Bu sebeple terör odakları (kişi ve kurum olarak) Hz. Peygamber'in insanlığa şefkatinin gereği olarak ortadan kaldırılmıştır. İslâm yurduna ve Müslümanlara karşı kuvvet toplayan, provakasyon düzenlemeye kalkan kişilerin, özel görevlilerce daha başlangıçta etkisiz hâle getirilmesi ve Kur'an-ı Kerim'de yer alan Mescid-i Dırar olayı (Tevbe/107) bu uygulamanın en çarpıcı örneklerini teşkil eder. Bilindiği gibi Medine'de münafıkların müslümanlar aleyhinde kullanmak üzere yaptıkları bir mescid vardı. Aynı zamanda gizli silah deposu olan bu mescid, Kur'an-ı Kerim'de Dırar Mescidi diye nitelendirilmiştir. Bu mescid, tebük seferinden dönüşte gelen vahiy üzerine Hz. Peygamber tarafından yakırılıp yıktırılmıştır. Bu yıkım, ilahî rahmetin ve mehabet-i Muhammediyye'nin, İslâm'a ait temel bir müessesenin Müslümanlar aleyhine kullanılmasına, istismar edilmesine ümmete yönelik şefkatinin gereği olarak göz yummadığını göstermektedir.

Üst Kimlik İnşası: O'nun şefkatinde kimlik inkarı yoktur. Aksine üst kimlik inşası vardır. Medine sözleşmesinde, sözleşmeye taraf olan Arap kabilelerinin her biri tek tek sayılmıştır. Yahudi ve Hristiyanların kimlikleri ve dinlerinin emirleri istikametinde hayatlarını sürdürmeleri imkanı getirilmiştir. Kişinin milletini sevmesini değil, haksızlığına rağmen millete yan çıkmasını, destek vermesini kavmiyetçilik (asabiye) olarak tanımlıyordu. (Ebu Davud, Edeb 112)

Cihanşümûl Şefkat Belgesi: Hz. Peygamber tarafından engin bir merhamet ve şefkatle yürütülen yirmi üç yıllık tevhid mücadelesi Veda Hutbesi yani cihanşümûl şefkat belgesiyle taçlanmıştı.

Merhamet-i Muhammediyye Veda Hutbesi'nde asırları kucaklayan bir gerçekliğe ve sıcaklığa ulaştı. Amcası Hamza'yı şehid eden Vahşi'yi, ciğerlerini ağzına alıp çiğneyen Hind'i bağışlayan merhamet-i Muhammediyye, Veda Hutbesi'nde bütün kan davalarının kaldırıldığını ilan ederken, geride bu ilanı delillendiren uygulamalara sahip olmanın rahatlığı ve haklılığı içindedir.

Veda Hutbesi, Peygamberin temsil ettiği rahmet-i ilahiyye'nin cihanşümûl planda son belgesidir. Onu duyanların orada bulunmayanlara duyurmaları en mukaddes görevleridir. Zira merhamet-i Muhammediyye kıyamete dek tüm dünyalılara yöneliktir. Çünkü Hz. Muhammed cihanşümûl rahmettir. Ona kim tâbi olursa hidayet ve mutluluğa erer, kim de onun önderliğini reddederse tam bir mahrumiyete düşer.

